

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ

ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΟΔΗΓΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ

Ακαδημαϊκό έτος

2022 – 2023

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Οι δηλώσεις των μαθημάτων γίνονται
ΜΟΝΟ ηλεκτρονικά σε ημερομηνίες που
θα ανακοινωθούν.
Οι φοιτητές ΔΕΝ έχουν δικαίωμα συμμετοχής στις εξετάσεις
μαθημάτων που ΔΕΝ έχουν δηλώσει.

<http://www.hist-arch.uoi.gr/>

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.
ΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ	5
ΤΜΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	6
– Ιστορικό ίδρυσης και ανάπτυξης του Τμήματος	6
– Εκπαίδευση	6
– Προπτυχιακές Σπουδές	7
– Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων (ECTS)	10
– Πρόγραμμα Erasmus+	11
– Πρακτική άσκηση	11
– Εκπαιδευτικές εκδρομές	12
– Μεταπτυχιακές Σπουδές	12
– Εργαστήρια	12
– Μουσεία	12
– Βιβλιοθήκη	12
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ	14
ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	18
ΜΑΘΗΜΑΤΑ	19
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016–17)	20
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ (ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016–17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)	23

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	26
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	27
Β. Τομέας Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων	33
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	40
Δ. Τομέας Λαογραφίας	47
Ε. Προσφερόμενα από Τμήματα Φιλολογίας και Φιλοσοφίας	51
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ	52
Α. Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας	53
Β. Τομέας Ιστορίας Νεότερων Χρόνων	62
Γ. Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης	70
Δ. Τομέας Λαογραφίας	79
Ε. Προσφερόμενα από Τμήματα Φιλολογίας και Φιλοσοφίας	83
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ	
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ	84

Τ Ο Π Α Ν Ε Π Ι Σ Τ Η Μ Ι Ο

Το Πανεπιστήμιο είναι Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου πλήρως αυτοδιοικούμενο και εκπληρώνει την αποστολή του στο πλαίσιο του Συντάγματος.

Αποβλέπει στην παροχή ανώτατης παιδείας, στην ουσιαστική κατάρτιση των φοιτητών, καθώς και στην προαγωγή των επιστημών.

Στο επίκεντρο της διδασκαλίας βρίσκεται τόσο η καλλιέργεια της θεωρητικής σκέψης και η απόκτηση των απαραίτητων επιστημονικών εφοδίων, που αποτελούν τις βασικές συνιστώσες για το διεθνές κύρος των χορηγουμένων Τίτλων Σπουδών και την επαγγελματική σταδιοδρομία αποφοίτων, όσο και η διαμόρφωση μιας ολοκληρωμένης προσωπικότητας, η οποία θα εμφορείται από κοινωνική ευαισθησία και δημοκρατικό ήθος.

Η λειτουργία του Πανεπιστημίου βασίζεται στη δημιουργική συνεργασία όλων των φορέων της ακαδημαϊκής κοινότητας.

Η δραστηριότητα του Πανεπιστημίου βασίζεται στις αρχές του ανθρωπισμού και του σεβασμού των δικαιωμάτων του πολίτη.

Οι αποφάσεις στα θεσμοθετημένα όργανα του Πανεπιστημίου επιβάλλεται να λαμβάνονται με κριτήρια διαφάνειας και αξιοκρατίας.

Η γνώση, ως κοινωνικό αγαθό, προκύπτει από την έρευνα που σέβεται τον άνθρωπο και το φυσικό περιβάλλον και διενεργείται σύμφωνα με το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.

Η έρευνα, ως το σύνολο των εργασιών που δημιουργούν γνώση, αποτελεί δικαίωμα που ασκείται σε συνθήκες ακαδημαϊκής ελευθερίας, η οποία εγγυάται την αδέσμευτη επιστημονική διερεύνηση και διδασκαλία.

Η κατοχύρωση της ακαδημαϊκής ελευθερίας στη διδασκαλία, την έρευνα, την έκφραση και τη διακίνηση των ιδεών, καθορίζει το σκοπό του Πανεπιστημιακού Ασύλου.

(Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Απόφαση αρ. 22444/B1, ΦΕΚ 310/10.3.05)

Τ Μ Η Μ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Α Σ Κ Α Ι Α Ρ Χ Α Ι Ο Λ Ο Γ Ι Α Σ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΙΔΡΥΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η **Φιλοσοφική Σχολή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων** ιδρύθηκε το 1964 ως παράρτημα της Φιλοσοφικής Σχολής του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Β.Δ.735/1964, ΦΕΚ Α' 240) και από το 1970 αποτέλεσε αυτοτελές Ανώτατο Εκπαιδευτικό Ίδρυμα με δύο Σχολές: τη Φιλοσοφική και τη Φυσικομαθηματική (Ν.Δ. 746/1970, Α'267).

Από το 1984 η Φιλοσοφική Σχολή καταμήθηκε σε τρία Τμήματα τα οποία χορηγούν αντίστοιχα πτυχία:

A. Φιλολογίας

B. Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Γ. Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Η Σχολή λειτουργεί από το 1982 σύμφωνα με το Νόμο 1268/82.

Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας συγκροτείται από τέσσερις **Τομείς**:

A. Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας

B. Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων

Γ. Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης

Δ. Λαογραφίας.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Η εκπαίδευση των φοιτητών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας έχει ως στόχο τη διδασκαλία της μεθοδολογίας για την επίλυση παλαιών και νέων επιστημονικών προβλημάτων, την καθοδήγηση στον εντοπισμό και την έρευνα των αρχαιικών πηγών, τον εξοπλισμό των φοιτητών με τις απαραίτητες γνώσεις πάνω στις βασικές κατευθύνσεις των Ιστορικών και Αρχαιολογικών Σπουδών, καθώς και της Λαογραφίας. Οι απόφοιτοι απασχολούνται κυρίως στη δημόσια και στην ιδιωτική Μέση Εκπαίδευση, στην Αρχαιολογική Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού, σε ερευνητικά κέντρα και σε αρχεία. Πολλοί κατευθύνονται σε μεταπτυχιακές σπουδές στο εσωτερικό ή το εξωτερικό ή και σε αντίστοιχα ερευνητικά κέντρα.

Για το λόγο αυτό στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων. Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια–συνέδρια, διαλέξεις ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα-ασκήσεις στο πεδίο, στο εργαστήριο και στα αρχεία. Παράλληλα οι φοιτητές συμμετέχουν σε ανασκαφές, επιτόπιες έρευνες, επισκέψεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες

αρχαιικών συλλόγων, εκπαιδευτικές εκδρομές κ.λ.π.

Αναλυτικότερα οι απόφοιτοι του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας μπορούν να εργασθούν:

- Ως εκπαιδευτικοί στη δημόσια και ιδιωτική εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Σε ερευνητικά ιδρύματα, κέντρα μελετών, υπηρεσίες αρχείων, βιβλιοθήκες, μουσεία.
- Στο Υπουργείο Πολιτισμού (Αρχαιολογική Υπηρεσία και άλλους τομείς) και στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Στον Ελληνικό Οργανισμό Τουρισμού.
- Ως επιστημονικό και ερευνητικό προσωπικό σε κέντρα και υπηρεσίες του δημοσίου και του ιδιωτικού τομέα.
- Σε πνευματικά κέντρα και φορείς προβολής και ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Σε διπλωματικές υπηρεσίες του Υπουργείου Εξωτερικών.
- Στον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο.

ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

Οι προπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαρκούν οκτώ εξάμηνα και οδηγούν στη λήψη **Πτυχίου Κατεύθυνσης:**

1. Ιστορικών Σπουδών 2. Αρχαιολογικών Σπουδών

Ο χρόνος εγγραφής των πρωτοετών ορίζεται κάθε φορά από το Υπουργείο Παιδείας.

Εκτός από τον αριθμό των εισαγομένων με τις Γενικές Εξετάσεις, εγγράφονται (σε ποσοστό που προσδιορίζει ο νόμος) ύστερα από ειδικές εξετάσεις και όσοι ανήκουν στις παρακάτω κατηγορίες: Έλληνες του εξωτερικού, παιδιά Ελλήνων υπαλλήλων στο εξωτερικό, Κύπριοι, αλλοδαποί, ομογενείς υπότροφοι, άτομα με ειδικές ανάγκες. Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει στις 31 Αυγούστου του επομένου έτους.

Το εκπαιδευτικό έργο διαρθρώνεται σε δύο εξάμηνα (χειμερινό και εαρινό). Κάθε εξάμηνο περιλαμβάνει τουλάχιστον 13 πλήρεις εβδομάδες για τη διδασκαλία και τουλάχιστον 3 εβδομάδες για τις εξετάσεις. Το χειμερινό εξάμηνο αρχίζει στις 3 Οκτωβρίου 2022 και λήγει στις 3 Φεβρουαρίου του επομένου έτους. Το εαρινό εξάμηνο αρχίζει στις 6 Φεβρουαρίου και λήγει στις 23 Ιουνίου 2023. Οι ακριβείς ημερομηνίες καθορίζονται από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος για να συμπληρώνεται ο απαραίτητος αριθμός των εβδομάδων διδασκαλίας.

Στο τέλος κάθε εξαμήνου διενεργούνται εξετάσεις, στις οποίες παίρνουν μέρος οι φοιτητές που δήλωσαν και παρακολούθησαν τα αντίστοιχα μαθήματα. Το Σεπτέμβριο κάθε χρόνου διενεργούνται επαναληπτικές εξετάσεις για τα μαθήματα και των δύο εξαμήνων.

Η βαθμολογία καθορίζεται από τον διδάσκοντα, ο οποίος είναι υποχρεωμένος να οργανώσει γραπτές ή, κατά την κρίση του, και προφορικές εξετάσεις. Στη βαθμολογία μπορεί να συνυπολογιστεί και η εκπόνηση φροντιστηριακής εργασίας (πάλι κατά την κρίση του διδάσκοντα). Το πρόγραμμα διδασκαλίας, καθώς και εκείνο των εξετάσεων, καταρτίζεται από επιτροπή, η οποία πρέπει να λαμβάνει υπόψη της και τις προτάσεις των φοιτητών για μια σωστή κατανομή των ωρών διδασκαλίας και των εξετάσεων (π.χ. να μη συγκεντρώνονται τα μαθήματα στις αρχές της εβδομάδος, να μη συμπίπτουν οι ώρες διδασκαλίας ενός διδάσκοντος με τις ώρες άλλου, να μη συμπίπτουν τα μαθήματα κατά τις εξετάσεις, αλλά να υπάρχουν τα απαιτούμενα χρονικά διαστήματα κ.λπ.).

Στο προπτυχιακό πρόγραμμα συνυπάρχουν μαθήματα κορμού και μαθήματα ύλης (υποχρεωτικά και κατ' επιλογήν υποχρεωτικά), τα μαθήματα των ξένων γλωσσών προαιρετικά (αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά) και τα μαθήματα που προσφέρονται από τα μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων.

Η εκπαίδευση συμπληρώνεται με σεμινάρια–συνέδρια, διαλέξεις Ελλήνων και ξένων επιστημόνων, εργασίες και ειδικά μαθήματα. Παράλληλα οι φοιτητές συμμετέχουν σε ανασκαφές, επιτόπιες έρευνες, επισκέψεις σε μουσεία, σε ασκήσεις και μελέτες αρχαιικών συλλογών, εκπαιδευτικές εκδρομές κ.λπ.

Για τον εσωτερικό κανονισμό του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, βλ.:

http://users.uoi.gr/akyuoi/documents/Es_kanonismos.pdf

Ιδιαίτερη **προσοχή** πρέπει να δοθεί στα ακόλουθα:

1. Το Ακαδημαϊκό έτος ξεκινά την 1η Σεπτεμβρίου 2022 και λήγει στις 31 Αυγούστου 2023. Σε κάθε Ακαδημαϊκό έτος υπάρχουν δύο διδακτικές περιόδους, το Χειμερινό και το Εαρινό εξάμηνο και τρεις

εξεταστικές περιόδους που πραγματοποιούνται: του Χειμερινού Εξαμήνου κατά το μήνα Ιανουάριο–Φεβρουάριο, του Εαρινού εξαμήνου κατά το μήνα Ιούνιο και η επαναληπτική εξεταστική περίοδος του Σεπτεμβρίου.

2. Προκειμένου οι φοιτητές να μπορούν να συμμετάσχουν στην εξέταση των μαθημάτων, να προμηθευτούν τα αντίστοιχα διδακτικά συγγράμματα και να συμμετάσχουν σε πολλές άλλες διαδικασίες όπως π.χ. επίδομα στέγασης κ.τ.λ., θα πρέπει να πραγματοποιήσουν ηλεκτρονικά δηλώσεις μαθημάτων μέσω της εφαρμογής classweb, ξεχωριστά για κάθε διδακτική περίοδο (χειμερινό και εαρινό εξάμηνο) του εκάστοτε Ακαδημαϊκού έτους. Σημειώνεται ότι οι δηλώσεις μαθημάτων για κάθε διδακτική περίοδο ισχύουν μόνο για το εξάμηνο αναφοράς και όχι για όλη την περίοδο φοίτησης. Στις δηλώσεις μαθημάτων μπορούν να δηλωθούν μαθήματα τα οποία διδάσκονται στο Τμήμα σύμφωνα με τον Οδηγό Σπουδών του Ακαδημαϊκού έτους 2022–2023. Τέλος, υπενθυμίζεται ότι η εξεταστική περίοδος του Σεπτεμβρίου είναι επαναληπτική εξεταστική περίοδος στην οποία εξετάζονται τα μαθήματα που έχουν δηλωθεί (και δεν έχουν επιτυχώς περαστεί) στις δύο δηλώσεις μαθημάτων του Ακαδημαϊκού έτους που έχει προηγηθεί, συνεπώς δεν χρειάζεται δήλωση μαθημάτων για αυτή την εξεταστική περίοδο.

3. Οι φοιτητές οι οποίοι έχουν υπερβεί τα κανονικά έτη φοίτησης (9ου εξαμήνου και άνω) μπορούν σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία να δηλώνουν τα μαθήματα όλων των εξαμήνων, Χειμερινού και Εαρινού. Στην εμβόλιμη αυτή δήλωση δηλώνονται τα μαθήματα τα οποία έχουν διδαχθεί σε προηγούμενο εξάμηνο, δηλαδή εαρινά μαθήματα για το Χειμερινό εξάμηνο και χειμερινά μαθήματα για το Εαρινό εξάμηνο σπουδών. Βασική προϋπόθεση προκειμένου να γίνουν δεκτές οι δηλώσεις αυτές από το σύστημα classweb είναι να έχουν δηλωθεί τα μαθήματα στην αμέσως προηγούμενη δήλωση μαθημάτων.

Τέλος, ενημερώνονται οι φοιτητές ότι σύμφωνα με την ΚΥΑ 115744/Ζ1/4–9–2020 (ΦΕΚ 3707/τ. Β'/4–9–2020) και προκειμένου να καταστεί εφικτός ο προγραμματισμός του τρόπου διδασκαλίας των μαθημάτων του χειμερινού εξαμήνου, δεν θα γίνουν δεκτές δηλώσεις μαθημάτων εκτός της προκαθορισμένης περιόδου, η οποία για το Χειμερινό εξάμηνο του Ακαδημαϊκού έτους 2022–2023, ορίζεται μετά από απόφαση του Τμήματος και θα ανακοινωθεί στον ιστότοπό του.

4. Ο έλεγχος μαθημάτων είναι αποκλειστική ευθύνη του φοιτητή και συνιστάται να πραγματοποιείται μετά το 3ο έτος σπουδών ανελλιπώς, σε συνεπικουρία με τον Οδηγό Σπουδών του Τμήματος. Σχετικά έντυπα ελέγχου μαθημάτων καθώς και ο Οδηγός Σπουδών υπάρχουν αναρτημένα στην ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Η γραμματεία του Τμήματος είναι στη διάθεση των φοιτητών για οποιαδήποτε ερώτηση αφορά το πρόγραμμα σπουδών. Ο τελικός έλεγχος μαθημάτων πραγματοποιείται από τη γραμματεία του Τμήματος μετά την κατάθεση αιτήσεως πτυχίου.

5. Σημειώνεται ότι δεν προβλέπεται από το προπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας η εκπόνηση, ακόμη και προαιρετικά, διπλωματικής εργασίας.

6. Συνιστάται στους φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας να μην λαμβάνουν πληροφορίες από συμμαθητές τους και ιδιαιτέρως από διάφορες αναξιόπιστες πηγές εντός και εκτός διαδικτύου για θέματα που αφορούν το πρόγραμμα σπουδών του Τμήματος καθώς και για άλλες

διοικητικές διαδικασίες, προς αποφυγή προβλημάτων και δυσλειτουργιών που μπορεί να προκύψουν από την χρήση τέτοιου είδους πληροφοριών. Για την επίλυση οποιασδήποτε απορίας ή πληροφορίας χρειαστεί, οι φοιτητές δύνανται να απευθύνονται στη γραμματεία του Τμήματος η οποία θα απαντήσει αρμοδίως.

ΣΥΣΤΗΜΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΚΑΙ ΣΥΣΣΩΡΕΥΣΗΣ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ (ECTS)

Το ευρωπαϊκό σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων βασίζεται στο φόρτο εργασίας, τον οποίο απαιτείται να καταβάλει κάθε φοιτητής για να επιτύχει τους αντικειμενικούς στόχους ενός προγράμματος σπουδών. Το σύνολο των πιστωτικών μονάδων που πρέπει να έχει συγκεντρώσει ένας φοιτητής για την απόκτηση πτυχίου είναι 240.

Στα μαθήματα που προέρχονται από τα Τμήματα Ιστορίας και Αρχαιολογίας και Φιλολογίας καθώς και τα μαθήματα Παιδαγωγικών και Διδακτικής από το Τμήμα Φιλοσοφίας αντιστοιχούν στο καθένα 5 πιστωτικές μονάδες.

Το προαιρετικό μάθημα της ξένης γλώσσας παρέχει 2 ECTS όπως και η προαιρετική πραγματοποίηση της Πρακτικής Άσκησης. Σύνολο ECTS μαζί με την ξένη γλώσσα και την πρακτική άσκηση: 244.

Με την καθιέρωση του συστήματος των πιστωτικών μονάδων και από το ακαδημαϊκό έτος 2020–21 ο βαθμός πτυχίου/διπλώματος υπολογίζεται ως Σταθμικός Μέσος Όρος με βάση τα ECTS των μαθημάτων. Πιο συγκεκριμένα ο βαθμός υπολογίζεται ως εξής: ο βαθμός κάθε μαθήματος πολλαπλασιάζεται με τα αντίστοιχα ECTS και το άθροισμα των γινομένων διαιρείται με το σύνολο των ECTS (μαθημάτων).

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ERASMUS+

Το Erasmus+ είναι το πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την εκπαίδευση, την κατάρτιση, τη νεολαία και τον αθλητισμό, που στοχεύει στην ενίσχυση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας, καθώς και στον εσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας, σε όλους τους τομείς της Διά Βίου Μάθησης (Ανώτατη Εκπαίδευση, Επαγγελματική Εκπαίδευση και Κατάρτιση, Εκπαίδευση Ενηλίκων, Σχολική Εκπαίδευση, δραστηριότητες νεολαίας, κλπ). Στο πλαίσιο αυτό ενισχύεται η κινητικότητα φοιτητών και διδασκόντων σε άλλα Πανεπιστήμια τα οποία συμμετέχουν στο Πρόγραμμα.

Το Πρόγραμμα απευθύνεται σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Κριτήρια επιλογής: επιπλέον των κριτηρίων που θέτει το ίδιο το πρόγραμμα, για το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας ισχύουν τα παρακάτω κριτήρια επιλογής φοιτητών για την κινητικότητα.

α) Προηγούνται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές που δεν έχουν κάνει χρήση του προγράμματος άλλη φορά. Η κατάταξη των μεταπτυχιακών φοιτητών καθορίζεται από τον βαθμό εισαγωγής (για τους πρωτοετείς) ή από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει διαιρούμενο διά του αριθμού των μαθημάτων που σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να έχουν περάσει (για τους φοιτητές μεγαλύτερων

εξαμήνων).

β) Για τους προπτυχιακούς φοιτητές η κατάταξη καθορίζεται από τον γενικό βαθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει πολλαπλασιαζόμενο με τον αριθμό των μαθημάτων που έχουν περάσει διαιρούμενο διά του αριθμού των μαθημάτων που σύμφωνα με το πρόγραμμα σπουδών έπρεπε να έχουν περάσει.

Περισσότερες πληροφορίες: <http://erasmus.uoi.gr/erasmus/37/erasmus>

ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ (Π.Α.)

Η Π.Α. πραγματοποιείται προαιρετικά επί ένα δίμηνο σε επιλεγμένους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς (ιστορικά αρχεία, ερευνητικά κέντρα, μουσεία, πινακοθήκες, Εφορείες Αρχαιοτήτων κ.λπ.), με σκοπό α) την εμπέδωση που απέκτησαν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες στα μαθήματα μέσα από την πρακτική εφαρμογή τους, β) την άμεση γνώση των συνθηκών εργασίας σε πραγματικούς εργασιακούς χώρους στους οποίους μπορούν να εργαστούν οι απόφοιτοι του Τμήματος, γ) την ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδικεύσεων που σχετίζονται με τις γνώσεις και τα εφόδια που έχουν λάβει οι φοιτητές του Τμήματος από το Πρόγραμμα Σπουδών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους και δ) τη διευκόλυνση της πρόσβασης στην αγορά εργασίας για τους αποφοίτους του Τμήματος. Η πραγματοποίηση της Πρακτικής Άσκησης προμοδοτείται με 2 ECTS.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Στο πλαίσιο των μαθημάτων του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές, στις οποίες η συμμετοχή των φοιτητών δεν είναι υποχρεωτική, εφ' όσον απαιτείται να πληρώσουν γι' αυτές.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας εντάσσονται τρία Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που οδηγούν στην απόκτηση του μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης (Master) και την απονομή διδακτορικού διπλώματος.

1. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Βυζαντινών Σπουδών
2. Διατομεακό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία»
3. Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα «Αρχαίος Κόσμος: Ιστορία και Αρχαιολογία»

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ

Εργαστήριο Βυζαντινής Ιστορίας (Τομέας Αρχαίας και Μεσαιωνικής Ιστορίας)

Εργαστήριο Αρχαιολογίας (Τομέας Αρχαιολογίας και Ιστορίας και Τέχνης)

Εργαστήριο ιστορικής έρευνας νεότερων και σύγχρονων κοινωνιών (Τομέας Ιστορίας

Νεωτέρων Χρόνων) Τηλ. 2651005161

Εργαστήριο Λαογραφίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651005146

Εργαστήριο Προβιομηχανικής Τεχνολογίας (Τομέας Λαογραφίας) Τηλ.: 2651005113

Εργαστήριο Προφορικής Ιστορίας και Ιστοριών Ζωής (Τομέας Νεότερης Ιστορίας και
Τομέας Λαογραφίας)

Εργαστήριο Πληροφορικής (για τα μέλη ΔΕΠ και τους φοιτητές) Τηλ.: 2651005158

ΜΟΥΣΕΙΑ

Μουσείο Εικμαγείων και Διδακτικών Συλλογών

Λαογραφικό Μουσείο και Αρχείο

Μουσείο Τυπογραφίας

Στεγάζονται στην Πανεπιστημιούπολη, στο κτήριο της Φιλοσοφικής Σχολής

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

- Το Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας διαθέτει πλούσια βιβλιοθήκη με μονογραφίες και συλλογικούς τόμους από την ελληνική και ξενόγλωσση βιβλιογραφία, καθώς και περιοδικά σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Τα παραπάνω, μαζί με τις σειρές παλαιotypών και σπανίων εκδόσεων, που προέρχονται από δωρεές (Μητροπολίτη Κορυτσάς Ευλογίου Κουρίλα, Σοφίας Αντωνιάδου, Δημοκρατίας Ηλιάδου, Ευρυδίκης Κοντολέοντος, Δημήτρη Λουλέ, Κωνσταντίνου Μέρτζιου, Δημητρίου Πετροπούλου, Χρήστου Πράτσια, Ιωάννη Τσανάκα, Σεραφείμ Χαριτωνίδη, Ιωάννη Τουράτσογλου, Luigi Beschi κ.ά.) και αγορές, στεγάζονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου, όπου ολόκληρη η πανεπιστημιακή κοινότητα έχει ελεύθερη πρόσβαση (εκτός από τις ειδικές συλλογές, βλ. Εσωτερικό Κανονισμό). Στην Βιβλιοθήκη έχουν μεταφερθεί από το τμήμα και τα παρακάτω Αρχεία:

- Αρχείο ανασκαφών Ηπείρου «Σωτήρη Δάκαρη» (Τομέας Αρχαιολογίας)
- Αρχεία Εφετείου και Υποθηκοφυλακείου Ιωαννίνων. Συμβολαιογραφικά έγγραφα, εκκλησιαστικά και μοναστηριακά αρχεία, αρχείο δημοτικού νοσοκομείου «ΕΛΠΗΣ» Αθηνών, οικογενειακά αρχεία καθώς και πλούσιο φωτογραφικό και άλλο έντυπο υλικό, όπως ημερολόγια, εφημερίδες ελληνόγλωσσες και ξενόγλωσσες.

Στους οικείους Τομείς του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας στεγάζονται επίσης τα εξής Αρχεία:

- Λαογραφικό Αρχείο με πρωτογενές, αδημοσίευτο χειρόγραφο υλικό από ολόκληρο τον ελλαδικό χώρο και την Κύπρο (Τομέας Λαογραφίας)
- Αρχείο Εθνοτοπιικών και Πολιτιστικών Συλλόγων (Τομέας Λαογραφίας)
- Μουσικολογικό Αρχείο (Τομέας Λαογραφίας)

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΡΙΕΣ ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ

ΣΧΕΣΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ

Διδάσκοντες και φοιτούντες υποχρεούνται σε αμοιβαίο σεβασμό της προσωπικότητας ενός εκάστου. Οι φοιτητές/φοιτήτριες, ως διδασκόμενοι, οφείλουν τον προσήκοντα σεβασμό προς τον/την διδάσκοντα/διδάσκουσα στο πλαίσιο της διαδικασίας εκμάθησης της επιστήμης την οποία έχουν επιλέξει. Ο/η διδάσκων/διδάσκουσα οφείλει να παρέχει τις απαραίτητες διευκρινήσεις που αφορούν στην ουσία της εκπαιδευτικής αποστολής του και να συμπεριφέρεται προς τους διδασκόμενους με την προσήκουσα ευγένεια που επιβάλλει το ακαδημαϊκό ήθος.

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΩΝ

Στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας υπάρχουν διδάσκοντες καθηγητές οι οποίοι παρέχουν στους/στις φοιτητές/φοιτήτριες συμβουλές που αφορούν στον προσανατολισμό και την υποστήριξη τους σε θέματα σπουδών και φοίτησης και γενικότερα μεριμνούν για ζητήματα που άπτονται της πορείας των φοιτητών/φοιτητριών, υπ' αυτή την ιδιότητά τους, στο ακαδημαϊκό περιβάλλον του Ιδρύματος.

Οι διδάσκοντες οργανώνουν την επικοινωνία τους με τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες για συνεργασία μαζί τους, όπως ο νόμος ορίζει και όπως περιγράφεται, για κάθε έναν από τους διδάσκοντες, στον ιστότοπο του Τμήματος προς ενημέρωση των φοιτητών/φοιτητριών.

ΕΞΟΜΑΛΥΝΣΗ ΔΥΣΛΕΙΤΟΥΡΓΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑ ΚΑΙ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΥ

Ζητήματα συμπεριφοράς του διδακτικού προσωπικού έναντι των φοιτητών/φοιτητριών τα οποία εκφεύγουν της κανονικότητας που επιβάλλουν η ακαδημαϊκή και εκπαιδευτική δεοντολογία επιλύονται κατ' αρχήν μέσω της ενημέρωσης από τον/την φοιτητή/φοιτήτρια του Συμβούλου Καθηγητή, ο οποίος έχει υποχρέωση να προτείνει τρόπους και διαδικασίες εξομάλυνσης των τριβών.

Τυχόν παρεκκλίσεις εκ μέρους διδασκοντα που κρίνονται από τον/την φοιτητή/φοιτήτρια ως πολύ σοβαρές δύνανται να καταγγέλλονται προφορικά, με τήρηση σχετικού πρακτικού, ή γραπτώς στην Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων, η οποία, αφού συνεδριάσει, ενημερώνει τον Πρόεδρο του Τμήματος και εισηγείται είτε τις συστάσεις που πρέπει να γίνουν είτε και περαιτέρω ενέργειες διοικητικής φύσης. Εάν από την καταγγελία ή σε οποιοδήποτε στάδιο της ακολουθηθείσας διαδικασίας ανακύψουν στοιχεία που πιθανολογούν ποινικές ευθύνες, ο φάκελος διαβιβάζεται αμελλητί στην Πρυτανεία και τίθεται υπ' όψιν του νομικού συμβούλου του Πανεπιστημίου. Η όλη διαδικασία υπακούει αυστηρά στον κανόνα της εμπιστευτικότητας κατά το σκέλος των εγγράφων που άπτονται της καταγγελίας και σε αυτόν της αυστηρής διακριτικότητας κατά τον γενικότερο χειρισμό της. Ποινική

απόληξη του ζητήματος αίρει την εμπιστευτικότητα κατά το μέτρο όπου ο νόμος το επιβάλλει και τα όργανα του Τμήματος παύουν να παρακολουθούν την υπόθεση.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΔΙΔΑΣΚΟΜΕΝΟΥΣ

Τα μαθήματα κάθε εξαμήνου υφίστανται αξιολόγηση από τους/τις φοιτητές/φοιτήτριες, μέσω συμπλήρωσης, ηλεκτρονικά, σχετικού ερωτηματολογίου. Η αξιολόγηση λαμβάνει χώρα μεταξύ όγδοης και ενδέκατης εβδομάδας του κάθε εξαμήνου (εξαιρούμενων των διακοπών).

ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ

Η Γραμματεία του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας βρίσκεται στην αριστερή πτέρυγα/διάδρομο του 1ου (πρώτου) ορόφου του Κτηρίου Διοίκησης (Μεταβατικό Κτήριο). Οι ώρες λειτουργίας της για υποδοχή του φοιτητικού και λοιπού κοινού, με φυσική παρουσία, είναι 11.00 έως 13.00. Τηλεφωνική πρόσβαση καθ' όλες τις εργάσιμες ώρες, 8:00 έως 15.00, στους αριθμούς: 2651007232 – 2651007180 – 2651007231. Επίσης, η Γραμματεία επικοινωνεί με τους φοιτητές μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου στον ιδρυματικό λογαριασμό τον οποίο κάθε φοιτητής/φοιτήτρια αποκτά αυτόματα κατά την εγγραφή και την παραλαβή της φοιτητικής ταυτότητας.

ΔΙΑΔΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΙΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Οι εξετάσεις για το κάθε μάθημα διενεργούνται στο τέλος του εξαμήνου στο οποίο ανήκει η διδασκαλία του μαθήματος. Κατά κανόνα, οι εξεταστικές περιόδους εκτείνονται: αυτή του Χειμερινού εξαμήνου, από τα μέσα έως το τέλος Ιανουαρίου· εκείνη του Εαρινού, από τις αρχές έως τα μέσα Ιουνίου· τέλος, η δεύτερη εξεταστική περίοδος και για τα δύο Εξάμηνα, από τις αρχές έως τα μέσα Σεπτεμβρίου.

Οι εξετάσεις είναι γραπτές ή προφορικές, κατά την επιλογή του διδάσκοντα, ενώ διεξάγονται σε συγκεκριμένη ημερομηνία και ώρα, με ορισμένη διάρκεια η οποία δεν ξεπερνά τις 3 (τρεις) ώρες και τούτα ανακοινώνονται εγκαίρως με ανάρτηση στον ιστότοπο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας. Μετάθεση ημερομηνίας και/ή ώρας γίνεται μόνο κατόπιν κωλύματος του διδάσκοντα εξεταστή ή λόγω ανώτερης βίας και έκτακτων περιστάσεων.

Είναι ενιαίες για τους φοιτητές που έχουν δηλώσει, ηλεκτρονικά, συμμετοχή σε αυτές.

Οι προϋποθέσεις για να λάβει ένας/μία φοιτητής/φοιτήτρια μέρος στις εξετάσεις είναι οι εξής::

Εμπρόθεσμη δήλωση συμμετοχής μέσω ηλεκτρονικού μηνύματος στη Γραμματεία του Τμήματος.

Οι φοιτητές/φοιτήτριες που δεν δήλωσαν τη συμμετοχή τους, δεν εξετάζονται από τον διδάσκοντα.

Ενημέρωση από τον ιστότοπο του Τμήματος για τον τίτλο και το περιεχόμενο του μαθήματος.

Εάν έχουν παρέλθει οι δύο εξεταστικές περιόδους του έτους στο οποίο ο/η φοιτητής/φοιτήτρια όφειλε να εξετασθεί για πρώτη φορά, η δήλωση συμμετοχής περιλαμβάνει και την υποχρέωση του

εξεταζόμενου/–ης να έχει ενημερωθεί, με αναζήτηση που υπάγεται στη δική του ευθύνη, στον ιστότοπο του Τμήματος και στη σελίδα του μαθήματος στην πλατφόρμα ασύγχρονης τηλεπαιδείας του πανεπιστημίου ή στη σχετική σελίδα του διδάσκοντα για τυχόν αλλαγές στον τίτλο και στο περιεχόμενο και την εξεταστέα ύλη του μαθήματος. Ο/η εξεταζόμενος/–η υποχρεούται να προσαρμόσει τη μελέτη του αναλόγως προς την αναρτημένη ύλη και όχι προς εκείνη η οποία θα του αναλογούσε εάν ο/η ίδιος/–α είχε επιλέξει να προσέλθει στην εξέταση των δύο περιόδων του ακαδημαϊκού έτους κατά το οποίο διδάχθηκε το μάθημα.

Προσέλευση στην εξέταση / Αυτοπρόσωπη παρουσία

Αυτή ελέγχεται με την επίδειξη της φοιτητικής ταυτότητας και την υπογραφή εκ μέρους του/της εξεταζόμενου/–ης στον σχετικό κατάλογο συμμετοχής που αναπτύσσεται κατά την αποχώρηση των εξεταζόμενων από την αίθουσα εξέτασης. Καθυστερημένη προσέλευση μετά την έναρξη της γραπτής εξέτασης συνιστά απώλεια του δικαιώματος συμμετοχής σ' αυτή. Αδυναμία προσέλευσης συνεπάγεται το ίδιο αποτέλεσμα. Τα άτομα με ειδικές ανάγκες εξετάζονται κατά τον τρόπο τον οποίο υποδεικνύει η ιατρική βεβαίωση που έχει υποβληθεί από τον ενδιαφερόμενο στην Επιτροπή Φοιτητικών Ζητημάτων.

Έγγραφη βεβαίωση προσέλευσης στην εξέταση παρέχεται επί τόπου από τον διδάσκοντα εξεταστή στον εξεταζόμενο εκείνον ο οποίος θα τη ζητήσει για κάθε νόμιμη χρήση. Η βεβαίωση υπογράφεται από τον εξεταστή και επικυρώνεται από τη Γραμματεία του Τμήματος.

ΑΝΑΒΑΘΜΟΛΟΓΗΣΗ

Ο Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, Υ.Α. 2244/Β1 [Φ.Ε.Κ. 310/Β/10.03.2005], άρθρο 22, παράγραφος 3, προβλέπει: «Διόρθωση βαθμού επιτρέπεται, εφόσον έχει επιφύλαξη προφανής παραδρομή ή αθροιστικό σφάλμα, ύστερα από έγγραφο του αρμοδίου διδάσκοντος και απόφαση της Γ.Σ. του Τμήματος ή του Διοικητικού Συμβουλίου του Τμήματος».

Εφ' όσον ο/η φοιτητής/φοιτήτρια έχει επιτύχει προακτέα βαθμολογία σε ένα μάθημα στο οποίο υπέστη γραπτή εξέταση και εκτιμά ότι το γραπτό του έπρεπε να τύχει υψηλότερης βαθμολογίας, έχει το δικαίωμα:

- Να αιτηθεί συνάντηση με τον εξεταστή του/της, ώστε να του/της εκφράσει τις απόψεις του και να ακούσει το σκεπτικό του εξεταστή για την βαθμολογία. Η συνάντηση πραγματοποιείται είτε διά ζώσης είτε εξ αποστάσεως και ο εξεταστής/διδάσκων εξηγεί τη βαθμολογία στον φοιτητή/φοιτήτρια.

ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΑΠΟ ΤΡΙΜΕΛΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΤΟΠΙΝ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΑΠΟΤΥΧΙΑΣ

Η κείμενη νομοθεσία, Ν.4009/2011 [Φ.Ε.Κ. 195/Α/06.09.2011], άρθρο 33, παράγραφος 10, προβλέπει: «Αν ο φοιτητής αποτύχει περισσότερες από τρεις φορές σε ένα μάθημα, με απόφαση του

Κοσμήτορα εξετάζεται, ύστερα από αίτησή του, από τριμελή επιτροπή καθηγητών της σχολής, οι οποίοι έχουν το ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο και ορίζονται από τον Κοσμήτορα. Από την επιτροπή εξαιρείται ο υπεύθυνος της εξέτασης διδασκων. Σε περίπτωση αποτυχίας, ο φοιτητής συνεχίζει ή όχι τη φοίτησή του σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις που καθορίζονται από τον Οργανισμό του Ιδρύματος, στους οποίους περιλαμβάνεται και ο μέγιστος αριθμός επαναλήψεων της εξέτασης σε ένα μάθημα».

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΦΟΙΤΗΤΙΚΩΝ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ

Η επιτροπή φοιτητικών ζητημάτων αποτελείται από **τέσσερα** μέλη ΔΕΠ που εκπροσωπούν τους Τομείς του Τμήματος. Για το ακαδημαϊκό έτος 2022–23 ο ορισμός των μελών θα αναρτηθεί εγκαίρως στην ιστοσελίδα του Τμήματος.

Για τα θέματα που άπτονται της επιτροπής φοιτητικών ζητημάτων ο/η φοιτητής/φοιτήτρια απευθύνεται στη Γραμματεία του Τμήματος (στην ηλεκτρονική διεύθυνση **gramisar@uoi.gr**) με συγκεκριμένο αίτημα, το οποίο μεταφέρεται στην εν λόγω επιτροπή.

Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Η Τ Ο Υ Τ Μ Η Μ Α Τ Ο Σ

1. Πρόεδρος

2. **Γενική Συνέλευση.** Αποτελείται από τα μέλη ΔΕΠ, από έναν εκπρόσωπο Ε.Ε.Δ.Ι.Π., έναν εκπρόσωπο Ε.Τ.Ε.Π. και από έναν εκπρόσωπο των προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών.

3. **Διοικητικό Συμβούλιο.** Αποτελείται από τον πρόεδρο του Τμήματος, τους διευθυντές των Τομέων, δύο προπτυχιακούς και έναν εκπρόσωπο των μεταπτυχιακών φοιτητών. Συμμετέχει εκπρόσωπος Ε.Ε.Δ.Ι.Π./Ε.Τ.Ε.Π., όταν συζητούνται θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του κλάδου τους.

4. Γραμματεία Τμήματος

Δέχεται τις φοιτητές για κάθε γραμματειακή υποστήριξη και παροχή πληροφοριών σε όλη τη διάρκεια των σπουδών τις και διεκπεραιώνει τις αποφάσεις της Γενικής Συνέλευσης του Τμήματος. Στεγάζεται στο Κτήριο Διοίκησης (Μεταβατικό Κτήριο) του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και λειτουργεί καθημερινά. Δέχεται τις φοιτητές καθημερινά από τις 11.00 έως τις 13.00 (τηλ. 2651007231, 2651007232, 2651007180, email: gramisar@uoi.gr).

Πρυτανεία

Πρύτανης: Τριαντάφυλλος Αλμπάνης

Αντιπρυτάνεις: Μηνάς Πασχόπουλος, Σπύρος Γεωργιάτος, Σταύρος Νικολόπουλος

Κοσμητεία

Κοσμήτορας: Ιωάννης Τζαμτζής

Προεδρία Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας

Πρόεδρος: Ανδρέας Βλαχόπουλος

Αναπλ. Πρόεδρος: Μαριλένα Παπαχριστοφόρου

Προϊσταμένη Γραμματείας: Κατερίνα Παπαδήμα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Τα μαθήματα του τμήματος κατηγοριοποιούνται ως εξής:

1. Μαθήματα **κορμού υποχρεωτικά** (Εξάμηνα **A'** και **B'**)
2. Μαθήματα **κατεύθυνσης Ιστορίας υποχρεωτικά** για όσους επιλέγουν την συγκεκριμένη κατεύθυνση (Εξάμηνα **Γ'** και **Δ'**)
3. Μαθήματα **κατεύθυνσης Αρχαιολογίας υποχρεωτικά** για όσους επιλέγουν την συγκεκριμένη κατεύθυνση (Εξάμηνα **Γ'** και **Δ'**)
4. Μαθήματα **κατ' επιλογήν υποχρεωτικά** (Εξάμηνα **Ε'**, **ΣΤ'**, **Ζ'**, **Η'**)

(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ ΤΟ 2016–17)

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία
7. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
8. Ξένη Γλώσσα

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
7. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία)
8. Ξένη γλώσσα

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Βαλκανική Ιστορία
4. Ρωμαϊκή Ιστορία
5. Λαογραφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
7. Νεοελληνική Λογοτεχνία
8. Ξένη Γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
4. Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι
5. Επιγραφική
6. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος
2. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία
ή Νεότερη Φιλοσοφία
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία ή Αρχαιομετρία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Α'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία
4. Επιλογή από ομάδα Α'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Β'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία ή
Μεσαιωνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης
7. Ξένη γλώσσα

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή
Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία ή
Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και
Τέχνη
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Αρχαία Ελληνική
Φιλοσοφία ή Νεότερη
Φιλοσοφία
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή
Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή
Αρχαιολογία και Τέχνη
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Επιλογή από ομάδα Α'
6. Επιλογή από ομάδα Γ'

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή
Αρχαιολογία και Τέχνη
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Β'
4. Επιλογή από ομάδα Γ'
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα Α'
3. Επιλογή από ομάδα Α'
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα Γ'

(ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2016–17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ)
ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ
ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ – ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΔΙΠΛΩΜΑΤΟΣ

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Κ Ο Ρ Μ Ο Υ

Α' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές
3. Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία
4. Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία
5. Εισαγωγή στην Ευρωπαϊκή Ιστορία
6. Εισαγωγή στη Λαογραφία

Β' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία
3. Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές
4. Εισαγωγή στην Ιστορία της Νεότερης Τέχνης
5. Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία
6. Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία

Μ Α Θ Η Μ Α Τ Α Ι Σ Τ Ο Ρ Ι Κ Η Σ
Κ Α Τ Ε Υ Θ Υ Ν Σ Η Σ

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Ρωμαϊκή Ιστορία
4. Λαογραφία
5. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
6. Νεοελληνική Λογοτεχνία

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Βυζαντινή Ιστορία
3. Ιστορία των Μεσαιωνικών Λαών της Ανατολής
4. Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι
5. Επιγραφική
6. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία)
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος
2. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία
ή Νεότερη Φιλοσοφία
3. Προϊστορική ή Βυζαντινή Αρχαιολογία ή Αρχαιομετρία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)
5. Επιλογή από ομάδα
ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα
ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Αρχαία Ελληνική Ιστορία
2. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
3. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και Τέχνη
4. Αρχαία Ελληνικά
(Όμηρος, Τραγωδία)
5. Επιλογή από ομάδα
ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Νεότερη Ελληνική Ιστορία
2. Ευρωπαϊκή και Παγκόσμια Ιστορία
3. Επιλογή από ομάδα
ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Παιδαγωγικά
2. Λαογραφία
3. Επιλογή από ομάδα
ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

**ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ**

Γ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Αρχαία Ελληνικά (Ρητορεία)
5. Νέα Ελληνική Λογοτεχνία
6. Ιστορία της Τέχνης

Δ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία
2. Κλασική Αρχαιολογία
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Λατινικά (Ρωμαϊκή Βιογραφία)
5. Ιστορία Νεότερης Τέχνης
6. Επιγραφική
7. Ξένη Γλώσσα (Προαιρετικό)

Ε' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και Τέχνη
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Ιστορία της Τέχνης
5. Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία ή Νεότερη Φιλοσοφία
6. Αρχαία Ελληνικά (Ιστοριογραφία)

ΣΤ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Προϊστορική Αρχαιολογία ή Αρχαιομετρία
2. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και Τέχνη
3. Βυζαντινή Αρχαιολογία
4. Παιδαγωγικά
5. Αρχαία Ελληνικά (Όμηρος, Τραγωδία)
6. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

Ζ' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Κλασική Αρχαιολογία ή Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και Τέχνη
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛ.
3. Επιλογή από ομάδα ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ
4. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

Η' ΕΞΑΜΗΝΟ

1. Βυζαντινή Αρχαιολογία
2. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
3. Επιλογή από ομάδα ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ
4. Διδακτική
5. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
6. Επιλογή από ομάδα ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ

**ΕΠΕΞΗΓΗΣΕΙΣ ΟΜΑΔΩΝ
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΠΡΙΝ ΤΟ 2016–17**

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ιστορία των Μεσαιωνικών Λαών της Ανατολής

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΙΜΑ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης, Αρχαιομετρία

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ, ΑΡΜ

ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Α': Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και Τέχνη, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης, Αρχαιομετρία

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ, ΑΡΜ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Γ': Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ιστορία των Μεσαιωνικών Λαών της Ανατολής

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΙΜΑ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ Β': Κλασική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ172, ΦΠΠ174, ΦΠΠ175

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΕΙΣΑΧΘΕΝΤΕΣ ΑΠΟ ΤΟ 2016–17 ΚΑΙ ΕΠΕΙΤΑ

ΚΑΙ ΓΙΑ ΤΙΣ ΔΥΟ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ: Προϊστορική Αρχαιολογία, Κλασική Αρχαιολογία, Ρωμαϊκή Αρχαιολογία και Τέχνη, Βυζαντινή Αρχαιολογία, Ιστορία της Τέχνης, Αρχαιομετρία

Κωδικοί : ΑΠΡ, ΑΚΛ, ΑΒΥ, ΙΝΤ, ΑΡΜ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΙΣΤΟΡΙΑΣ/ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ: Βυζαντινή Ιστορία, Αρχαία Ελληνική Ιστορία, Ρωμαϊκή Ιστορία, Νεότερη Ελληνική Ιστορία, Βαλκανική Ιστορία, Ευρωπαϊκή Ιστορία, Λαογραφία, Επιγραφική, Ιστορία των Μεσαιωνικών Λαών της Ανατολής

Κωδικοί: ΙΒΥ, ΙΑΕ, ΙΡΩ, ΙΒΑ, ΙΝΕ, ΙΕΠ, ΛΑΟ, ΕΠΙ, ΙΜΑ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΟΜΑΔΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ: Κλασική Φιλολογία, Λατινική Φιλολογία, Μεσαιωνική Φιλολογία, Βυζαντινή Φιλολογία

Κωδικοί: ΦΙΑ, ΛΑΤ, ΦΙΜ, ΦΙΓ, ΦΙΑ, ΑΡΧ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Κωδικοί: ΦΠΠ (Εκτός ΦΠΠ175)

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΠΟ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗΣ

Κωδικοί: ΦΠΠ175

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ¹

¹ Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ανανεώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

**Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022–2023**

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
103	Εισαγωγή στην Αρχαία Ελληνική Ιστορία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Α' (Υπ.),
162	Δημόσιος και Ιδιωτικός βίος: Πολιτικο– θρησκευτικές αντιλήψεις και θεσμοί	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
172	Ιστορία της αρχαίας Θράκης μέσα από φιλολογικές πηγές, επιγραφές και αρχαιολογικά ευρήματα	Α. ΖΑΝΝΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
173	Πελοποννησιακός πόλεμος: Η καταστροφική εμφύλια σύγκρουση	Α. ΖΑΝΝΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
179	Η Ρωμαϊκή Επέκταση στον Μεσογειακό χώρο (343–31 π. Χ.)	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Γ' (Υπ.)
194	Γεωστρατηγικά ζητήματα κατά την Ρωμαϊκή αρχαιότητα	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
181	Η Ρωμαϊκή επαρχία της Αχαΐας από τον 2ο αι. π.Χ. έως τον 4ο αι.	Π. ΚΟΥΡΚΟΥΒΑΤΗ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
201	Εισαγωγή στις Βυζαντινές Σπουδές (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
238	Κωνσταντινούπολη: Πόλη και κοινωνία (Εκπαιδευτική Εκδρομή)	ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
269	Το «Προς τον Ίδιον υιόν Ρωμανόν» του αυτοκράτορα Κωνσταντίνου Ζ' Πορφυρογέννητου ως ιστορική πηγή	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
311	Ύστερη Βυζαντινή Περίοδος: Κράτος και κοινωνία	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Ε' (Υπ.), (Ιστ.)
219	Οι Βυζαντινοί και οι γείτονές τους στο χώρο των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής (12 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.) (Σ)
113	Η Ελληνόφωνη κοινότητα της Βυζαντινής Ρώμης μεταξύ παπικής πνευματικής καθοδήγησης και αυτοκρατορικής πολιτικής επιβολής (6ος-8ος αι.)	Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
401	Εισαγωγή στην ιστορία της Μεσαιωνικής Δύσης (4 ^{ος} – 15 ^{ος} αι.)	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 103 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Στο μάθημα εξετάζεται η πολιτική ιστορία της Ελλάδος από την Εποχή του Χαλκού μέχρι και το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου. Βασικούς άξονες θα αποτελέσουν, η επισκόπηση των χρονικών, αλλά και των θεματικών ενοτήτων (βαθμιαία διαμόρφωση και εξέλιξη των πολιτευμάτων, θεσμοί, κοινωνική και οικονομική διάρθρωση των πόλεων-κρατών, πνευματική ζωή και τέχνη). Παράλληλα θα συζητηθούν οι αρχαίες πηγές (φιλολογικές, επιγραφικές, νομισματικές), οι μέθοδοι προσέγγισης και αξιολόγησής τους και σε ειδικό μάθημα η εκπόνηση εργασίας.

ΙΑΕ 162 ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΚΑΙ ΙΔΙΩΤΙΚΟΣ ΒΙΟΣ: ΠΟΛΙΤΙΚΟ-ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΘΕΣΜΟΙ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Το μάθημα επιχειρεί να προσεγγίσει τον τρόπο με τον οποίο οργάνωσαν τον δημόσιο και ιδιωτικό βίο οι αρχαίες κοινωνίες, από την αρχαϊκή έως την ελληνιστική περίοδο. Εστιάζει σε βασικές αντιλήψεις και θεσμούς που αφορούν τρόπους και τόπους κοινωνικοποίησης και επικοινωνίας μέσα στις πολιτικές κοινότητες. Με τη βοήθεια πληροφοριών που αφορούν τη γέννηση, την οργάνωση του οίκου, την εκπαίδευση, τον στρατό και τον θάνατο, παρουσιάζονται αντιλήψεις και πρακτικές που αφορούν την ιδιότητα του πολίτη, τις σχέσεις μεταξύ των δύο φύλων και την ερωτική ζωή, τον θάνατο, τους νεκρούς και τις μεταθανάτιες αντιλήψεις, καθώς και τη σχέση με τον κόσμο των θεών. Επίκεντρο του μαθήματος αποτελεί η ιστορική και ιστοριογραφική προσέγγιση των παραπάνω ζητημάτων μέσα από τον σχολιασμό φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών.

Διάγραμμα μαθημάτων

I. Η πόλις και ο οίκος.

II. Η γέννηση και η ενσωμάτωση των πολιτών σε πολιτικές και κοινωνικές ομάδες.

III. Κατηγορίες μη πολιτών.

IV. Ενηλικίωση, γάμος και ερωτική ζωή.

V. Πνευματική, αθλητική και στρατιωτική εκπαίδευση. Ο ρόλος του κυνηγιού και του συμποσίου.

VI. Θάνατος και μεταθανάτιες αντιλήψεις. Η μνήμη και η απόδοση τιμών στους νεκρούς.

VII. Η θρησκευτικότητα και ο πολυθεϊσμός των αρχαίων.

VIII. Οι θεότητες του πολιτικού βίου.

IX. Οι θεότητες και η απονομή δικαιοσύνης.

X. Η πολιτική πρόγνωση και μαντεία

XI. Οι θεότητες της ιατρικής και η φροντίδα του σώματος.

ΙΑΕ 172 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΘΡΑΚΗΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ, ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ ΕΥΡΗΜΑΤΑ

(Α. ΖΑΝΝΗΣ)

Το μάθημα εξετάζει την ιστορία των ελληνικών πόλεων-κρατών και των θρακικών φύλων, καθώς και τις πολιτικές εξελίξεις στον γεωγραφικό χώρο της Θράκης από τον 7ο έως τον 4ο αιώνα π.Χ. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την ιστορία και την γεωγραφία της αρχαίας Θράκης από την περίοδο του ελληνικού αποικισμού έως και την κατάκτησή της από τον βασιλέα της Μακεδονίας Φίλιππο Β' (340 π.Χ.). Αναλύονται ζητήματα σχετικά με τις συνθήκες ίδρυσης των ελληνικών αποικιών και την ιστορία και αρχαιολογία των σημαντικότερων από αυτές. Εξετάζονται αναλυτικά τα θέματα που αφορούν στην κατάκτηση της Θράκης από τους Πέρσες, την αθηναϊκή πολιτική στη Θράκη από τον 6ο αι. π.Χ. και κατά την διάρκεια της Α' και της Β' Αθηναϊκής Συμμαχίας, τα θρακικά έθνη και βασιλεία -με κυριότερο το βασίλειο των Οδρυσών-, καθώς και στην ενσωμάτωση της Θράκης στο βασίλειο της Μακεδονίας. Συζητώνται η γεωστρατηγική θέση και σημασία της Θράκης καθώς και η φύση και ο χαρακτήρας των πολιτικών και πολιτιστικών σχέσεων και ανταλλαγών μεταξύ Ελλήνων και Θρακών. Το μάθημα βασίζεται στην κριτική πραγμάτευση των φιλολογικών πηγών, στην μελέτη των επιγραφών και στην παρουσίαση των πρόσφατων αρχαιολογικών ευρημάτων που έρχονται στο φως στο σταυροδρόμι της Θράκης, όπου οι Έλληνες επηρέασαν με καταλυτικό τρόπο την διαμόρφωση των ιστορικών, πολιτικών και οικονομικών εξελίξεων. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικές εργασίες με στόχο την εξοικείωσή τους με την επιστημονική έρευνα, τεκμηρίωση και παρουσίαση. Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με γραπτές εξετάσεις.

ΙΑΕ 173 ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ: Η ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΙΚΗ ΕΜΦΥΛΙΑ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ

(Α. ΖΑΝΝΗΣ)

Στο μάθημα παρουσιάζονται τα χαρακτηριστικά της πολιτικής, στρατιωτικής, οικονομικής και κοινωνικής ιστορίας της περιόδου του Πελοποννησιακού πολέμου. Στόχος του μαθήματος είναι η μελέτη των γεγονότων του 27ετούς πολέμου, των αιτίων που οδήγησαν στην σύρραξη μεταξύ Αθήνας και Σπάρτης αλλά και των συνεπειών που είχε για τον ελληνικό κόσμο η γενικευμένη εμφύλια σύγκρουση. Εξετάζονται συστηματικά οι επιγραφικές και οι αρχαιολογικές μαρτυρίες που φωτίζουν τα γεγονότα και τις προσωπικότητες της Ιστορίας του Θουκυδίδη. Η διεξοδική ανάλυση των διαφόρων πτυχών του πολέμου επιτρέπει να εξαχθούν διδάγματα όσον αφορά στην πολιτική συμπεριφορά αλλά και την ιστορική και στρατηγική σκέψη. Στους φοιτητές ανατίθενται προαιρετικές εργασίες με στόχο την εξοικείωσή τους με την επιστημονική έρευνα, τεκμηρίωση και παρουσίαση. Η αξιολόγηση των φοιτητών γίνεται με γραπτές εξετάσεις.

ΠΩ 179 Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΟΝ ΜΕΣΟΓΕΙΑΚΟ ΧΩΡΟ (343–31 π.Χ.)

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η διείσδυση της Ρώμης στον μεσογειακό χώρο μεταξύ των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων και της Καρχηδόνας. Η λογική του επεκτατισμού και η σημασία του πολιτεύματος της Respublica για την επίτευξη των ρωμαϊκών γεωστρατηγικών στόχων. Οι Σαμνιτικοί πόλεμοι και ο εξελικτικός εκρωμαϊσμός της Ιταλίας. Η απόκρουση της εισβολής του Πύρρου. Οι Μακεδονικοί πόλεμοι. Ο πόλεμος του Αντιόχου. Οι Καρχηδονιακοί πόλεμοι. Η κατάκτηση της Μέσης Ανατολής και της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους.

Σκοπός του μαθήματος: η περιγραφή του τρόπου με τον οποίο η Respublica κατέκτησε μέσα σε τρεις αιώνες ολόκληρο τον μεσογειακό χώρο και η ανάλυση της διασύνδεσης μεταξύ του πολιτικού συστήματος της Ρώμης κατ' αυτή την περίοδο και της αποτελεσματικότητας στην υλοποίηση των επεκτατικών της βλέψεων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: Αναμένεται η δημιουργία εκ μέρους των φοιτητών σφαιρικής εικόνας των διαδραματισθέντων από την έναρξη του Α' Σαμνιτικού πολέμου έως τη ναυμαχία του Ακτίου και, συνάμα, συνειδητοποίηση της σημασίας που είχε για την εξέλιξη της Ιστορίας η στρατηγική στόχευση της Ρώμης να ελέγξει πλήρως, ως φυσικό της χώρο, την ιταλική χερσόνησο και στη συνέχεια να διευρύνει το *imperium* τόσο προς Δυσμάς όσο και προς Ανατολάς, σε βάρος της Καρχηδόνας και των ελληνιστικών κρατικών οντοτήτων.

ΠΩ 194 ΓΕΩΣΤΡΑΤΗΓΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η κρίσιμότητα του ελέγχου των Στενών της Μεσσήνης και του Ελλησπόντου. Η δημιουργία προγεφυρώματος στην Ιλλυρία κατά τον Α' Μακεδονικό πόλεμο. Οι συμφωνίες για τις εμπορικές και στρατιωτικές ζώνες επιρροής μεταξύ Ρωμαίων και Καρχηδονίων. Ο έλεγχος της Ανατολικής Μεσογείου πέρα από τη γραμμή Κρήτη – Κάρπαθος – Ρόδος. Η διάταξη των ρωμαϊκών στόλων της Μεσογείου κατά την Ηγεμονία. Παράδειγμα στρατηγικής: η εκστρατεία του Πομπήιου κατά των πειρατών.

Σκοπός του μαθήματος: εκτός από το να καταδειχθεί στους φοιτητές ότι οι Ρωμαίοι είχαν αναπτύξει γεωστρατηγική αντίληψη στις επεκτατικές επιλογές που έκαναν, εξ ίσου κύριος σκοπός είναι η εισαγωγή των φοιτητών στη μέθοδο της συγκριτικής ανάλυσης γεγονότων, της μεταξύ τους αλληλεπίδρασης και της υπαγωγής τους στη συνθετική μέθοδο παράθεσης των ιστορικών στοιχείων προς εξαγωγή ανάλογων, επίσης συνθετικών, συμπερασμάτων.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: μέσω της εκπόνησης γραπτής εργασίας με διάγραμμα (πλάνο έκθεσης του επιλεγέντος θέματος, με ενότητες, υποενότητες, παραγράφους, κ.λ.π.), από το αποτέλεσμα της οποίας θα κριθεί η βαθμολόγηση του φοιτητή στο μάθημα, επιδιώκεται η απόκτηση δεξιοτήτων στον χειρισμό πηγών, ξένης επίσης βιβλιογραφίας, ανασύνθεσης των ήδη εκπεφρασμένων επιστημονικών απόψεων, και βελτίωση της δυνατότητας συγγραφής κειμένου με ιστορικό θέμα, όπως επίσης και της ορθολογικής παρουσιάσής του, πέραν της αφηγηματικής διάστασης.

Σεμιναρικό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της

Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

ΠΡΩ 181 Η ΡΩΜΑΪΚΗ ΕΠΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΑΧΑΪΑΣ ΑΠΟ ΤΟΝ 2^ο ΑΙ. π.Χ. ΕΩΣ ΤΟΝ 4^ο ΑΙ. μ.Χ.

(Π. ΚΟΥΡΚΟΥΒΑΤΗ)

Η αντίσταση στη ρωμαϊκή επέκταση στον ελλαδικό χώρο. Η συγκρότηση και διοίκηση της επαρχίας. Η αναθεώρηση του συστήματος των επαρχιών από τον Αύγουστο. Η θέση της επαρχίας της Αχαΐας και των ελληνικών πόλεων στο ρωμαϊκό imperium. Οι Αντωνίνοι και η Αχαΐα. Ο νοτιο-ελλαδικός χώρος κατά τον 3ο αι. μ.Χ. Οι αλλαγές του Διοκλητιανού και του Μ. Κωνσταντίνου.

ΙΒΥ 201 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Το μάθημα απαρτίζεται από 13 διαλέξεις, οι οποίες επικεντρώνονται στα πλέον βασικά ενδιαφέροντα των σύγχρονων βυζαντινών σπουδών. Στόχος του μαθήματος είναι, ανάμεσα σε άλλα, να εξοικειώσει τους φοιτητές με τα τρέχοντα ενδιαφέροντα της Μέσης Εκπαίδευσης σχετικά με το μάθημα της Βυζαντινής Ιστορίας και τις βασικές τεχνικές διδακτικής των μεσαιωνικών μαθημάτων στην ελληνική δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, στο πλαίσιο του μαθήματος εξετάζονται τα παρακάτω ζητήματα:

Σκοποί του μαθήματος: εξοικείωση με την επιστήμη της Ιστορίας του Βυζαντίου, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου (αυτοκράτορες, σημαντικά γεγονότα/σταθμοί), του κοινωνικού πλαισίου και των δομών της διοίκησης του κέντρου και των επαρχιών και των βασιικών αρχών της οικονομίας του κράτους. Προσέγγιση της διδασκαλίας του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων: Ιστορία των βυζαντινών σπουδών, πηγές της Βυζαντινής Ιστορίας, οι περιοχές του κράτους, ο αυτοκράτορας και οι θεσμοί, η κρατική οργάνωση, η εκκλησία, η διοίκηση (πολιτική και στρατιωτική), η οικονομία, ο πληθυσμός, εξωτερική πολιτική και σχέσεις με τους γειτονικούς λαούς, η επιβίωση του Βυζαντίου μέχρι σήμερα και η προσφορά του στον πολιτισμό. Εξοικείωση με τη διδασκαλία του μαθήματος της Βυζαντινής Ιστορίας. Στην εξοικείωση συμπεριλαμβάνονται: Βασικές αρχές διδακτικής με πεδίο εφαρμογής τα μεσαιωνικού περιεχομένου μαθήματα [σχέδιο μαθήματος (αφόρμηση, παρουσίαση, συμπεράσματα), ανάπτυξη της διδακτέας ύλης, προσδιορισμός ειδικών και γενικών μαθησιακών στόχων και σκοπών, υλοποίηση και διαμόρφωση του αναλυτικού προγράμματος σπουδών, μαθησιακά περιβάλλοντα και διδασκαλία, μορφές αξιολόγησης, γλωσσικών και ερμηνευτικών ασκήσεων / παρατηρήσεων, σχολικά εγχειρίδια και εποπτικά μέσα, διδακτικές προσεγγίσεις, εκπαιδευτικά λογισμικά και νέες τεχνολογίες, ομαδοσυνεργατική διδασκαλία και το μάθημα της βυζαντινής ιστορίας, ιστορία της διδασκαλίας και το νομικό πλαίσιο διδασκαλίας των μεσαιωνικών μαθημάτων, εξωσχολική εκπαίδευση και διαθεματική διδασκαλία (μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, κτλ.), σχέδιο δράσης (project)].

Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην Άρτα και τη Νικόπολη.

ΙΒΥ 238 ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΗ: ΠΟΛΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ (Σ)

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Σεμιναριακό μάθημα στο οποίο επί τη βάση των εργασιών θα παρουσιαστεί η εικόνα της Κωνσταντινούπολης ως πρωτεύουσας του Βυζαντίου με τις παντοειδείς δομές της (πολιτικές, εκκλησιαστικές, οικονομικές, κοινωνικές) από την ίδρυσή της έως την κατάληψή της από τους Οθωμανούς το 1453.

Σκοπός του μαθήματος είναι πρωτίστως να εξοικειωθούν οι φοιτητές και φοιτήτριες με την επιστημονική έρευνα και τη συγγραφή επιστημονικών δοκιμίων στον χώρο των βυζαντινών σπουδών. Ακολούθως να αποκτήσουν μια πρώτη εικόνα για την πρωτεύουσα του Βυζαντίου με όλες τις λειτουργίες της ως πόλης, διοικητικού κέντρου και πόλου έλξης κοινωνικών δραστηριοτήτων.

Η βαθμολόγηση των συμμετεχόντων θα γίνει αποκλειστικά επί τη βάση των γραπτών εργασιών που θα παραδώσουν και της παρουσίασης αυτών.

Διάγραμμα μαθημάτων: Εισαγωγή και παρουσίαση των μεθόδων της έρευνας, instrumenta studiorum, παρουσίαση και εξήγηση των θεμάτων των σεμιναριακών εργασιών. Ακολούθως, σε κάθε μάθημα οι συμμετέχοντες θα παρουσιάζουν την πρόοδο της έρευνάς τους, θα ακολουθεί συζήτηση επί των προβλημάτων και θα παρουσιάζουν ξενόγλωσσα άρθρα σχετικά με την εργασία τους. Θα πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή στην Κωνσταντινούπολη.

IBY 269 ΤΟ «ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΙΔΙΟΝ ΥΙΟΝ ΡΩΜΑΝΟΝ» ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Ζ' ΠΟΡΦΥΡΟΓΕΝΝΗΤΟΥ ΩΣ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΠΗΓΗ (Σ)
(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Το «Προς τον ίδιον υιόν Ρωμανόν» αποτελεί ένα από τα πιο γοητευτικά έργα της Βυζαντινής ιστορικής γραμματείας, καθώς περιγράφει τις γνώσεις των Βυζαντινών για τους γείτονές τους. Μέσω της εκπόνησης εργασιών, και της εξέτασης κειμένων κατά την διεξαγωγή του μαθήματος, θα επιχειρήσουμε ανάλυση και κατανόηση των πληροφοριών που δίνονται, ή και αυτών που αποσιωπούνται. Το μάθημα έχει μορφή σεμιναρίου, και απευθύνεται, τόσο σε προπτυχιακούς, όσο και σε μεταπτυχιακούς φοιτητές.

IBY 311 ΥΣΤΕΡΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ: ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΑ
(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με την μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών (κυρίως κειμένων).

Το Βυζαντινό κράτος υφίσταται το 1204, με την άλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους, τον «φυσικό» περιορισμό του. Ο κατακερματισμός της βυζαντινής επικράτειας σε μικρές ηγεμονίες αλλάζει τον πολιτικό χάρτη και θέτει τις βυζαντινές δυνάμεις σε καθεστώς εξορίας. Εκεί, στη Νίκαια, την Ήπειρο και την Τραπεζούντα δημιουργούνται πυρήνες, από τους οποίους η Νίκαια θα είναι αυτή που θα πετύχει την αποκατάσταση της βυζαντινής εξουσίας. Το 1261 ξεκινά η περίοδος εξουσίας των Παλαιολόγων, η οποία θα χαρακτηριστεί από εσωτερικές διαμάχες, εξωτερικές απειλές, οικονομική και πνευματική κρίση, αλλά και μια πρωτοφανή ανάπτυξη της παιδείας και της τέχνης. Στο μάθημα παρουσιάζονται οι πολιτικές συνθήκες, καθώς και πτυχές της κοινωνίας των παλαιολόγειων χρόνων.

IBY 219 ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΚΑΙ ΟΙ ΓΕΙΤΟΝΕΣ ΤΟΥΣ ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΝΔ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ (12^{ος}-15^{ος} αι.) (Σ)
(Ε. ΣΥΓΚΕΛΛΟΥ)

Σεμινάριο. Στο σεμινάριο παρέχονται εργασίες προς εκπόνηση.

Το σεμινάριο αποσκοπεί στην παρουσίαση των πολιτικών συνθηκών στην περιοχή των ΝΔ Βαλκανίων και της Αδριατικής κατά τον ύστερο Μεσαίωνα. Στη συγκεκριμένη περιοχή εμπλέκονται ποικίλες δυνάμεις, δυτικές και βαλκανικές, που καθόρισαν την ιδιότυπη ιστορία της. Βυζαντινοί, Αλβανοί, Σέρβοι, Ιταλοί και Οθωμανοί συγκρούονται και ανταλλάσσουν πρακτικές και αντιλήψεις σε ποικίλα επίπεδα. Η συνδιαλλαγή αυτή διερευνάται μέσα από την ανάλυση πολεμικών γεγονότων, την κατανόηση της γεωστρατηγικής σημασίας του χώρου, όπως αυτή ορίζεται από τη διαπλοκή πολιτικών και οικονομικών συμφερόντων και την εμβάθυνση στο πολιτισμικό υπόβαθρο των εμπλεκομένων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στους βαλκανικούς λαούς. Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου δίδονται και συζητώνται εργασίες, που αφορούν σε ειδικότερα θέματα.

IBY 113 Η ΕΛΛΗΝΟΦΩΝΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΡΩΜΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΠΑΠΙΚΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΒΟΛΗΣ (6^{ος}-8^{ος} αι.)
(Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη της ελληνόφωνης κοινότητας της Ρώμης κατά την περίοδο που η Αιώνια Πόλη αποτελούσε τμήμα της Βυζαντινής αυτοκρατορίας. Η Ιουστινιάνειος κατάκτηση της Ιταλίας (535-554) έφερε την Ρώμη κάτω από τον έλεγχο της Κωνσταντινούπολης, όπου και παρέμεινε για περίπου δύο αιώνες (μέσα ογδόου αιώνα). Στην διάρκεια αυτής της περιόδου η Ρώμη απέκτησε μία σημαντική ελληνόφωνη κοινότητα που διαδραμάτισε καθοριστικό ρόλο στην πολιτική και εκκλησιαστική σκηνή τόσο της πόλης όσο και ολόκληρης της αυτοκρατορίας. Το Λατερανό συχνά διοικείτο από ελληνόφωνους πάπες, ελληνόφωνοι μοναχοί και κληρικοί εκπροσωπούσαν την εκκλησία της Ρώμης σε Οικουμενικές Συνόδους, ενώ ελληνόφωνοι αξιωματούχοι ήταν φορείς κοσμικής εξουσίας σε τοπικό επίπεδο. Στην διάρκεια αυτών των αιώνων μία σειρά πολιτικών και θεολογικών διενέξεων έφθειρε τις σχέσεις μεταξύ της Παλαιάς και της Νέας πρωτεύουσας της αυτοκρατορίας με αποτέλεσμα την σταδιακή απομάκρυνση της Παλαιάς Ρώμης από την αυτοκρατορία (δεύτερο μισό του ογδόου αιώνα). Αυτή η διαδικασία συνοδεύτηκε από μία σταδιακή αύξηση της παπικής εξουσίας, σε βάρος της αυτοκρατορικής αρχής, η οποία κορυφώθηκε με την ανάδειξη του πάπα ως του de facto κυβερνήτη της κεντρικής Ιταλίας. Το μάθημα θα εστιάσει στον ρόλο που διαδραμάτισαν σε αυτές τις διενέξεις οι ελληνόφωνες κοινότητες της Ρώμης και θα αξιολογήσει την συμβολή τους στον θεσμό της παποσύνης και τα ιστορικά γεγονότα του έκτου, εβδόμου και ογδόου αιώνα.

Στο μάθημα θα δοθούν σε όσους ενδιαφέρονται σεμιναριακές εργασίες.

ΙΕΠ 401 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΔΥΣΗΣ (4^{ος}-15^{ος} αι.)

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αυτό αποτελεί μία σύντομη ανασκόπηση της ιστορικής και πολιτισμικής εξέλιξης στη δυτική Ευρώπη κατά τη διάρκεια της μεσαιωνικής περιόδου. Θα εξετάσουμε τις επιπτώσεις της εγκατάστασης των γερμανικών φύλων στα ρωμαϊκά εδάφη, την άνοδο της παποσύνης, τις περιφερειακές περιοχές όπως η Αγγλία και η Ιβηρική, την ύπαρξη δύο αυτοκρατοριών, τις Σταυροφορίες, και τις εξελίξεις στο μοναστικό, πολιτιστικό και οικονομικό τομέα. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με τις βασικές πτυχές της ιστορίας του δυτικού μεσαίωνα, μία πρώτη γνώση της κατηγοριοποίησης των πηγών, καθώς και μία πρώτη κριτική αποτίμηση της σημασίας θεσμών και γεγονότων που αναλύονται κατά τις παραδόσεις. Αποτέλεσμα του μαθήματος αναμένεται να είναι η μετέπειτα γνώση, έστω, βασικών πτυχών και εξελίξεων του Ευρωπαϊκού μεσαίωνα και η δυνατότητα να εντάξουν οι φοιτητές αυτά που έμαθαν μέσα στα πλαίσια των εξελίξεων στην Ευρώπη.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022-2023***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
393β	Εισαγωγή στη Νεότερη και Σύγχρονη Ελληνική Ιστορία (19ος – 20ός αιώνας): Η Ελληνική Επανάσταση του 1821: Η Ευρωπαϊκή διάσταση.	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	Γ' (Υπ.)
351	Ιστορία της σεξουαλικότητας (18ος-20ός αιώνας)	Α. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
408	Η Ελλάδα στο Μεσοπόλεμο	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
342	Η ελληνική χερσόνησος την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, Ι (μέσα 15 ^{ου} -17 ^{ου} αι.)	Γ. ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
444	Εισαγωγή στη σύγχρονη ευρωπαϊκή ιστορία.	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	Γ' (Υπ.)
432	Πριν από την «Παρακμή της Δύσης»: Κοινωνίες και ιδεολογίες στην Ευρώπη τον 19 ^ο αιώνα	Α. ΜΑΧΑΙΡΑ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)
399	Το φασιστικό φαινόμενο στην Ευρώπη.	Α. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	Ε', Ζ', (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες/ουσες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, που προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΠΝΕ 393β ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ (19^{ος}-20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ): Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ ΤΟΥ 1821: Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ (Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Το μάθημα εξετάζει το κορυφαίο γεγονός της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 στην ευρωπαϊκή του διάσταση. «Αγαπημένο παιδί» της ελληνικής ιστοριογραφίας, ο δωδεκαετής αγώνας των Ελλήνων για ανεξαρτησία από την Οθωμανική αυτοκρατορία και συγκρότησης εθνικού νεοτερικού κράτους στην άκρη της Νοτιοανατολικής Μεσογείου, έχει εμπλουτιστεί, τα τελευταία χρόνια, από αξιόλογες μελέτες της ευρωπαϊκής ερευνητικής παραγωγής. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο, το μάθημα διερευνά τις ιστορικές, πολιτικές, οικονομικές και πολιτισμικές διαστάσεις του ελληνικού επαναστατικού φαινομένου, αξιοποιώντας τις σύγχρονες, διεθνείς, ιστοριογραφικές προσεγγίσεις που τοποθετούν το συγκεκριμένο γεγονός στο ευρύτερο επαναστατικό κύμα το οποίο κατακλύζει την Ευρώπη και τον κόσμο στα τέλη του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, το μάθημα θα διερευνήσει τα εθνικά-κρατικά αφηγήματα του 19ου και του 20ού αιώνα, σύμφωνα με τα οποία η Ελληνική Επανάσταση κατέχει κυρίαρχη θέση, στα πλαίσια των εθνικών επετείων και κάθε είδους δημόσιου λόγου όπου αποτυπώνονται τα εκάστοτε εθνικά οράματα/διεκδικήσεις.

Θα μας απασχολήσουν οι όροι υπό τους οποίους οι ελληνικές κοινωνίες της οθωμανικής επιρράτειας προσέλαβαν τις ιδεολογίες του Ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και της Γαλλικής Επανάστασης, οι οσμώσεις αλλά και οι αντιπαλότητες των νεωτερικών ιδεών με τον παραδοσιακό κόσμο των οθωμανοκρατούμενων περιοχών όπου ξέσπασε και επιβλήθηκε ο αγώνας, τα πολιτικά-διοικητικά όργανα και τα κείμενα που συγκροτήθηκαν, οι κυριότερες πολεμικές επιχειρήσεις και τα όρια του ανταρτοπολέμου, οι Ευρωπαίοι και Βαλκάνιοι «μαχητές της ελευθερίας» που προσέτρεξαν στα μέτωπα καθώς και η διεθνής διπλωματία, όταν μετά τη Ναυμαχία του Ναβαρίνου, τον Οκτώβριο του 1827, οι Μεγάλες Δυνάμεις ανταγωνίζονταν για το ελληνικό ζήτημα. Η θεσμοθέτηση της εθνικής επετείου το 1838 κατά την Οθωμανική βασιλεία, οι επετειακοί δημόσιοι λόγοι της πρώτης εκατονταετηρίδας της και η αναπαραγωγή ενός συγκεκριμένου νοήματος της Επανάστασης στα σχολεία του ελληνικού κράτους, θα ολοκληρώσουν τους βασικούς άξονες του μαθήματος.

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Ο Ευρωπαϊκός Διαφωτισμός κατά τα Ρομαντικά χρόνια: ιδεολογίες και νοοτροπίες στην ελληνική ανατολή του τέλους του 18ου και τις αρχές του 19ου αιώνα.
2. Η επανάσταση του «έθνους» και το ορθόδοξο «γένος» - Η συγκρότηση και ο ρόλος της Φιλικής Εταιρείας.
3. Οι πολεμικές επιχειρήσεις στη Μολδοβλαχία: σχεδιασμοί, αποτυχίες, ηρωϊσμός και κατακραυγή.
4. Η Πελοπόννησος, οι προεστοί και ο Κολοκοτρώνης.
5. Το Αιγαίο στις φλόγες: ανταρσίες και η ειστράτεια των ναυτικών μοιρών.
6. Η Επανάσταση στη Στερεά Ελλάδα και ο Γεώργιος Καραϊσκάκης.
7. Επαναστατικός αγώνας και Τρομοκρατία σε πολλές οθωμανοκρατούμενες περιοχές.
8. Οι Μαχητές της Ελευθερίας και τα όρια του Φιλελληνισμού.
9. Οι επαναστατημένοι θεσμοθετούν: τοπικά πολιτεύματα και εθνοσυνελεύσεις.
10. Η δημοσιονομική πολιτική, 1821-1827.
11. Η δεύτερη περίοδος του αγώνα και ο Καποδίστριας.
12. Η Βασιλεία του Όθωνα και ο «πόλεμος της μνήμης»: η θεσμοθέτηση της εθνικής επετείου του 1821 και τα απομνημονεύματα των αγωνιστών.
13. Δημόσιες επετειακές αφηγήσεις της Επανάστασης: από το 1821 στο 1922.

Τρόπος εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις

ΠΝΕ 351 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΟΤΗΤΑΣ (18^{ος}-20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Α. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Πως διαμορφώνεται ιστορικά η σεξουαλικότητα; Με την παραδοχή ότι η σεξουαλικότητα συνιστά ιστορικό φαινόμενο, το μάθημα εξετάζει πως μεταβάλλονται στον χρόνο οι σεξουαλικές πολιτισμικές πρακτικές και τα νοήματά τους. Μετά από μια εισαγωγή στη θεωρητική και ιστοριογραφική συζήτηση

για την ιστορία του φύλου, την ιστορία του σώματος και την ιστορία της σεξουαλικότητας, το μάθημα θα διερευνήσει τους κανονιστικούς λόγους (εκκλησιαστικούς, ιατρικούς, παιδαγωγικούς) που από τον 17^ο αιώνα και μετά επιχειρούν να ρυθμίσουν όψεις της οικογενειακής ζωής και της σεξουαλικότητας των πληθυσμών. Εστιάζοντας στην κοινωνική διαμόρφωση της σεξουαλικότητας ιστορικά, στην Ευρώπη και στον ελληνικό χώρο, το μάθημα επιχειρεί να αναδείξει τη μεταβαλλόμενη ενδεχομενική φύση της σεξουαλικότητας και τα ποικίλα νοήματα που διακινούνται μέσω των κοινωνικών σχέσεων. Η οικογένεια και τα συστήματα συγγένειας, η οικονομική και κοινωνική οργάνωση, ποικίλες κοινωνικές ρυθμίσεις και επιστημονικές θεωρίες, δημόσιοι λόγοι, κρατικές πολιτικές, κοινωνικά κινήματα και λαϊκές κουλτούρες διαμορφώνουν και οργανώνουν τη σεξουαλικότητα ιστορικά, κατά την νεότερη και σύγχρονη εποχή, ενώ η ιδεολογία, το φύλο, η τάξη και η εθνότητα επηρεάζουν (ή δομούν) τις έμφυλες σχέσεις εξουσίας. Θα διερευνηθούν κεντρικά ζητήματα στην ιστορία της σεξουαλικότητας, όπως οι ανασηματοδοτήσεις της πορνείας, της αντισύλληψης και των αμβλώσεων, η ευγονική, οι επιστημονικοί λόγοι και οι σεξουαλικές πρακτικές, οι ομοερωτικές σχέσεις και πρακτικές, η σεξουαλική βία, τα αφροδίσια νοσήματα και το AIDS, ο μεταπολεμικός νεοσυντηρητισμός και η δύσκολη ανάδυση των φιλελεύθερων μεταρρυθμίσεων την περίοδο 1960-1980.

Διάγραμμα μαθήματος

- 1-3. Εισαγωγή: Ιστορία του φύλου, ιστορία του σώματος, ιστορία της σεξουαλικότητας.
 4. Κανονιστικός λόγος και κοινωνικές πρακτικές στο Παλιό Καθεστώς (συζυγικές σχέσεις, σύλληψη, εγκυμοσύνη, αντισύλληψη).
 5. Νεωτερικοί κώδικες και συμπεριφορές για την σεξουαλικότητα. Νέοι κανονιστικοί λόγοι.
 6. Πορνεία, αστική ηθική, αφροδίσια νοσήματα.
 7. Αντισύλληψη και αμβλώσεις, από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα.
 8. Ομοερωτικές σχέσεις και πρακτικές, από τον 19^ο στον 20^ο αιώνα.
 9. Σεξουαλική βία.
 10. Μεταπολεμικός νεοσυντηρητισμός και φιλελεύθερες μεταρρυθμίσεις, 1960-1980.
 11. Η νόσος HIV/AIDS, από τη δεκαετία του 1980 και μετά.
 12. Διεκδικήσεις και πολιτικές για το φύλο και την σεξουαλικότητα, τέλη 20^{ου}, αρχές 21^{ου} αιώνα.
 13. Παρουσιάσεις εργασιών. Επισκόπηση των βασικών ζητημάτων του μαθήματος.
- Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

INE 408 Η ΕΛΛΑΔΑ ΣΤΟ ΜΕΣΟΠΟΛΕΜΟ

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αναλύει τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ιστορίας κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου και εστιάζει την προσοχή του στην ανάλυση των μεταβαλλόμενων ή σταθερών δομών της πραγματικότητας στην Ελλάδα. Ειδικότερα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από την Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 έως την έναρξη του Ελληνοϊταλικού πολέμου το 1940. Στο μάθημα εξετάζονται, κατά θεματικό τρόπο, ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την οργάνωση του κράτους, την λειτουργία των πολιτικών θεσμών καθώς και την διαμορφούμενη εσωτερική και εξωτερική πολιτική κατά την μεσοπολεμική περίοδο. Επιπρόσθετα, θα μας απασχολήσουν θέματα, τα οποία αφορούν την προσφυγική ή υπερπόντια μετανάστευση, τις σταθερές και τις μεταβολές στην οικονομία όπως και τον αστικό εκσυγχρονισμό. Στην ίδια κατεύθυνση θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με την εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, το εργατικό κίνημα και την αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων, όπως αυτό της ληστείας. Εξετάζονται επίσης θέματα που αφορούν την πνευματική και πολιτισμική ζωή κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ. Θα επιδιωχθεί η πραγματοποίηση μιας επίσκεψης στα Γενικά Αρχεία του Κράτους και στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών.

Γενικότερα, στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στη θεωρητική συζήτηση για τα ιστορικά δεδομένα της περιόδου του Μεσοπολέμου. Ομοίως, να μνηθούν στην βασική για το θέμα βιβλιογραφία, στην κριτική προσέγγιση των πηγών (που παρουσιάζονται και αναλύονται κατά τις παραδόσεις) και στην τεχνική της συγγραφής μιας ιστορικής εργασίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων: Ανάμεσα σε δύο πολέμους: πηγές, στόχοι και μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής έρευνας για την εξεταζόμενη περίοδο. Οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις, η

εξωτερική πολιτική, ο συνταγματικός φιλελευθερισμός, η πολιτική εξουσία και η οργάνωση. Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες. Κοινωνία, παραβατικές συμπεριφορές και καταστολή. Οι εξελίξεις στην οικονομία. Εκπαίδευση και τέχνη. Ο Ελληνισμός της διασποράς και η διάσταση του φαινομένου της υπερατλαντικής μετανάστευσης. Η Μεταξική περίοδος (1936 - 1940).

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων:

1ο μάθημα: Ανάμεσα σε δύο πολέμους: πηγές, στόχοι και μεθοδολογικά εργαλεία της ιστορικής έρευνας για την εξεταζόμενη περίοδο. Ο Μεσοπόλεμος στη μακρά διάρκεια της νεώτερης ιστορίας.

2ο μάθημα: Οι εσωτερικές πολιτικές εξελίξεις και οι διεθνείς σχέσεις της Ελλάδας μετά την πτώση του Μικρασιατικού μετώπου. Οι σταθερές και οι μεταβολές σε κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο.

3ο μάθημα: Η Ελλάδα με τους πρόσφυγες. Η άφιξη, τα μέτρα περιθάλψης, η προσαρμογή και η αποκατάσταση. Εθνολογική αναμόρφωση και αστικοποίηση. Πολιτικές, οικονομικές, αγροτικές και κοινωνικές παράμετροι.

4ο μάθημα: Κοινωνία, παραβατικές συμπεριφορές και καταστολή κατά τον Μεσοπόλεμο. Ποινικές παραβάσεις, το φαινόμενο της ληστείας και τα γενεσιουργά αίτια τους. Ζητήματα ελευθερίας της έκφρασης και ποινικοποίησης της πολιτικής ζωής.

5ο μάθημα: Οι εξελίξεις στην οικονομία. Ανασυγκρότηση και οικονομική κρίση. Αναπτυξιακές στρατηγικές στο πλαίσιο της αγροτικής οικονομίας, της εμπορικής ναυτιλίας και του τουρισμού. Η ανάπτυξη της βιομηχανίας και η σταθεροποίηση του τραπεζικού συστήματος.

6ο μάθημα: Εκπαίδευση και τέχνη κατά τον Μεσοπόλεμο. Ζητήματα Ανώτατης εκπαίδευσης και η ίδρυση του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Οι βενιζελικές μεταρρυθμίσεις στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το θέατρο και η καθιέρωση του κινηματογράφου. Η κίνηση των ιδεών, ο μοντερνισμός και το ιδεολόγημα της «ελληνικότητας».

7ο μάθημα: Ο Ελληνισμός της διασποράς και η διάσταση του φαινομένου της υπερατλαντικής μετανάστευσης. Οι Έλληνες στις ΗΠΑ και η οργάνωση της ελληνοαμερικανικής κοινότητας. Ανάλυση πηγών από το Αμερικανικό αρχείο μεταναστών του Ellis Island. Οι ελληνικές παροιμίες κατά την Μεσοπολεμική εποχή.

8ο μάθημα: Η εξωτερική πολιτική κατά την περίοδο του Μεσοπολέμου: α. Προσπάθειες Βαλκανικής ενότητας, β. Το ελληνοϊταλικό σύμφωνο φιλίας, γ. Η ελληνοτουρκική προσέγγιση, δ. Η εξωτερική πολιτική του Ελευθερίου Βενιζέλου κατά την περίοδο 1928 - 1932.

9ο μάθημα: Ο συνταγματικός φιλελευθερισμός, η πολιτική εξουσία και η οργάνωση της κατά τον Μεσοπόλεμο. Η ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας και η διείσδυσή της στο νομοθετικό πεδίο. Η εναντίωση του Κράτους στην αριστερά. Η πολιτική πρόταση του Αλέξανδρου Παπαναστασίου και η ανακήρυξη της δημοκρατίας.

10ο μάθημα: Η πορεία προς την Μεταξική δικτατορία της 4ης Αυγούστου. Το κίνημα του Μαρτίου του 1935, η παλινόρθωση της μοναρχίας και η κατολίθηση προς την δικτατορία. Η εργαθίδρυση του «Νέου Κράτους» και οι φορείς του. Μέθοδοι καταστολής, μαζικές συλλήψεις και εκτοπισμοί.

11ο μάθημα: Η Μεταξική περίοδος (1936 - 1940). Ιδεολογικές συνιστώσες της δικτατορίας, προπαγανδιστικοί μηχανισμοί και κυβερνητικές στοχεύσεις. Η παρέμβαση στο χώρο των νέων με την Εθνική Οργάνωση Νεολαίας (ΕΟΝ). Η αντίδραση στη δικτατορία. Η Ελλάδα μεταξύ της Αγγλίας και των δυνάμεων του άξονα.

12ο μάθημα: Προβολή στους φοιτητές σχετικού ιστορικού αρχειακού υλικού (βίντεο) για την περίοδο του Μεσοπολέμου από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ. Το μάθημα επικεντρώνεται στην προβολή των «Επικαίρων» του Μεσοπολέμου και στην ανάλογη ανάλυση και κριτική.

13ο μάθημα: Γενική σύνοψη και τελικά συμπεράσματα. Παρουσίαση των εργασιών από τους φοιτητές.

ΙΝΕ 342 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, Ι (ΜΕΣΑ 15ου-17ου ΑΙ.)

(Γ. ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα έχει ως αντικείμενο την εξέταση των γεγονότων και εξελίξεων που συντελούνται στην, υπό οθωμανική κυριαρχία, ελληνική χερσόνησο από την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης ως τα τέλη του 17ου αιώνα. Ειδικότερα, το μάθημα θα εξετάσει την οικονομία και την κοινωνία των περιοχών που εντάσσονται αυτή την περίοδο στην πολιτική-διοικητική και στρατιωτική δομή της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας. Θα αναλυθούν, ενδεικτικά: οι σχέσεις των ελληνορθόδοξων και άλλων χριστιανικών, μουσουλμανικών και εβραϊκών πληθυσμών, οι όροι συνύπαρξης των εθνοτικών, θρησκευτικών πληθυσμών, ο ρόλος του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κων/πόλεως, ο κοινοτικός θεσμός, οι μεταβολές του γαιοκτητικού και του φορολογικού συστήματος, το ζήτημα των εξισλαμισμών, οι

θεσμικές ελευθερίες, οι περιορισμοί και οι διάφοροι καταναγκασμοί, οι σχέσεις της οθωμανικής εξουσίας με τις κοινωνίες της ελληνικής χερσονήσου, οι πληθυσμιακές μετακινήσεις, οι τοπικές κοινωνίες, η μελέτη των κατά τόπους οικονομιών (αγροτικών, κτηνοτροφικών, βιοτεχνικών, εμπορικών), οι κατά τόπους εξεγέρσεις.

Η μελέτη των ανωτέρω ζητημάτων θα ενταχθεί στους ευρύτερους οικονομικούς χώρους των Βαλκανίων, της Ευρώπης και της ανατολικής Μεσογείου ώστε να αναδειχθούν, τόσο οι τοπικές ιδιομορφίες, όσο και η μεταβαλλόμενη θέση της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας στο διακρατικό σύστημα της εποχής. Βασικός στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητριών και των φοιτητών με την κριτική προσέγγιση φαινομένων της συγκυρίας, της μέσης και της μακράς διάρκειας, καθώς και η κατανόηση σχέσεων αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο-οικονομικά φαινόμενα.

IEΠ 444 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Α. ΜΑΧΑΪΡΑ)

Διάγραμμα

1^η εβδομάδα: Διάγραμμα του μαθήματος: κεφάλαια των βιβλίων που περιλαμβάνονται στην ιστοσελίδα e-course, παρουσίαση της βιβλιογραφίας. Εξέταση και θεματικός προσανατολισμός για τα βιβλία που προτείνονται ως συγγράμματα στο «Εύδοξο». Έντυπο χρονολόγιο (περιλαμβάνεται στην ιστοσελίδα e-course) για την περίοδο 1789-1994.

Περιοδολόγηση της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας. Εισαγωγή στη γαλλική Επανάσταση 1789-1793, 9η Θεομίδορ, Διεθνήτριο, πραξικόπημα της 18ης Μπρυμαίρ από τον Ναπολέοντα Βοναπάρτη.

2^η εβδομάδα: Οι πόλεμοι του Ναπολέοντα, η ευρωπαϊκή σύγκρουση, η Παλινόρθωση. 1830-1848: η ανάδυση του εργατικού ζητήματος. Συζήτηση για τη συγκρότηση της ιστορικής επιστήμης το 19^ο αιώνα και τη σημασία αυτής της εξέλιξης για την ιστοριογραφία του XXου αιώνα.

3^η εβδομάδα: 1850-1892: Εξετάζουμε τους όρους της ευρωπαϊκής ανάπτυξης, την εμφάνιση και την επέκταση της «Μεγάλης Ύφεσης» του 19^{ου} αι., τις αλλαγές στην οικονομική πολιτική των κρατών στο πεδίο της βιομηχανικής ανάπτυξης, των εξωτερικών συναλλαγών και του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

4^η εβδομάδα: Προστατευτική πολιτική (εθνική πολιτική οικονομία) στο εσωτερικό των ευρωπαϊκών κοινωνιών και ιμπεριαλιστική πολιτική στο πεδίο της εξωτερικής τους ανάπτυξης. Διεθνοποίηση της οικονομίας και εδραίωση της αγγλο-γερμανικής οικονομικής σύγκρουσης. Θεωρίες για τον ιμπεριαλισμό ως στάδιο της καπιταλιστικής ανάπτυξης.

5^η εβδομάδα: Σύνδεση των ευρωπαϊκών κρατικών πολιτικών με την ανάπτυξη της εργατικής τάξης και τη συγκρότησή της στο χώρο της πολιτικής και του συνδικαλισμού. Εξέταση της πορείας εκπροσώπησης των εργατικών στρωμάτων σε Ηνωμένο Βασίλειο, Γαλλία, Γερμανία.

6^η εβδομάδα: Ιστοριογραφικές προσεγγίσεις των αιτιών του Α' Π. Πολέμου. Αφήγηση του πολέμου, πέντε χρόνια ενός ατέλειωτου πολέμου, τόποι και πρόσωπα (άνδρες και γυναίκες στη σύρραξη).

7^η εβδομάδα: Πόλεμος και μνήμη: πώς οι ιστορικοί προσεγγίζουν τη σύρραξη και τα ίχνη του πολέμου. Πόλεμος και επανάσταση: εξεγέρσεις στο δυτικό μέτωπο και επανάσταση στη Ρωσία.

8^η εβδομάδα: Η συνθήκη των Βερσαλλιών και οι επικριτές της. Πολιτικές εξελίξεις στη Γερμανία: η δημοκρατία της Βαϊμάρης, εργατικά συμβούλια και ιδεολογικές ζυμώσεις, κοινωνικές συγκρούσεις και πολιτικές ισορροπίες. Η πληθωριστική κρίση των αρχών της δεκαετίας του 1920.

9^η εβδομάδα: Φασισμός, εθνικοσοσιαλισμός και αντισημιτισμός. Συζήτηση για την κρίση του φιλελευθερισμού και του κοινοβουλευτισμού στην Ευρώπη, θεωρίες του φασιστικού φαινομένου.

10^η εβδομάδα: Πώς έφτασαν οι ΗΠΑ στο κραχ του 1929. Επιπτώσεις στις ευρωπαϊκές χώρες και εθνικές επιλογές ανάκαμψης. New Deal και πολιτικές απασχόλησης. Το κομμουνιστικό στρατόπεδο απέναντι στην κρίση του καπιταλισμού και τις πολιτικές επιλογές της Ευρώπης.

11^η εβδομάδα: Τα λαϊκά μέτωπα στην Ισπανία και τη Γαλλία. Ο ισπανικός εμφύλιος, η βρετανική και γαλλική πολιτική της μη παρέμβασης, οι συμφωνίες του Μονάχου και η στάση της Σοβιετικής Ένωσης.

12^η εβδομάδα: Β' Π. Πόλεμος: από τον Blitzkrieg στην κατοχή της Ευρώπης. Οι ευρωπαϊκές χώρες απέναντι στην Νέα γερμανική Τάξη, δωσιολογισμός και αντίσταση. Η μεταπολεμική τάξη: οι συμφωνίες του Bretton Woods, το σχέδιο Μάρσαλ και η παγίωση του Ψυχρού Πολέμου.

13^η εβδομάδα: Η Χρυσή Εποχή των ευρωπαϊκών κοινωνιών, πλήρης απασχόληση, κράτος πρόνοιας και περιβαλλοντική καταστροφή. Η απο-αποικιοποίηση και η πετρελαιοκή κρίση.

Στόχοι του μαθήματος:

1. Να εισαγάγει τους φοιτητές στην ιστορική μελέτη της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας του 18^{ου}, 19^{ου} και του 20^{ου} αι.
2. Να προτείνει διάφορες οπτικές προσέγγισης των εξελίξεων στα ευρωπαϊκά κράτη: πολιτική, κοινωνική, οικονομική, ιδεολογική κ.ο.κ.
3. Να ενημερώσει τους φοιτητές για τις διαφορετικές ιστοριογραφικές προσεγγίσεις σε κοινωνικά/οικονομικά/πολιτικά φαινόμενα: επανάσταση, πόλεμος, οικονομική κρίση, φασισμός, ολοκληρωτισμός κ.ο.κ.
4. Να κινητοποιήσει τις ικανότητες των φοιτητών στη διαμόρφωση ερωτημάτων και προβληματισμών, στην αναζήτηση συνδέσεων, συνεχειών και τομών στις ιστορικές εξελίξεις, στην ανάλυση, τη σύνθεση και την ανασύνθεση των ιστοριογραφικών προσεγγίσεων.

Σκοπός του μαθήματος:

Η απόκτηση ενός συμπαγούς πεδίου γνώσεων για την ευρωπαϊκή ιστορία του 18^{ου}, 19^{ου} και του 20^{ου} αιώνα, από το οποίο οι φοιτητές θα μπορούν να αντλούν πληροφορίες και ερεθίσματα για να οργανώσουν τα γνωστικά τους εργαλεία, να προχωρήσουν σε εξειδικευμένη έρευνα, αλλά και να αντιληφθούν καλύτερα τις δικές τους σύγχρονες εξελίξεις.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

ΙΕΠ 432 ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΠΑΡΑΚΜΗ ΤΗΣ ΔΥΣΗΣ»: ΚΟΙΝΩΝΙΕΣ ΚΑΙ ΙΔΕΟΛΟΓΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΝ 19^ο ΑΙΩΝΑ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Στο μάθημα θα αναζητήσουμε τη Δύση ως αναπαράσταση στην περίοδο πριν από τον Α' Παγκόσμιο Πόλεμο, πριν κυριαρχήσει η ανησυχία ή και η αγωνία της παρακμής ως πνεύμα μιας εποχής (zeitgeist), όταν η ιδεολογία της φιλελεύθερης δημοκρατίας μπορούσε ακόμη να ενσωματώσει την ελληνική επιστήμη, το ρωμαϊκό δίκαιο, τη βιβλική εσχατολογία που μετατρέπει τον χρόνο από κυκλικό σε ευθύγραμμο, που κινείται μόνο μπροστά και αντιλαμβάνεται τον κόσμο ως Ιστορία, με τις προηγούμενες επαναστάσεις (αγγλικές: 1648, 1688, αμερικανική: 1775-1783, γαλλική: 1789-1792) αλλά και με τις επαναστάσεις του 19^{ου} αιώνα (1848, 1871). Θα εξετάσουμε τη συγκρότηση των φιλελεύθερων θεσμών στα σύγχρονα δυτικά κράτη: την αντιπροσωπευτική δημοκρατία, την καθολική ψηφοφορία, τον χωρισμό των εξουσιών, την ανεξάρτητη δικαιοσύνη, τη θρησκευτική ανοχή, την ελευθερία της επιστημονικής έρευνας, τις ακαδημαϊκές ελευθερίες και την ελευθερία του τύπου, την ελευθερία της εργασίας και την ελευθερία του επιχειρείν, την προστασία της υλικής και άυλης ατομικής ιδιοκτησίας και τον σεβασμό των συμβολαίων. Θα εξετάσουμε το οικονομικό και πολιτικό σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών που διαμόρφωσαν αυτούς τους θεσμούς αλλά και τον γεωπολιτικό χώρο που κατέλαβαν μέσω της δουλείας και των κατακτήσεων, προβάλλοντας την αξίωση ότι κατείχαν μια αλήθεια που έπρεπε να εφαρμοστεί σε όλη την ανθρωπότητα.

ΙΕΠ 399 ΤΟ ΦΑΣΙΣΤΙΚΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

(Α. ΦΛΙΓΟΥΡΗΣ)

Στο μάθημα γίνεται ανάλυση των αιτιών γένεσης και εξέλιξης του φασιστικού φαινομένου στον ευρωπαϊκό χώρο από το τέλος του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ως το 1945. Μελετάται ειδικότερα η Ιταλία ως χώρος επινόησης του φαινομένου, εξετάζεται ο ιστορικός του χαρακτήρας και προτείνονται ερμηνευτικά πλαίσια. Έμφαση δίνεται στην οργάνωση του φασιστικού μύθου, της εικόνας του Ηγέτη και της διαδικασίας συγκρότησης του «νέου ανθρώπου» και του «νέου Κράτους» στο φασιστικό ολοκληρωτικό εργαστήριο. Επιπλέον εξετάζονται οι ιστοριογραφικές προσεγγίσεις του φαινομένου, οι σύγχρονες «αναθεωρητικές» προσπάθειες, γίνεται σύγκριση του ιταλικού παραδείγματος με παρόμοια πολιτικά ιδεολογικά συστήματα που εμφανίστηκαν σε άλλες χώρες της Ευρώπης (Γερμανία, Ισπανία, Πορτογαλία κλπ.) και γίνεται μια πρώτη εξέταση των επιγόνων του στην μεταπολεμική Ευρώπη. Αριθμός φοιτητών: Το μάθημα μπορεί να δηλωθεί χωρίς περιορισμό από φοιτητές του Τμήματος Ιστορίας-Αρχαιολογίας και από τα υπόλοιπα τμήματα της Φιλοσοφικής Σχολής.

Στόχος: Η αποσαφήνιση των όρων φασισμός και ναζισμός, η γνώση των ιστορικών διαφορών, των προελεύσεων και των επιδράσεων. Η διατύπωση ερωτημάτων για την σύγχρονη πραγματικότητα. Η επιτόπια έρευνα σε τόπους του Ολοκαυτώματος στο εξωτερικό.

Περιγραφή μαθημάτων:

1. Οι ιστορικές ρίζες του φασισμού. Διαφωτισμός-Αντιδιαφωτισμός, Επανάσταση-Αντεπανάσταση, Δημοκρατία-Μοναρχία, Φιλελευθερισμός-Απολυταρχία. Κοινωνικός Δαρβινισμός και Εθνικισμός στην Ευρώπη του 19ου αι.

2. Ο Ιταλικός φασισμός: αίτια και προϋποθέσεις γένεσης. Ο Μουσολίνι και οι πρώτοι Φασίστες.
 3. Η σχέση Φασισμού με την Κοινωνία, το Κράτος. Ο Νέος άνθρωπος και η φασιστική επανάσταση. Η υποδοχή του φασισμού από τις τάξεις.
 4. Ο φασισμός ως πολιτική θρησκεία. Η προσωπικότητα του ηγέτη. Προπαγάνδα και τελετές.
 5. Η ιστορική διαδρομή του φασισμού από το 1922 ως το 1945.
 6. Το ναζιστικό φαινόμενο. Ο γερμανικός εθνικισμός και η Γερμανία του Μεσοπολέμου.
 7. Ο Χίτλερ και οι κοσμοθεωρία του ναζισμού. Ο ρόλος του ηγέτη, η οργάνωση του Κράτους, η προπαγάνδα.
 8. Το αστυνομικό ναζιστικό κράτος, οι διώξεις και η υποδοχή του από τους πολίτες.
 9. Β' Παγκόσμιος Πόλεμος και Ολοκαύτωμα.
 10. Αυταρχικά και Ολοκληρωτικά καθεστώτα κατά τον Μεσοπόλεμο. Το παράδειγμα της Ισπανίας και Πορτογαλίας.
 11. Η Ελλάδα του Μεταξά.
 12. Μεταπολεμικά νεοφασιστικά και νεοναζιστικά κινήματα: Αίτια και δυναμική.
- Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022–2023

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
501	Εισαγωγή στην Προϊστορική Αρχαιολογία. Πολιτισμοί του προϊστορικού Αιγαίου από την Εποχή του Λίθου έως το τέλος της Εποχής του Χαλκού	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Α' (Υ)
530	Εισαγωγή στον Μυκηναϊκό Πολιτισμό	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
578	Το Αιγαίο πριν από τη 2η χιλιετία π.Χ.	Ε. ΚΑΛΟΓΗΡΟΠΟΥΛΟΥ	Γ' (Υ)
512	Παλαιολιθικός και Μεσολιθικός πολιτισμός	Ε. ΚΑΛΟΓΗΡΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΚΑ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
601	Εισαγωγή στην Κλασική Αρχαιολογία και Τέχνη (1100–31 π.Χ.)	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Α' (Υ)
605	Γεωμετρική και Αρχαϊκή Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	Γ' (Υ)
621	Κεραμική & Πηλοπλαστική Γεωμετρικής και Αρχαϊκής Περιόδου	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.) (Σ)
607	Αρχιτεκτονική – Γενική Επισκόπηση	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΚΑ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ		
655	Θρησκεία – Λατρεία Ελληνιστικών και Ρωμαϊκών Χρόνων	Κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
667	Ρωμαϊκή Τέχνη	Κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
703	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή αρχιτεκτονική	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Γ' (Υ),
758	Τοπογραφία των Αγίων Τόπων	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
740	Μνημειακή ζωγραφική της Παλαιολόγειας Περιόδου	Φ. ΛΥΤΑΡΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
817β	Η Ευρωπαϊκή Τέχνη στον μακρύ 18 ^ο αιώνα: Από τον νεοκλασικισμό και το Γκράντ Τουρ στον νατουραλισμό και τον πρώιμο ρομαντισμό	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Γ' (Υ)
826	Θέματα από την Ευρωπαϊκή τέχνη 6: Η δεύτερη ζωή των γλυπτών του Παρθενώνα	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
836	Ιστορία της Ευρωπαϊκής Τέχνης, της Αναγέννησης και του Μπαρόκ	Α. ΚΟΝΤΟΓΩΡΓΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)
840	Μοντερνισμός και μοντέρνα ζωή στην Ελλάδα του α' μισού του 20 ^{ου} αιώνα	Α. ΚΟΝΤΟΓΩΡΓΗ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.) (Σ)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΑΠΡ 501 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΙ ΤΟΥ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΟΥ ΛΙΘΟΥ ΕΩΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΟΧΗΣ ΤΟΥ ΧΑΛΚΟΥ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρει βασικές γνώσεις για τον κλάδο της Προϊστορικής Αρχαιολογίας. Παρουσιάζονται συνοπτικά οι επιστημονικοί στόχοι του κλάδου, οι μέθοδοι και τεχνικές της έρευνας πεδίου, οι εργαστηριακές αναλύσεις στις οποίες υποβάλλονται τα προϊστορικά ευρήματα και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την χρονολόγησή τους και την ταύτιση των τρόπων κατασκευής τους. Τονίζεται ο διεπιστημονικός χαρακτήρας της Προϊστορικής Αρχαιολογίας και η εξάρτησή της από επικουρικούς κλάδους, όπως η γεωμορφολογία, η φυσική ανθρωπολογία, η ταφονομία και η παλυνολογία. Παρουσιάζεται επίσης η διαδοχή των πολιτισμών στην Ηπειρωτική Ελλάδα και στον Αιγαϊακό χώρο κατά την Εποχή του Λίθου και την Εποχή του Χαλκού. Στόχος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με βασικές έννοιες (ορολογία), με το χρονολογικό–πολιτισμικό πλαίσιο του προϊστορικού Αιγαίου, με τις πρακτικές που ακολουθεί η σύγχρονη Προϊστορική Αρχαιολογία καθώς και η κατανόηση των διαφορών της από γειτονικούς κλάδους, όπως η αρχαιολογία της ιστορικής περιόδου και η ιστορία. Ο τελικός βαθμός βασίζεται σε γραπτή εξέταση.

ΑΠΡ 530 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΟΝ ΜΥΚΗΝΑΪΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα εξετάζει τον πολιτισμό των Μυκηναίων, των ελληνόφωνων πληθυσμών του νότιου ελλαδικού κορμού, οι οποίοι, από τον 17ο αι. π.Χ. τουλάχιστον, και με παλαιότερα ηγεμονικά κέντρα στην Αργολίδα και τη Μεσσηνία, διαμορφώνουν σταδιακά μία ευρύτερη επικράτεια ομοιογενούς πολιτισμού. Τα μαθήματα θα εξετάσουν την ανάδυση αυτής της ελλαδικής «αυτοκρατορίας» και θα παρακολουθήσουν την εξάπλωσή της στο Αιγαίο μέσα από τα κατάλοιπα των οχυρωμένων ακροπόλεων, την τοπογραφία των οικισμών, την αρχιτεκτονική των δημόσιων έργων και των ταφικών μνημείων, τις τέχνες, το εμπόριο και τη γραφή. Από την περίοδο των ανασκαφών του Ε. Σλήμαν και του Χρ. Τσούντα έως την αποκρυπτογράφηση της Γραμμικής Β γραφής και τη σύγχρονη διεπιστημονική προσέγγιση παλαιών και νέων δεδομένων, η Μυκηναϊκή Αρχαιολογία αποτελεί ορόσημο της μετάβασης από την αιγαιακή προϊστορία στους πρώιμους ελληνικούς χρόνους. Προαιρετική εργασία και παρουσίασή της στο μάθημα.

ΑΠΡ 578 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Ε. ΚΑΛΟΓΗΡΟΠΟΥΛΟΥ)

Το μάθημα είναι υποχρεωτικό για φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης του δεύτερου έτους σπουδών. Το μάθημα προσφέρει αναλυτικές γνώσεις – τόσο αρχαιολογικά δεδομένα όσο και συζήτηση προβλημάτων – για την παλαιότερη και πλέον μακρόχρονη περίοδο της Αιγαιακής προϊστορίας, από την Παλαιολιθική και τη Νεολιθική Εποχή μέχρι και την Πρώιμη Εποχή του Χαλκού (3η χιλιετία π.Χ.). Περιλαμβάνει εποπτική εισαγωγή για την ιστορία της Αιγαιακής προϊστορίας και για τους θεσμούς της αρχαιολογικής πράξης στη σύγχρονη Ελλάδα, επίσης παρουσιάζει τη σχετική βιβλιογραφία καθώς και τη μορφή και δομή των δημοσιεύσεων των προϊστορικών ερευνών. Στόχος του μαθήματος είναι η εξοικείωση των φοιτητών με την πορεία των πολιτισμών στο Αιγαίο μέχρι το 2000 π.Χ. και η κατανόηση των μεθόδων με τις οποίες η Αιγαιακή προϊστορία τεκμηριώνει τα πορίσματά της.

ΑΠΡ 512 ΠΑΛΑΙΟΛΙΘΙΚΟΣ ΚΑΙ ΜΕΣΟΛΙΘΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

(Ε. ΚΑΛΟΓΗΡΟΠΟΥΛΟΥ)

Το μάθημα εξετάζει τις κοινωνίες που αναπτύχθηκαν κατά τη μακρά Παλαιολιθική και Μεσολιθική περίοδο στην Ευρώπη και τη Μεσόγειο, με κύρια έμφαση σε εκείνες της Ελλάδας. Ο φοιτητής θα γνωρίσει τις ερευνητικές μεθόδους που ακολουθεί η Παλαιολιθική Αρχαιολογία στο πεδίο, θα διδαχθεί την τοπογραφία–κατοίκηση του Ελλαδικού και Αιγαιακού χώρου και μέσα από τα ευρήματα ανασκαφών και ερευνών σε υπαίθριες θέσεις, σπήλαια και βραχοσκεπές θα

παρακολουθήσει την εξέλιξη του ανθρώπου και τη συγκρότηση του τρόπου ζωής του.

ΑΚΛ 601 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ (1100–31 π. Χ.)

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Στο πλαίσιο της γενικής εισαγωγής στην κλασική αρχαιολογία το μάθημα διαρθρώνεται με βάση τις παρακάτω ενότητες: Ιστοριογραφία της κλασικής αρχαιότητας. Η αρχαιολογία ως επιστήμη. Σχολές-μεθοδολογικά εργαλεία, ερευνητικές κατευθύνσεις. Υλικά κατάλοιπα, γραπτές πηγές. Αρχαιολογία και Ιστορία της Τέχνης. Γνωριμία με τα μνημεία της Αρχαίας Ελληνικής Τέχνης: Αρχιτεκτονική-Γλυπτική-Ζωγραφική- Αγγειογραφία- Μικροτεχνία.

Το μάθημα απευθύνεται σε πρωτοετείς φοιτητές, με λιγοστές έως ανύπαρκτες γνώσεις περί αρχαιολογίας. Στόχος του μαθήματος είναι να μνηθούν οι φοιτητές στο αντικείμενο της κλασικής αρχαιολογίας και να γνωρίσουν κάποια από τα σημαντικότερα μνημεία της αρχαίας ελληνικής τέχνης.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Παρέχεται η δυνατότητα προετοιμασίας εργασίας (προαιρετική).

Εκπαιδευτική επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων. Εκπαιδευτική άσκηση στη Διδακτική Συλλογή του Μουσείου Εκμαγείων

ΑΚΛ 605 ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το μάθημα, υποχρεωτικό για δευτεροετείς φοιτητές αρχαιολογικής κατεύθυνσης, εξετάζει διεξοδικά τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και τέχνηρα στον κυρίως ελλαδικό και νησιωτικό χώρο από το 12ο αιώνα έως το τέλος της Αρχαϊκής εποχής (480 π.Χ.).

Εξετάζονται η αρχιτεκτονική, γλυπτική, κεραμική, ειδωλοπλαστική, και μεταλλοτεχνία σε στενή συνάρτηση με το ιστορικό και κοινωνικοπολιτικό υπόβαθρό τους, όπως και τα ποικίλα ερευνητικά ζητήματα που αφορούν τις πρώιμες αυτές περιόδους.

Σκοποί

Το μάθημα έχει διττό σκοπό. Αφενός, επιδιώκει την εξοικείωση των φοιτητών με τα υλικά μέσα έκφρασης, τα τέχνηρα, και τις τεχνικές δημιουργίας κατά τους Πρώιμους Ιστορικούς Χρόνους και την Αρχαϊκή εποχή. Αφετέρου, διδάσκεται η χρήση αυτών ως εργαλεία μελέτης και ανασύστασης της σύγχρονης κοινωνικής και ιστορικής τους πραγματικότητας. Οι φοιτητές καλούνται να προσεγγίσουν τα αρχαιολογικά κατάλοιπα και τέχνηρα, αλλά και τους δημιουργούς τους ως προϊόντα κοινωνικών διαδικασιών και αναπόσπαστα στοιχεία του περιβάλλοντος με το οποίο αλληλοεπιδρούν.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

ΑΚΛ 621 ΚΕΡΑΜΙΚΗ & ΠΗΛΟΠΛΑΣΤΙΚΗ ΓΕΩΜΕΤΡΙΚΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΪΚΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (Σ)

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το μάθημα είναι σεμιναριακό και προσφέρεται ως επιλογή σε τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές κατεύθυνσης κυρίως αρχαιολογίας. Στο πλαίσιο του σεμιναρίου, θα σκιαγραφηθεί η εξέλιξη της κεραμικής και της ειδωλοπλαστικής από το 12ο έως και το τέλος του 7ου αιώνα π.Χ. Κεραμική τεχνολογία, σχηματολογία λεπτής και χονδροειδούς κεραμικής, μέθοδοι διακόσμησης, χρήσεις και βιογραφίες αγγείων, ειδωλίων και προσωπογραφίες αγγειοπλαστών είναι μερικά από τα ζητήματα που θα συζητηθούν.

Η έμφαση θα δοθεί στο αρχαιολογικό συγκείμενο αγγείων και ειδωλίων και στη σημασία κυρίως της κεραμικής για την αρχαιολογία των πρώιμων ιστορικών χρόνων και την κατανόηση των σύγχρονων της κοινωνιών.

Το μάθημα επιδιώκει την εξοικείωση των φοιτητών με την αγγειοπλαστική και ειδωλοπλαστική των πρώιμων ιστορικών και αρχαϊκών χρόνων και κυρίως την κατανόηση της χρησιμότητας των αντικειμένων αυτών όταν εξετάζονται σε άμεση συνάρτηση με το αρχαιολογικό τους περιβάλλον. Μέσω

της καταγραφής κεραμεικού υλικού στη Διδακτική Συλλογή, θα δοθεί η δυνατότητα στους φοιτητές να κατανοήσουν το πως οι αρχαιολόγοι προσεγγίζουν και μελετούν αγγεία και ειδώλια και πως θέτουν τα σχετιζόμενα ερευνητικά ζητήματα.

Οι φοιτητές θα αναλάβουν υποχρεωτικά θέμα εργασίας που θα πρέπει να παραδοθεί σε γραπτή μορφή ενώ θα προηγηθεί προφορική παρουσίαση στο αμφιθέατρο.

Προβλέπονται ασκήσεις με το κεραμεικό υλικό στη Διδακτική Συλλογή στο Μουσείο Εκμαγείων.

ΑΚΛ 607 ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η αρχαία ελληνική αρχιτεκτονική. Μέσα από τη γνωριμία με τα κυριότερα κτίρια και μνημεία της ελληνικής Αρχαιότητας και την προσέγγιση μιας ειδικής βιβλιογραφίας σε συνδυασμό με τη χρήση των γραπτών πηγών και την συνεξέταση των κοινωνικοπολιτικών δεδομένων της κάθε εποχής οι φοιτητές θα μπορέσουν να ελέγξουν και να συμπληρώσουν τις γνώσεις τους σε θέματα θρησκευτικής, αστικής, οικιστικής, αμυντικής αλλά και ταφικής αρχιτεκτονικής.

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές αφενός να κατανοήσουν τις συνθήκες γένεσης και εξέλιξης της αρχιτεκτονικής και αφετέρου να εξοικειωθούν με τα θεμελιώδη χαρακτηριστικά της, τα διαφορετικά υλικά, τις δομές, τους ρυθμούς, τους ποικίλους τύπους και λειτουργίες των ελληνικών οικοδομημάτων. Ειδικότερα θα εξεταστούν αντιπροσωπευτικά παραδείγματα ναών, καθώς και οι κυριότεροι τύποι δημόσιων οικοδομημάτων (θέατρα, γυμνάσια, βουλευτήρια, λουτρά κ.ά.), αλλά και ιδιωτικές κατοικίες, τύποι οχυρώσεων και ταφικά κτίσματα. Παράλληλα θα θιγούν γενικότερα θέματα σχεδιασμού και οργάνωσης των πόλεων, πολεοδομικά συστήματα και ζητήματα οργάνωσης των ιερών (αστικών, υπαίθριων και πανελλήνιας εμβέλειας). Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα εξοικειωθούν με βασικούς όρους και έννοιες της αρχαίας ελληνικής αρχιτεκτονικής αλλά και με τα χαρακτηριστικά και τη λειτουργία των σπουδαιότερων οικοδομημάτων της μητροπολιτικής Ελλάδας, της Μικράς Ασίας και των αποικιών της Δύσης.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Προβλέπεται εκπαιδευτική επίσκεψη σε θέση/εις αρχαιολογικού ενδιαφέροντος με παρουσίαση εργασιών των φοιτητών κατά τη διάρκεια της ενδρομής. Διαλέξεις προσκεκλημένων ομιλητών.

ΑΚΛ 655 ΘΡΗΣΚΕΙΑ – ΛΑΤΡΕΙΑ ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΪΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

(Κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ)

Οι κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου είχαν ως φυσικό επακόλουθο την επαφή των Ελλήνων με τους λαούς της Ανατολής και οι συνθήκες αυτές ευνόησαν την ανάμειξη θρησκευτικών πεποιθήσεων και την εμφάνιση νέων λατρειών. Η εδραίωση της ρωμαϊκής κυριαρχίας στην Ανατολή μετά τον 2ο αι. π.Χ. οδήγησε με τη σειρά της σε έναν θρησκευτικό συγκρητισμό που εξελίχθηκε κατά τη διάρκεια της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής περιόδου. Το μάθημα εστιάζει στην εξέλιξη της θρησκείας και της λατρευτικής πρακτικής στα αστικά κέντρα και την υπαίθρο χώρα κατά την ελληνιστική εποχή και τη ρωμαϊκή περίοδο μέσα από την εξέταση των ιερών, των συναφών κτηριακών τύπων και των λειτουργιών τους, καθώς και τη συνεξέταση των έργων της τέχνης και άλλων αρχαιολογικών τεκμηρίων.

ΑΚΛ 677 ΡΩΜΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ

(Κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ)

Το μάθημα εξετάζει την εξέλιξη της ρωμαϊκής τέχνης κατά τη διάρκεια της ύστερης ρεπουμπλικανικής και της αυτοκρατορικής περιόδου στο δυτικό και ανατολικό τμήμα της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Ο στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειωθούν οι φοιτητές με τις κυριότερες κατηγορίες της ρωμαϊκής τέχνης και να κατανοήσουν τον πολιτικό και πολιτιστικό βίο των Ρωμαίων. Η εξάπλωση της Ρώμης και η επαφή της με τον ελληνικό πολιτισμό οδήγησε στη διαμόρφωση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της ρωμαϊκής τέχνης. Με την ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές θα μπορούν να διακρίνουν μέσω της εξέλιξης της ρωμαϊκής τέχνης την αλληλεπίδραση του πολιτικού και του πολιτιστικού βίου των Ρωμαίων και να εκτιμήσουν καλύτερα την επίδρασή του στον δυτικό πολιτισμό.

ΑΒΥ 703 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΙΚΗ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Το μάθημα παρακολουθεί και αναλύει τους βασικούς σταθμούς εξέλιξης της βυζαντινής αρχιτεκτονικής στους περισσότερους από δέκα αιώνες της ύπαρξής της. Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων θα αναδειχθεί η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς του Βυζαντίου μέσα από αναφορές στις τεχνικές κατασκευής, τα υλικά δομής και τους αρχιτεκτονικούς τύπους. Εικτενή αναφορά θα γίνει στις ρωμαϊκές και ανατολικές απαρχές, στις επιρροές από τον αραβικό κόσμο και γενικότερα στα εξωγενή δάνεια που εμπλούτιζαν την βυζαντινή αρχιτεκτονική παράδοση σε όλη την ιστορία της. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην ανάλυση της εκκλησιαστικής και κοσμικής αρχιτεκτονικής της Κωνσταντινούπολης και στην πολεοδομική οργάνωση της Πόλης από την ίδρυσή της μέχρι την Άλωση.

ΑΒΥ 758 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΤΟΠΩΝ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η περιοχή της ιστορικής Παλαιστίνης και του σημερινού Ισραήλ από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια και έπειτα. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στη μελέτη των μνημείων της παλαιοχριστιανικής περιόδου και των σταυροφορικών κρατών. Ξεχωριστό κεφάλαιο θα αποτελέσει η ανάλυση της ιστορίας και της εξέλιξης του συγκροτήματος του Ναού της Αναστάσεως και του Πανάγιου Τάφου μέσα στους αιώνες. Σε παραλληλισμό και συνάφεια με τα μνημεία στα κυριότερα κέντρα όπως η Ιερουσαλήμ και η Άκρα, θα εξεταστούν και μεμονωμένα αρχαιολογικά σύνολα (π.χ. η Βασιλική της Γεννήσεως στη Βηθλεέμ, ο Ναός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου στη Ναζαρέτ), όπως και οι σχέσεις με τη χριστιανική τέχνη στις γειτονικές περιοχές της Ιορδανίας, της Συρίας και της Κύπρου. Στο μάθημα θα γίνουν αναφορές και στα μεσαιωνικά οδοιπορικά/προσκυνηματικά κείμενα που αφορούν τους Αγίους Τόπους και κυρίως στο Οδοιπορικό της μοναχής Εγερίας του 4^{ου} αιώνα.

ΑΒΥ 740 ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΕΙΑΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ

(Φ. ΛΥΤΑΡΗ)

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση στοιχείων σχετικών με την ανάλυση και ερμηνεία των επιτευγμάτων της όψιμης τέχνης του Βυζαντίου και στη συστηματική παρουσίαση τους. Θα εξεταστούν περιοχές κάτω από την πολιτισμική επιρροή του Βυζαντίου στα χρόνια της διαμόρφωσης του παλαιολόγειου καλλιτεχνικού ιδιώματος. Πιο συγκεκριμένα, θα γίνει αναφορά σε έργα προερχόμενα από τα μεγάλα κέντρα και από την περιφέρεια, στη βαλκανική χερσόνησο, την Ιταλία, την Κρήτη, την Κύπρο και την Μικρά Ασία, τη Γεωργία, και τη Ρωσία. Οι παραδόσεις θα καλύψουν την περίοδο από τις απαρχές της παλαιολόγειας τέχνης στην ύστερη κομνήνεια εποχή και τη Λατινοκρατία μέχρι τη μεγάλη άνθιση των λεγόμενων «σχολών» της Θεσσαλονίκης, Κωνσταντινούπολης και του Μυστρά. Ιδιαίτερη μεία θα γίνει στα καλλιτεχνικά δρώμενα της Σερβίας μέχρι την εποχή της πτώσης της δυναστείας των Νεμανιδών.

ΙΝΤ 817β Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ ΣΤΟΝ ΜΑΚΡΥ 18^ο ΑΙΩΝΑ: ΑΠΟ ΤΟΝ ΝΕΟΚΛΑΣΙΚΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟ ΓΚΡΑΝΤ ΤΟΥΡ ΣΤΟΝ ΝΑΤΟΥΡΑΛΙΣΜΟ ΚΑΙ ΤΟΝ ΠΡΩΙΜΟ ΡΟΜΑΝΤΙΣΜΟ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό εξετάζονται πολιτιστικά και καλλιτεχνικά φαινόμενα του 18ου και των αρχών του 19ου αι. Αυτή είναι η περίοδος της ανακάλυψης της ιστορίας και της αρχαιολογίας με τη σημερινή σημασία των όρων, της επικράτησης του κριτικού και επιστημονικού λόγου στην περιγραφή της φύσης και της ζωής – δηλ. το ρεύμα που συνήθως αποκαλούμε Διαφωτισμό –, και του τελικού θριάμβου της βιομηχανικής επανάστασης στην οικονομική και κοινωνική οργάνωση της ζωής. Αυτές οι κοσμοϊστορικές αλλαγές συνοδεύονται από επίσης τεκτονικά ρήγματα στον ίδιο τον ορισμό, την παραγωγή και κατανάλωση της τέχνης. Η ακαδημαϊκή αναδιοργάνωση του καλλιτεχνικού επαγγέλματος και η νέα του σχέση με την ιστορία και την αρχαιότητα οδηγεί στο ευγενές στυλ του Νεοκλασικισμού το οποίο αποκτά διαμετρικά αντίθετες πολιτικές διαστάσεις ανάλογα με τη χώρα

στην οποία επιβάλλεται. Επίσης, μία νέα πιο άμεση, αυθεντική και δυναμική σχέση με τα φαινόμενα της φυσικής και εμπειρικής πραγματικότητας οδηγεί την ίδια περίοδο σε μία εξαιρετική ποικιλία φυσιοκρατικών ρευμάτων αλλά και προ-ρομαντικών τάσεων που εστιάζουν στο πάθος, την εκφραστικότητα και την αύξηση της αισθητηριακής έντασης των καλλιτεχνικών έργων. Αυτή είναι η εποχή των μεγάλων πολέμων και επαναστάσεων στην Ευρώπη και την Αμερική, η περίοδος κατά την οποία η τέχνη επικεντρώνεται στην παραγωγή όλο και εντονότερων συγκινήσεων σε άμεση αντιστοιχία με τις αύξουσες απαιτήσεις του καλλιτεχνικού κοινού για όλο και ισχυρότερες συναισθηματικές εμπειρίες από την τέχνη (ρομαντισμός και προ-ρομαντικές τάσεις, θεωρία του Υπέροχου και καταφυγή στις περιοχές του παράλογου και της φαντασίας).

Στα πλαίσια του μαθήματος θα παρουσιαστούν και εξηγηθούν οι τρεις μεγάλοι υφολογικοί άξονες της τέχνης αυτής της περιόδου – «νεοκλασικισμός», φυσιοκρατία, «ρομαντισμός». Θα εξεταστούν οι νέες κοινωνικές λειτουργίες και ο νέος ιστορικός ρόλος του καλλιτέχνη. Οι φοιτητές θα κατανοήσουν τη δημιουργία νέων δικτύων παραγωγής αλλά κυρίως προαγωγής και πώλησης καλλιτεχνικών έργων (μία νέα αγορά τέχνης). Επιπλέον, θα παρουσιαστεί η εισαγωγή νέων μορφών κριτικού λόγου και αξιολόγησης του καλλιτεχνικού έργου και τέλος, θα διερευνηθεί η διαμόρφωση ενός νέου αστικού κοινού για την τέχνη με πολλαπλές επενδύσεις στο έργο τέχνης αλλά και ιδιαίτερες αισθητηριακές και πολιτικές απαιτήσεις από αυτό.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

INT 826 ΘΕΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΕΧΝΗ 6: Η ΔΕΥΤΕΡΗ ΖΩΗ ΤΩΝ ΓΛΥΠΤΩΝ ΤΟΥ ΠΑΡΘΕΝΩΝΑ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Το μάθημα αυτό θα εστιάσει στη νεωτερική ιστορία των γλυπτών του Παρθενώνα στη Βρετανία, από τα μέσα του 18ου αι. μέχρι σήμερα. Θα εξετάσουμε τις πολύπλοκες ιστορικές δυνάμεις – κοινωνικές, καλλιτεχνικές, θεωρητικές και πολιτικές – που συνέβαλαν στη μεταφορά τους από το αρχικό περιβάλλον τους στην περιφέρεια της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας – την Αθήνα – στο μητροπολιτικό κέντρο της ισχυρότερης αυτοκρατορίας της εποχής – το Λονδίνο. Το μάθημα θα παρουσιάσει με λεπτομέρεια την (αρνητική) έκπληξη που τα γλυπτά αρχικά προκάλεσαν, τους πολλαπλούς τρόπους με τους οποίους υπονόμισαν υπάρχουσες προσδοκίες διαμορφωμένες κάτω από την επίδραση του νεοκλασικισμού και άλλων επίσημων μοντέλων αισθητικής πρόσληψης. Σκοποί – να συντελεστεί μία πρώτη εξοικείωση των φοιτητών με τον πολύπλοκο και πολυστρωματικό κόσμο της τέχνης κατά τη διάρκεια του 18ου και 19ου αιώνα και να αποκτήσουν γνώσεις σχετικά με την πολιτιστική ιστορία του ταξιδιού και των συλλογών 54 που βρίσκεται στη βάση του εγχειρήματος του Έλγιν – να παρουσιαστεί το ευρύ φάσμα καλλιτεχνικών κινημάτων και φιλοδοξιών της εποχής – να διερευνηθεί η νέα και ριζοσπαστική αισθητική που τα γλυπτά εισήγαγαν στον καλλιτεχνικό κόσμο της Αγγλίας, και κυρίως η θέση τους στην πορεία προς ένα είδος ρομαντισμού με φυσιοκρατικές και επιστημονικές διαστάσεις που συνδέεται αποφασιστικά με τα γλυπτά αυτά – να εξεταστούν οι πολυάριθμες και μεταβαλλόμενες χρήσεις των έργων αυτών από το Βρετανικό Μουσείο αλλά και τους καλλιτέχνες και κριτικούς της εποχής – να εντάξουμε τις δραστικές μεταβολές της σημασίας των γλυπτών μέσα στην γενικότερη ιστορία των καλλιτεχνικών και πολιτιστικών εξελίξεων της περιόδου αυτής Σκοποί Τρεις είναι οι κύριοι στόχοι αυτού του μαθήματος – πρώτον, να κατανοήσουμε τον αποφασιστικό ρόλο που οι διαδικασίες δημόσιας υποδοχής παίζουν στην ιστορία της τέχνης – δεύτερον, να εξετάσουμε την κομβική θέση αυτών των έργων στη νεώτερη και σύγχρονη ιστορία της Βρετανίας – τρίτον, να αποκτήσουμε μέσα από την ιστορικο-κριτική διερεύνηση του ζητήματος μία οξυδερκέστερη κατανόηση της τρέχουσας προσκόλλησης των Βρετανών στη συλλογή αυτή και, άρα, να διευρύνουμε τη βάση της συζήτησης που γίνεται εδώ και χρόνια σχετικά με τις ελληνικές διεκδικήσεις για την επιστροφή των γλυπτών. Στο ίδιο πλαίσιο, ο απώτατος στόχος είναι να δείξουμε την εξέχουσα θέση που κατέχει η συζήτηση γύρω από τα Γλυπτά του Παρθενώνα ως προς τις σύγχρονες αναζητήσεις σχετικά με μία ιστορικά ενημερωμένη και ηθική διαχείριση της παγκόσμιας πολιτιστικής κληρονομιάς.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Παρέχεται η δυνατότητα σε εθελοντική βάση εκπόνησης ατομικών ή ομαδικών εργασιών, μεταφράσεις συγκεκριμένων πρωτογενών πηγών από τα αγγλικά ή αυτόνομα δοκίμια πάνω σε συγκεκριμένα θέματα και βιβλιογραφία. Οι εργασίες θα αξιολογηθούν και θα συνυπολογισθούν στην τελική βαθμολογία.

Το μάθημα αυτό ενσωματώνει μία εκτενή γκάμα βιβλιογραφίας, από πρωτογενείς γραπτές πηγές μέχρι σύγχρονες ακαδημαϊκές δημοσιεύσεις και απομαγνητοφωνημένες διαλέξεις του διδάσκοντα για τα υπό

εξετάση θέματα. Θα υποστηριχθεί από ευρεία επιλογή σημαντικών πρωτογενών (και δευτερογενών) πηγών μεταφρασμένων στα ελληνικά.

INT 836 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ, ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΠΑΡΟΚ

(Α. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ)

Το μάθημα εξετάζει με τη μορφή της επισκόπησης την τέχνη της Αναγέννησης και του Μανιερισμού (14ος -16ος αι.) όπως αυτή διαμορφώθηκε σε πόλεις της Ιταλίας, των Κάτω Χωρών και της Γερμανίας καθώς και την τέχνη του Μπαρόκ (17ος –αρχές 18ου αι.) διαφόρων χωρών (Ιταλία, Γαλλία, Ολλανδία, Αγγλία και Ισπανία). Μελετώνται καλλιτέχνες ορόσημα και η σχέση τους με ριζοσπαστικές εξελίξεις στην αναπαράσταση, όπως την επικράτηση της γεωμετρικής προοπτικής. Επίσης, παρουσιάζεται η σχέση της περιόδου αυτής με σημαντικές μεταβολές στην αγορά της τέχνης, την εκπαίδευση των καλλιτεχνών, τους καλλιτεχνικούς θεσμούς και τον κοινωνικό ρόλο και θέση του καλλιτέχνη και της τέχνης.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

INT 840 ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΖΩΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟΥ Α' ΜΙΣΟΥ ΤΟΥ 20^{ου} ΑΙΩΝΑ (Σ)

(Α. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ)

Το μάθημα εξετάζει την πρόσληψη του μοντερνισμού ως καλλιτεχνικού κινήματος στην Ελλάδα, στο α' μισό του 20ού αιώνα. Με βασικό άξονα τη μελέτη της εξέλιξης των εικαστικών τεχνών, επιχειρείται μια περισσότερο συνολική προσέγγιση της περιόδου, με σκοπό να διερευνηθεί η υποδοχή του μοντερνισμού σε ποικίλες μορφές καλλιτεχνικής έκφρασης, όπως η αρχιτεκτονική, οι εφαρμοσμένες τέχνες, η σκηνογραφία του θεάτρου, η πρόσληψη της λαϊκής τέχνης κ.ά. Θα εξεταστεί η έννοια της περιφέρειας σε σχέση με τη μελέτη της ελληνικής τέχνης, το ιστορικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο οι καλλιτέχνες κλήθηκαν να δημιουργήσουν τα έργα τους, οι επιδράσεις που δέχθηκαν από τις καλλιτεχνικές μητροπόλεις της δυτικής Ευρώπης, οι θεσμοί, κρατικοί και ιδιωτικοί που δημιουργήθηκαν για να υποστηρίξουν την καλλιτεχνική παραγωγή της περιόδου και η ανταπόκριση των καλλιτεχνών σε μια από τις πιο πυκνές περιόδους της ιστορίας της ελληνικής τέχνης.

Το μάθημα έχει σεμιναρικό χαρακτήρα και θα καταβληθεί προσπάθεια να πραγματοποιηθεί εκπαιδευτική εκδρομή στην Αθήνα, με σκοπό την επίσκεψη σε μουσεία και χώρους τέχνης.

Η εκπόνηση εργασιών απαιτείται.

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022–2023*

ΚΩΔ. ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
451	Εισαγωγή στη Λαογραφία	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Α' (Υπ.)
461	Προφορικότητα και συλλογική μνήμη	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Γ' (Υπ.)
471	Κοινωνικές δομές στον προβιομηχανικό κόσμο	Θ. ΔΑΣΟΥΛΑΣ	Ε', Ζ' (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες/ουσες του Τομέα Λαογραφίας, που προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 451 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ

(B. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Κατ' αρχάς προσεγγίζονται εννοιολογικά οι όροι «λαογραφία», «λαϊκός πολιτισμός», «παράδοση» και καταβάλλεται προσπάθεια να αντιληφθούν οι πρωτοετείς φοιτητές τη σύγχυση που έχει προκαλέσει η τρέχουσα χρήση των όρων στο πλαίσιο των ερασιτεχνικών, φολκλορικών και άλλων δραστηριοτήτων και ενασχολήσεων. Γίνεται συγκεκριμένη και αναλυτική, με βάση τα κείμενα, αναφορά στους ορισμούς της επιστήμης. Στη συνέχεια παρουσιάζεται η Λαογραφία ως επιστήμη σε σχέση με τις ευρύτερες κοινωνικές και ανθρωπιστικές σπουδές. Γίνεται εκτενής αναφορά στα πνευματικά και ιδεολογικά ρεύματα αλλά και το πολιτικό σκηνικό μέσα στο οποίο προκύπτει η ενασχόληση με τους λαϊκούς πολιτισμούς και τους λαούς ως φορέων τους. Στο παραπάνω πλαίσιο παρουσιάζεται με όρους ιστορικούς το νεωτερικό φαινόμενο του έθνους-κράτους και η αντίστοιχη ιδεολογία του εθνικισμού και εξηγείται η σχέση της Λαογραφίας με αυτά.

Με υπόβαθρο τα παραπάνω, γίνεται στη συνέχεια αναλυτική αναφορά στα ρεύματα του διαφωτισμού και του ρομαντισμού, όπως αυτά εμφανίζονται στον ευρωπαϊκό χώρο, και προσεγγίζεται η επίδρασή τους στη σκέψη των Ελλήνων διανοουμένων με άξονα αναφοράς τόσο τη νεωτερική σύλληψη του έθνους-κράτους όσο και τη ρομαντική έννοια του έθνους. Στο πλαίσιο αυτό παρουσιάζεται η προεπιστημονική και πρωτοεπιστημονική φάση της Λαογραφίας.

Στη συνέχεια προσεγγίζονται τα πρώτα στάδια της Λαογραφίας ως επιστήμης με εκτενή αναφορά στο Νικόλαο Πολίτη, την Ελληνική Λαογραφική Εταιρεία και το περιοδικό *Λαογραφία*. Με βάση τα παραπάνω παρουσιάζεται η θεωρία της εθνικής συνέχειας, η συγκριτική μέθοδος του Πολίτη και ιστορική μέθοδος του Στ. Κυριακίδη. Αναλύεται η διαδικασία επικράτησης της συλλεκτικής-λημματογραφικής μεθόδου με άξονα προσανατολισμού τη σύνδεση του νεώτερου λαϊκού πολιτισμού με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό. Στο πλαίσιο αυτό γίνεται αναφορά στη γραμμική αντίληψη του ιστορικού χρόνου και στη συγκρότηση της εθνικής αφήγησης, που παράγει τις έννοιες της συνέχειας στον εθνικό χρόνο και της ενότητας στον εθνικό χώρο.

Η μετέπειτα πορεία της επιστήμης παρακολουθείται μέσα από το πλαίσιο των ιστορικών εξελίξεων που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επηρεάζουν τη σκέψη των Λαογράφων. Με αυτόν τον τρόπο γίνεται αναφορά στους ακαδημαϊκούς αλλά και τους ερασιτέχνες Λαογράφους του Μεσοπολέμου και έτσι ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πρώτης φάσης της επιστήμης.

Στα επόμενα μαθήματα η προσοχή μας εστιάζεται στις μεταπολεμικές εξελίξεις με αναφορά κυρίως στην περίπτωση του Γεωργίου Μέγα και ακολούθως σ' αυτή του Δημητρίου Λουκάτου. Με τον Δ. Λουκάτο εγκαινιάζεται ουσιαστικά μια νέα φάση της επιστήμης με τη στροφή προς έναν συγχρονικό προσανατολισμό και το συνδυασμό της κλασικής λαογραφικής μεθόδου με την εθνογραφική. Σε αυτό το μεταβατικό στάδιο της Λαογραφίας, που εντοπίζεται χρονικά στη δεκαετία του 1960, δίνεται ιδιαίτερη έμφαση, καθώς προετοιμάζεται το έδαφος για τη «Νέα Λαογραφία», που ανατέλλει ουσιαστικά την επόμενη δεκαετία.

Έτσι, περνάμε στη νέα φάση, η οποία χαρακτηρίζεται από τη ριζική αλλαγή προσανατολισμού της επιστήμης. Η Λαογραφία αφήνει τον κατά βάση εθνικό της προσανατολισμό και αποκτά περισσότερο κοινωνικά και ουσιαστικά ιστορικά χαρακτηριστικά. Έτσι προκύπτει η κοινωνικο-ιστορική μέθοδος αλλά και η συνάντηση της Λαογραφίας με την Κοινωνιολογία, την Κοινωνική Ανθρωπολογία και την Ιστορία. Σε αυτό το πλαίσιο γίνεται εκτενής αναφορά στη λεγόμενη γενιά του 1970, που εκπροσωπούν κατά κύριο λόγο ο Μ. Μερακλής και η Ά. Κυριακίδου-Νέστορος.

Σε μια επόμενη ενότητα παρουσιάζεται το έργο τους με ιδιαίτερες αναφορές στον ιδεολογικό προσανατολισμό και την επιστημολογική του σημασία και αξία. Στην ίδια βάση εξηγούνται οι μετέπειτα εξελίξεις φτάνοντας μέχρι σήμερα, όπου προσεγγίζονται οι κύριες τάσεις και βασικοί τους εκπρόσωποι.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στη σχέση της Λαογραφίας με τις συγγενείς επιστήμες και ιδιαίτερα με την Κοινωνική Ανθρωπολογία. Έτσι παρουσιάζονται οι κυριότερες ανθρωπολογικές θεωρίες (εξελικτισμός, λειτουργισμός, δομο-λειτουργισμός, μαρξιστική και μετα-μοντέρνα ανθρωπολογία) αλλά και η εθνογραφική μέθοδος από τη λεγόμενη «ρεαλιστική εθνογραφία» μέχρι την «πολιτισμική κριτική». Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη σχέση της Λαογραφίας με την Οικολογία με παρουσίαση και του νεώτερου σχετικά κλάδου της Πολιτισμικής Οικολογίας.

Οι κριτικές που έχουν ασκηθεί στην επιστήμη της Λαογραφίας μας απασχολούν στη συνέχεια, με ιδιαίτερη έμφαση στην περίπτωση του Στ. Δαμιανάκου, ο οποίος ασχολήθηκε με το λαϊκό πολιτισμό από τη σκοπιά της Κοινωνιολογίας και άσκησε ουσιαστική κριτική στην ακαδημαϊκή Λαογραφία σε μια σειρά δημοσιευμάτων του. Με τις κριτικές ολοκληρώνεται η παρουσίαση της πορείας της επιστήμης μέσα στο χρόνο και το ενδιαφέρον μας στη συνέχεια εστιάζεται στη γενικότερη σύγχρονη προβληματοθεσία και στα ανάλογα επιστημολογικά ζητούμενα.

Έτσι, επιστρέφουμε ξανά στους ορισμούς, στο γνωστικό αντικείμενο και στην «ύλη», την οποία επιχειρούμε να αναδιατάξουμε υπό το φως των νέων δεδομένων και των νεότερων θεωρητικών εξελίξεων.

Τα μαθήματα ολοκληρώνονται με προσεγγίσεις, θεωρητικές και μεθοδολογικές, συγκεκριμένων θεμάτων, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν πώς εφαρμόζονται στην πράξη όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά έχουν ακούσει στα προηγούμενα μαθήματα.

Οι στόχοι του μαθήματος είναι: Να κατανοήσουν οι φοιτητές τους ιστορικούς όρους γένεσης και εξέλιξης της επιστήμης, να αντιληφθούν πώς επηρεάζεται η θεωρία και μέθοδος της από ευρύτερα ιδεολογικά ζητούμενα, να ανιχνεύσουν τη σχέση της με τον ευρύτερο χώρο των κοινωνικών και ανθρωπιστικών σπουδών, να γνωρίσουν τα θεωρητικά και ευρύτερα πνευματικά ρεύματα που καθόρισαν τον προσανατολισμό της. Επίσης, να προσεγγίσουν με κριτικό τρόπο τα προγραμματικά κείμενα σε σχέση με το ιστορικό πλαίσιο παραγωγής τους αλλά και τα βιογραφικά των συγγραφέων τους. Να εξοικειωθούν με την επιστημονική ορολογία, να γνωρίσουν τις σχετικές επιστημονικές θεωρίες και τους εκπροσώπους τους διαχρονικά. Να μάθουν να εφαρμόζουν όσα θεωρητικά και μεθοδολογικά ακούν πάνω σε συγκεκριμένα παραδείγματα.

Οι φοιτητές μπορούν να επιπληρώσουν προαιρετικές εργασίες, οι οποίες λαμβάνονται συμπληρωματικά υπόψη για την τελική τους αξιολόγηση. Επίσης υπάρχει δυνατότητα, στο πλαίσιο κυρίως του προαιρετικού φροντιστηρίου, να ασκηθούν στην επιτόπια έρευνα επιπλέον εργασιών και άλλων εργασιών.

ΛΑΟ 461 ΠΡΟΦΟΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΜΝΗΜΗ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Το μάθημα διατρέχει δύο μεγάλες περιοχές των πολιτισμικών σπουδών – την προφορικότητα και την συλλογική μνήμη, όπως αυτές παράγουν αφενός φαινόμενα και πρακτικές, όπως η προφορική παράδοση και λογοτεχνία ή οι τελετουργίες και οι επιτελεστικές πρακτικές, και αφετέρου όπως αυτές διαμορφώνουν σημαντικά τη συλλογική ταυτότητα των φορέων τους, αλλά και τις ίδιες τις κοινωνικές δομές. Το μάθημα αποτελείται από ένα σταθερό και από ένα μεταβλητό μέρος. Το σταθερό μέρος αφορά στη θεωρητική παρουσίαση των δύο θεματικών του τίτλου, δηλαδή την προφορικότητα και τη συλλογική μνήμη, μέσα από βασικές αναφορές της διεθνούς βιβλιογραφίας. Το μεταβλητό μέρος, διαφοροποιείται τακτικά ως προς το περιεχόμενό του προκειμένου να καλύψει όσο το δυνατόν μεγαλύτερο εύρος παραδειγμάτων. Κατά το τρέχον εξάμηνο θα δοθεί έμφαση στις σύγχρονες επιτελέσεις του προφορικού αφηγηματικού λόγου και με έμφαση στον ελλαδικό χώρο.

Μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος:

α) Κατανόηση του επιστημολογικού περιεχομένου των δύο βασικών εννοιών του τίτλου του μαθήματος και της συμπληρωματικότητάς τους στις νεότερες κοινωνίες και στους προφορικούς πολιτισμούς. Διερεύνηση της συλλογικής μνήμης ως κοινωνικού φαινομένου και ως μοχλού διαμόρφωσης συλλογικών ταυτοτήτων και αντίληψης της ιστορίας. Εισαγωγή στις σπουδές μνήμης και στο έργο του Maurice Halbwachs.

β) Εξοικείωση με βασικά θεωρητικά κείμενα της διεθνούς βιβλιογραφίας και κριτική ανάγνωσή τους.

γ) Γνωριμία με το μεγάλο φάσμα των μορφών και πρακτικών του προφορικού αφηγηματικού λόγου, καθώς και της λειτουργίας τους ως φαινομένων επικοινωνίας, πολιτισμού και συγκρότησης συλλογικών ταυτοτήτων.

Τρόπος Εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος (στο σύνολό της, πλην του συγγραμματος, αναρτημένη στο e-course).

ΛΑΟ 471 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΟΜΕΣ ΣΤΟΝ ΠΡΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ

(Θ. ΔΑΣΟΥΛΑΣ)

Το μάθημα θα αναπτυχθεί σε τρεις ενότητες. Η πρώτη εστιάζει στη θεωρητική προσέγγιση της έννοιας του υλικού πολιτισμού και των οικονομικών δομών ως αντικειμένων μελέτης των κοινωνικών σπουδών

και ιδιαίτερα της λαογραφίας και της ανθρωπολογίας. Θα παρουσιαστούν βασικές έννοιες, θεωρητικά ρεύματα, σχολές αλλά και ο διεπιστημονικός χαρακτήρας του υλικού πολιτισμού ως γνωστικού πεδίου που αναδείχτηκε μέσα από τον διάλογο των κοινωνικών σπουδών και των επιμέρους κατευθύνσεών τους. Παράλληλα θα εξεταστεί ο υλικός πολιτισμός και οι σχέσεις παραγωγής ως αντικείμενα έρευνας και διδασκαλίας στην Ελλάδα. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται και η παρουσίαση του Λαογραφικού Αρχείου εργασιών του Τομέα Λαογραφίας του Πανεπιστημίου των Ιωαννίνων με σκοπό την αποτίμηση των ερευνητικών και διδακτικών προσεγγίσεων του υλικού πολιτισμού από την επιστήμη της λαογραφίας.

Η δεύτερη ενότητα θα επικεντρωθεί στην ανάλυση της έννοιας «προβιομηχανικός κόσμος» καθώς και στις χωρικές και χρονικές συσχετίσεις της με τις «παραδοσιακές» κοινωνίες του ελλαδικού χώρου και ευρύτερα του βαλκανικού κόσμου. Η δομική σχέση τους με το περιβάλλον και η οικονομική και κοινωνική λογική της οικειοποίησής του από τους τοπικούς πληθυσμούς, οι συσχετίσεις με το ευρύτερο οικονομικό – πολιτικό σύστημα στο οποίο εντάσσονται και λειτουργούν, οι παραγωγικές, κοινωνικές και συμβολικές εκφάνσεις αυτής της λειτουργίας και οι χρονικές διάρκειες αυτών των φαινομένων θα αποτελέσουν τον βασικό άξονα ανάλυσης αυτής της ενότητας. Μέσα από τα παραδείγματα που θα παρουσιαστούν θα αναλυθούν οι έννοιες του χώρου, του χρόνου και της ιστορικότητας ως βασικές παράμετροι μίας συνολικής ανθρωπολογικής προσέγγισης των εγνατεστημένων κοινωνιών που διαβιούν στο εσωτερικό των ιστορικών εξελίξεων.

Στην τρίτη ενότητα θα αναλυθούν θεωρητικές προσεγγίσεις αναφορικά με την μνημονική διαχείριση και μουσειακή ανάδειξη του υλικού πολιτισμού και των παραγωγικών διαδικασιών. Σε αυτή τη προσέγγιση θα αξιοποιηθεί το Λαογραφικό Μουσείο του Πανεπιστημίου ως χώρος εποπτικής διδασκαλίας. Στον ίδιο χώρο θα γίνουν αναφορές στα τεχνικά συστήματα (παραγωγικές διαδικασίες και τεχνικές) των προβιομηχανικών κοινωνιών ως βασική παράμετρος στη διαδικασία διάθρωσης του υλικού πολιτισμού. Η άμεση επαφή των φοιτητών με τα «εργαλεία» και τις τεχνικές του «παραδοσιακού» κόσμου αποσκοπεί στο να αντιληφθούν την τεχνολογία ως βασική παράμετρο της οργάνωσης της παραγωγής και, κατ' επέκταση, των κοινωνικών συστημάτων που τη διαχειρίζονται.

Στόχοι του μαθήματος:

α. να εξοικειωθούν οι φοιτητές με το εννοιολογικό περιεχόμενο ειδικών όρων όπως «κοινωνικές και οικονομικές δομές», «παραγωγικές διαδικασίες», «υλικός πολιτισμός» και τη σχέση τους με τα επιστημονικά πεδία της λαογραφίας και της ανθρωπολογίας καθώς και με τον διεπιστημονικό τους χαρακτήρα. Στο πλαίσιο αυτό θα γνωρίσουν σχετικές επιστημονικές θεωρίες, τους εκπροσώπους τους διαχρονικά καθώς και τη σχετική βιβλιογραφία β. να αντιληφθούν οι φοιτητές τις ιστορικές και ανθρωπολογικές διαστάσεις του όρου «προβιομηχανικός κόσμος», εφόδιο απαραίτητο για τη μελέτη του «παραδοσιακού» κόσμου. Στο πλαίσιο αυτό θα γνωρίσουν ερευνητικές και βιβλιογραφικές προσεγγίσεις των προβιομηχανικών κοινωνιών του ελλαδικού χώρου γ. να εξοικειωθούν οι φοιτητές με το ανωτέρω θεωρητικό και εννοιολογικό υπόβαθρο, το οποίο θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν τις δομές καθώς και τις διαδικασίες συγκρότησης και μετασχηματισμού των παραδοσιακών κοινωνιών στον ιστορικό χρόνο.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2022–2023
ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Κωδ.	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
ΑΡΧ 100	Ρητορεία: Αισχύνης, Ισάιος	Κλασική Φιλολογία	Π. Αθανασόπουλος	Γ' (Υ) ή Α' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΑΡΧ 102	Ιστοριογραφία: Πολύβιος	Κλασική Φιλολογία	Π. Αθανασόπουλος	Ε' (Υ) ή Γ' (Υ) Παλαιότερα εξάμηνα
ΦΙΝ 169	Νέα Ελληνική Λογοτεχνία, 19^{ος} – 20^{ος}	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Κ. Καραβίδας	Γ' (Υ)
ΦΙΜ 138	Ο Λέων ο ΣΤ' στη γραμματεία της εποχής του	Βυζαντινή Φιλολογία	Α. Αλεξάκης	Ζ' (Επ. Υπ.)
ΦΙΜ 125	Δημώδης Βυζαντινή Λογοτεχνία	Βυζαντινή Φιλολογία	Δ. Γεωργακόπουλος	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΑΡΧ 122	Τραγωδία: Αισχύλου Χοηφόροι	Κλασική Φιλολογία	Ε. Γκαστή	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 132	Λυρική Ποίηση	Κλασική Φιλολογία	Χ. Αυγερινός	Ζ' (Επ. Υπ.) 100
ΛΑΤ 103	Λατινική Λυρική Ποίηση	Λατινική Φιλολογία	Β. Παππάς	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΛΑΤ 104	Λατινική Επική Ποίηση: Βιργιλίου Αινειάδα	Λατινική Φιλολογία	Φ. Πολυμεράκης	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΛΑΤ 106	Λατινική Επική Ποίηση: Οβιδίου Μεταμορφώσεις	Λατινική Φιλολογία	Σ. Αλέκου	Ζ' (Επ. Υπ.) 50
ΦΙΑ 116	Λατινικό Μυθιστόρημα	Λατινική Φιλολογία	Α. Καλλέργη	Ζ' (Επ. Υπ.) 70

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Α.Α	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Εξάμηνο / Όριο φοιτητών
ΦΠΦ 101	Αρχαία Ελληνική Φιλοσοφία Ι*	Φιλοσοφία	Κ. Πέτσιος	Ε' (Υ)
ΦΠΦ 102	Νεότερη Φιλοσοφία Ι*	Φιλοσοφία	Γκ. Μαγγίνη	Ε' (Υ)

*Οι φοιτητές–τριες του Ε' εξαμήνου επιλέγουν υποχρεωτικά ένα από τα δύο μαθήματα

Ε Α Ρ Ι Ν Ο Ε Ξ Α Μ Η Ν Ο

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ²

² Σχετικά με πιθανές αλλαγές ο Οδηγός Σπουδών θα ενημερώνεται με ευθύνη των συντακτών. Παρακαλούνται οι φοιτητές να ενημερώνονται συχνά από την ιστοσελίδα του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, όπου είναι αναρτημένος ο Οδηγός Σπουδών.

Α. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022–2023

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΑΕ	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
112α	Αρχαία Ελληνική Ιστορία: Από το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου ως την κατάκτηση της Αιγύπτου από τους Ρωμαίους	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Δ' (Υπ.) Ιστορίας
160	Ελληνιστική Ανατολή	Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
170	Θέματα αρχαίας ελληνικής ιστορίας μέσα από επιγραφικές πηγές	Α. ΖΑΝΝΗΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
171	Η εμφάνιση και διάδοση του Χριστιανισμού (1ος – 4ος αι. μ.Χ.)	Π. ΚΟΥΡΚΟΥΒΑΤΗ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
ΕΠΙ	ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ		
152	Εισαγωγή στην Επιγραφική	Α. ΖΑΝΝΗΣ	Δ' (Υπ.)
ΙΡΩ	ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
171	Εισαγωγή στη Ρωμαϊκή Ιστορία	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Β' (Υπ.)
202	Γάιος Ιούλιος Καίσαρ (Σ)	Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
182	Η ελληνορωμαϊκή Μ. Ασία από τον 2ο αι. π.Χ. έως τον 4ο αι. μ.Χ.	Π. ΚΟΥΡΚΟΥΒΑΤΗ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
ΙΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
203*	Η πρώτη Βυζαντινή περίοδος, 330–843	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υ) Ιστορίας
205*	Η Μέση Βυζαντινή περίοδος Β'	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Δ' (Υ) Ιστορίας
102	Βυζαντινές και μεταβυζαντινές επιγραφές της Ηπείρου	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
242	Βυζάντιο και Βενετία. Μια διαχρονική περίπλοκη σχέση	Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
210	Βυζάντιο και δύση τον 10 ^ο αιώνα	Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ	Στ', Η', (Σ), (Επ. Υπ.)
114	Πολιτική ιδεολογία και συλλογικές ταυτότητες στην Βυζαντινή κοινωνία: αντιφάσεις και αμφίδρομες επιρροές	Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
253	Η περίοδος της εικονομαχίας και η πρόσληψή της στον Ανατολικό και Δυτικό Χριστιανικό κόσμο (8ος-9ος αι.)	Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
* Οι φοιτητές–τριες κατεύθυνσης Ιστορίας επιλέγουν ένα από τα δύο μαθήματα (IBY203 ή IBY205)			

ΙΜΑ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΕΣΑΙΩΝΙΚΩΝ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ		
100	Εισαγωγή στην Ιστορία των λαών της Στέπας: Προέλευση, κοινωνία και πολιτική, μεταναστεύσεις και μετασχηματισμοί (5 ^{ος} -15 ^{ος} αιώνας)	Χ. ΜΑΛΛΑΤΡΑΣ	Δ' (Υ) Ιστορίας
101	Ο δρόμος του μεταξιού ως καταλύτης πολιτικών και πολιτιστικών δράσεων και αλληλεπιδράσεων: Συγκλίσεις και αποκλίσεις (7 ^{ος} -15 ^{ος} αιώνας)	Χ. ΜΑΛΛΑΤΡΑΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)
ΙΒΑ	ΒΑΛΚΑΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
302	Εισαγωγή στις Βαλκανικές Σπουδές	Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Β' (Υπ.)
332	Η οθωμανική επέκταση στα Βαλκάνια	Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Στ', Η', (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΑΕ 112α ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΑΠΟ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ ΩΣ ΤΗΝ ΚΑΤΑΚΤΗΣΗ ΤΗΣ ΑΙΓΥΠΤΟΥ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Είδος μαθήματος

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας.

Περιληπτική παρουσίαση

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η περίοδος από το τέλος του 5ου ως το τέλος του 1ου αι. π.Χ. Εξετάζονται οι αλλαγές που επέφερε ο Πελοποννησιακός Πόλεμος στην πολιτική, την κοινωνία και τον πολιτισμό των ελληνικών πόλεων κατά τη διάρκεια του 4ου αι., καθώς και η εμφάνιση νέων πρωταγωνιστών, όπως η Μακεδονία. Παρουσιάζεται η συμβολή των βασιλέων της Μακεδονίας στη δημιουργία της ελληνιστικής οικουμένης και αναλύονται βασικές πολιτειακές και κοινωνικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων (Αντιγονιδών, Σελευκιδών, Πτολεμαίων και Ατταλιδών). Η παρουσίαση ολοκληρώνεται με τον ρόλο της Ρώμης στα ελληνικά πράγματα και την υποταγή του ελληνικού κόσμου στη νέα κοσμοκρατεία.

Στόχοι

Το μάθημα αποσκοπεί στην παρουσίαση μιας ευρύτερης περιόδου της Αρχαίας Ελληνικής Ιστορίας. Στόχος είναι να αναδείξει τις συνέχειες και τις τομές μεταξύ της ύστερης κλασικής και της ελληνιστικής περιόδου, σε βασικές έννοιες και θεσμούς, τόσο στην πολιτική, όσο και στην κοινωνία και τον πολιτισμό.

Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου, αλλά και σε νεότερες ιστοριογραφικές προσεγγίσεις της ύστερης κλασικής και ελληνιστικής ιστορίας.

Διάγραμμα μαθημάτων

1. Εισαγωγή στην ύστερη κλασική και ελληνιστική περίοδο (4^{ος}-1^{ος} αι. π.Χ.). Πηγές της Ιστορίας των κλασικών και ελληνιστικών χρόνων.
2. Τα αποτελέσματα του Πελοποννησιακού Πολέμου και η ηγεμονία της Σπάρτης (404-371 π.Χ.). Ο Βοιωτικός ή Κορινθιακός πόλεμος (395 π.Χ.) και η ειρήνη του Βασιλέως (387/6 π.Χ.)
3. Η Β' Αθηναϊκή συμμαχία (379/8 π.Χ.) και η ηγεμονία της Θήβας (371-362 π.Χ.).
4. Οι Έλληνες της περιφέρειας. Η κρίση της πόλης-κράτους & η πανελλήνια ιδέα.
5. Η ηγεμονία της Μακεδονίας και ο Φίλιππος.
6. Η εκστρατεία και το έργο του Αλεξάνδρου.
7. Τα ελληνιστικά βασίλεια I: Η Μακεδονία.
8. Τα ελληνιστικά βασίλεια II: Η Πτολεμαϊκή Αίγυπτος
9. Τα ελληνιστικά βασίλεια III: Οι Σελευκίδες
10. Βασικές δομές των ελληνιστικών βασιλείων.
11. Οι ελληνικές πόλεις και οι Συμπολιτείες κατά τον 3^ο και 2^ο αι. π.Χ.
12. Η αντιπαράθεση με τη Ρώμη.
13. Πολιτισμός, κοινωνία και θρησκεία κατά την ελληνιστική περίοδο. Περιεχόμενο της έννοιας «Ελληνισμός».

Στα πλαίσια του μαθήματος οργανώνεται εκπαιδευτική εκδρομή.

ΙΑΕ 160 ΕΛΛΗΝΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

(Η. ΚΟΥΛΑΚΙΩΤΗΣ)

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Ενθαρρύνεται η εκπόνηση προαιρετικής ενισχυτικής εργασίας, η οποία αποτελεί το 20% της τελικής βαθμολογίας

Στόχοι του μαθήματος: 1. Κατανόηση των διαφορετικών γεωγραφικών και δημογραφικών διαστάσεων ενός σύνθετου γεωπολιτικού όρου χώρου όπως η «Ανατολή». 2. Αναγνώριση των συνισταμένων που οδηγούν στην κατάκτηση, έλεγχο και διαχείριση της εξουσίας κατά τη διάρκεια της ελληνιστικής περιόδου. 3. Αξιολόγηση της πολιτισμικής παραμέτρου ως ιστορικής αναλυτικής

κατηγορίας. 4. Ανάδειξη της αλληλεπίδρασης μεταξύ ελληνικών και μη-ελληνικών τρόπων κοινωνικής και πολιτικής συγκρότησης. 5. Εξοικείωση με τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιούν οι ιστορικοί των αρχαίων ανατολικών πολιτισμών.

Περιληπτική παρουσίαση: Οι κατακτήσεις του Μ. Αλεξάνδρου άλλαξαν ριζικά τη γεωπολιτική κατάσταση της Ανατολικής Μεσογείου και έφεραν αλλαγές στους πολιτικούς και κοινωνικούς θεσμούς. Στο μάθημα εξετάζονται οι επιπτώσεις της κατάκτησης στην ευρύτερη Ασία και την Αίγυπτο, έναν χώρο που διακρινόταν για την πολυμορφία του και που συχνά αποτέλεσε το θέατρο των συγκρούσεων μεταξύ των Διαδόχων και των Επιγόνων του Αλεξάνδρου. Αναλύεται η θέση των ελληνικών πόλεων (π.χ. της Αλεξάνδρειας, της Περγάμου, της Αντιόχειας, της Βαβυλώνας) στη νέα πραγματικότητα, η δημιουργία των ελληνιστικών βασιλείων της περιοχής (ιδ. των Σελευκιδών και των Πτολεμαίων), καθώς και η θέση των γηγενών πληθυσμών (ιδ. της Μεσοποταμίας, της Βακτριανής και της ΒΔ Ινδίας). Η προσέγγιση γίνεται με τη βοήθεια φιλολογικών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών. Έμφαση δίνεται σε μεθοδολογικά ζητήματα που αφορούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η ιστορική έρευνα, καθώς και στην ανάλυση αντιπροσωπευτικών γραμματειακών, επιγραφικών και αρχαιολογικών πηγών της περιόδου που αφορούν την Ανατολή.

Διάγραμμα μαθημάτων:

1. Εισαγωγικά. Ο χώρος της «Ανατολής» και οι ενότητές του. Η πληθυσμιακή σύνθεση.
2. Η ελληνιστική εποχή: ιστορικά και ιστοριογραφικά προβλήματα.
3. Χρονικές ενότητες: Πριν τον Αλέξανδρο και μέχρι το 323 π.Χ.
4. Μετά τον Αλέξανδρο μέχρι το 281 π.Χ.
5. Μέχρι την Απάμεια (188 π.Χ.)
6. Μέχρι την κατάλυση του Σελευκιδικού βασιλείου (64 π.Χ.)
7. Μέχρι την τελική ρωμαϊκή κατάκτηση (31 π.Χ.)
8. Θεματικές προσεγγίσεις: Πολιτειακές δομές και θεσμοί
9. Ο τρόπος άσκησης του βασιλικού ελέγχου στην επικράτεια
10. Οικονομία και εμπορικές ανταλλαγές
11. Οι σχέσεις μεταξύ τοπικών κοινοτήτων και βασιλικής εξουσίας
12. Η θρησκεία και ο ρόλος των τοπικών ιερών
13. Πολιτισμικές όψεις: Αρχαιότητα και «Οριενταλισμός».

ΙΑΕ 170 ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

(Α. ΖΑΝΝΗΣ)

Στο πλαίσιο του μαθήματος παρουσιάζονται ελληνικές επιγραφές της κλασικής και της ελληνιστικής εποχής που συμβάλλουν με ουσιαστικό τρόπο στην μελέτη του αρχαίου ελληνικού κόσμου. Ειδικότερα, εξετάζονται επιγραφές από διάφορες περιοχές του αρχαίου κόσμου (Αθήνα, Σπάρτη, Ήπειρος, Μακεδονία, Θεσσαλία, νησιά Αιγαίου, Μικρά Ασία, Κύπρος κλπ.) και αναδεικνύεται η σημασία τους για την μελέτη σημαντικών γεγονότων της πολιτικής και κοινωνικής ιστορίας και διαφόρων θεμάτων σχετικών με την μορφή και την εξέλιξη των θεσμών και του θρησκευτικού βίου των αρχαίων Ελλήνων. Τα επιγραφικά κείμενα μεταφράζονται ενώ επιπλέον σχολιάζονται τόσο από γλωσσική άποψη όσο και από ιστορική σκοπιά. Κατά την μελέτη των διαφόρων θεμάτων συνεξετάζονται τα κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας με στόχο να διαφανεί η μεθοδολογία της κριτικής των ιστορικών πηγών, να αναπτυχθεί η ικανότητα αξιοποίησης των αρχαίων ελληνικών επιγραφών ως ιστορικών πηγών και να προαχθεί η ιστορική σκέψη. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικά γραπτές εργασίες.

ΙΑΕ 171 Η ΕΜΦΑΝΙΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΣΗ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ (1ος – 4ος αι. μ.Χ.)

(Π. ΚΟΥΡΚΟΥΒΑΤΗ)

Πηγές για την ιστορία του Χριστιανισμού. Οι πρώτες χριστιανικές κοινότητες, η οργάνωση και η διοίκηση τους. Σχέση Χριστιανών και Ιουδαίων. Η θέση των Χριστιανών στη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία. Η αυτοκρατορική πολιτική έναντι των Χριστιανών. Η αντιπαράθεση μεταξύ Χριστιανών και Εθνικών. Η ανάδειξη του Χριστιανισμού ως επίσημη θρησκεία του ρωμαϊκού κράτους.

ΕΠΙ 152 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΗ

(Α. ΖΑΝΝΗΣ)

Το μάθημα είναι μια γενική εισαγωγή στη μελέτη των αρχαίων ελληνικών επιγραφών και αποσκοπεί στην εξοικείωση των φοιτητών με το γνωστικό αντικείμενο της ελληνικής Επιγραφικής. Στο πλαίσιο του μαθήματος προσδιορίζεται το γνωστικό αντικείμενο της Επιγραφικής καθώς και τα χρονικά και γεωγραφικά όρια που καλύπτει, ενώ παρουσιάζεται η ιστορία της Επιγραφικής ως επιμέρους κλάδου και οι σχέσεις της με τις άλλες αρχαιογνωστικές επιστήμες. Παρουσιάζεται μια επισκόπηση της ιστορίας της γραφής στον αρχαίο ελληνικό κόσμο με συνοπτική παρουσίαση των αρχαιότερων προ-αλφabetικών συστημάτων γραφής και των σταδίων εξέλιξης της αρχαίας ελληνικής αλφabetικής γραφής από τις απαρχές ως την ρωμαϊκή αυτοκρατορική εποχή. Αναλύονται οι κυριότερες κατηγορίες αρχαίων ελληνικών επιγραφών με εξέταση αντιπροσωπευτικών παραδειγμάτων (νόμων, ψηφισμάτων, τιμητικών, αναθηματικών, επιτύμβιων κλπ.). Εξετάζονται επιγραφές που αναδεικνύουν την σημασία τους για την μελέτη της πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής ιστορίας (διεθνής βίος, νομοθεσία, θεσμοί πολιτικής και κοινωνικής οργάνωσης κλπ.), της θρησκείας (λατρείες, θρησκευτικές παραδόσεις και δοξασίες, κανονισμοί λειτουργίας ιερών, κατηγορίες αναθημάτων κλπ.), της φιλολογίας (γραφή, γλώσσα, λογοτεχνία κλπ.) και διαφόρων άλλων τομέων της επιστήμης της Αρχαιότητας. Παρουσιάζεται η μέθοδος μελέτης, σχολιασμού και έκδοσης των επιγραφών, ενώ οι φοιτητές εξοικειώνονται με την καταγραφή των επιγραφών και της μορφής των φερρών τους, καθώς και με την σχετική βιβλιογραφία και τις ηλεκτρονικές εκδόσεις ιστοσελίδων ελληνικών και διεθνών εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων (Corpora επιγραφών, Supplementum Epigraphicum Graecum Bulletin épigraphique κλπ.). Πραγματοποιούνται ασκήσεις ανάγνωσης επιγραφών στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων και εντός του μαθήματος. Οι φοιτητές αναλαμβάνουν προαιρετικά γραπτές εργασίες.

IPΩ 171 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΡΩΜΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Πηγές της Ρωμαϊκής Ιστορίας. Επισκόπηση των περιόδων της Βασιλείας, της *Respublica* και της Ηγεμονίας.

Σκοπός του μαθήματος: εξοικείωση των πρωτοετών φοιτητών με τις πηγές οι οποίες αφορούν στη ρωμαϊκή ιστορία, και η εξέταση των στοιχείων που τοποθετούν σε εξελικτική προοπτική την πορεία των Ρωμαίων στο ιστορικό γίγνεσθαι (γιατί, πώς και πότε συντελέστηκαν οι αλλαγές εκείνες, πολιτικές και κοινωνικές, που διαχωρίζουν την ιστορία της Ρώμης στις τρεις προεκτεθείσες περιόδους).

Μαθησιακό αποτέλεσμα: η απόκτηση βασικών γνώσεων για την Αρχαία Ρώμη, οι οποίες θα καθιστούν ήδη αντιληπτή την ιδιοσυστασία της ρωμαϊκής συμβολής στην παγκόσμια Ιστορία.

IPΩ 202 ΓΑΙΟΣ ΙΟΥΛΙΟΣ ΚΑΙΣΑΡ

(Ι. ΤΖΑΜΤΖΗΣ)

Η πολιτική και στρατιωτική σταδιοδρομία του Ιουλίου Καίσαρα. Από την ηγεσία των *populares* στην ισόβια δικτατορία. Οι θεσμικές επιλογές και μεταρρυθμίσεις του.

Σκοπός του μαθήματος: πέραν της, αυτονόητης, εκμάθησης των στοιχείων που συνθέτουν μια ιστορική προσωπικότητα του βεληνεκού του Ιουλίου Καίσαρα, σκοπός είναι η κατανόηση από τους φοιτητές της χρησιμότητας που έχει μια ιστορική βιογραφία και η εξήγηση της μεθοδολογίας της προσωπογραφίας.

Μαθησιακό αποτέλεσμα: μέσω της εκπόνησης γραπτής εργασίας με διάγραμμα (πλάνο έκθεσης του επιλεγέντος θέματος, με ενότητες, υποενότητες, παραγράφους, κ.λ.π.), από το αποτέλεσμα της οποίας θα κριθεί η βαθμολόγηση του φοιτητή στο μάθημα, επιδιώκεται η απόκτηση δεξιάτητας στον χειρισμό πηγών, ξένης επίσης βιβλιογραφίας, ανασύνθεσης των ήδη εκπεφρασμένων επιστημονικών απόψεων, και βελτίωση της δυνατότητας συγγραφής

κειμένου με ιστορικό θέμα, όπως επίσης και της ορθολογικής παρουσιάσής του, πέραν της αφηγηματικής διάστασης.

Σεμιναριακό μάθημα με εκπόνηση γραπτής εργασίας. Η συμμετοχή σ' αυτό των φοιτητών γίνεται μετά από συνεννόηση με τον διδάσκοντα, καθότι απαιτείται τουλάχιστον στοιχειώδης κατανόηση της Λατινικής γλώσσας και πολύ καλή έως άριστη γνώση μιας από τις παρακάτω σύγχρονες γλώσσες: Αγγλικά, Γαλλικά, Γερμανικά, Ιταλικά.

IPΩ 182 Η ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΪΚΗ Μ. ΑΣΙΑ ΑΠΟ ΤΟΝ 2ο ΑΙ. π.Χ. ΕΩΣ ΤΟΝ 4ο αι. μ.Χ.
(Π. ΚΟΥΡΚΟΥΒΑΤΗ)

Η ρωμαϊκή διείσδυση στη Μ. Ασία. Η σταδιακή συγκρότηση των επαρχιών της Ασίας, Βιθυνίας, Πόντου και Καππαδοκίας. Βασιικές αρχές διοίκησης. Κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές σχέσεις μεταξύ των διαφορετικών πληθυσμιακών ομάδων. Ο ρόλος της Μ. Ασίας στις μεταρρυθμίσεις του 3ου αι. μ.Χ. Η γεωστρατηγική σημασία της Μ. Ασίας κατά τον 4ο αι. μ.Χ.

IBY 203 Η ΠΡΩΙΜΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Η πρώιμη Βυζαντινή περίοδος, αποτελεί και την περίοδο που ονομάζεται «όψιμη αρχαιότητα.» Για καθαρά πρακτικούς λόγους θα συμπεριληφθεί και η πρώτη περίοδος της μέσης Βυζαντινής περιόδου, (610–8843). Στα πλαίσια του μαθήματος, θα γίνει ανάλυση των πολιτικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και οικονομικών γεγονότων, ενώ θα επιχειρήσουμε να κατανοήσουμε πώς το Ρωμαϊκό κράτος μεταλλάσσεται σε αυτό που θα ονομασθεί Βυζαντινό. Θα σχολιασθούν εκτενώς θέματα όπως η διοίκηση του κράτους, η σύγκρουση της παλαιάς με τη νέα θρησκεία, οι βαρβαρικές εισβολές, η έναρξη του συστήματος διοίκησης των θεμάτων, οι συνέπειες από τις Αραβικές κατακτήσεις και η εμφάνιση του Ισλάμ, η εικονομαχία και η συγκρότηση μίας νέας αυτοκρατορίας στην δύση. Το μάθημα έχει ως στόχο να βοηθήσει τους φοιτητές να κατανοήσουν αυτές τις μετεξελίξεις, και να δώσει την δυνατότητα να γίνουν περισσότερο κατανοητές οι διαφορές ανάμεσα στον αρχαίο και τον επερχόμενο μεσαιωνικό κόσμο. Η απαλλακτική του μαθήματος θα συντελεσθεί με την διεξαγωγή γραπτών εξετάσεων, ενώ η εθελούσια παρουσίαση ενός από τα θέματα που θα συζητηθούν στο μάθημα, ως προφορική εργασία, θα έχει ως επακόλουθο την προσθήκη μίας βαθμολογικής μονάδας στην τελική βαθμολογία.

IBY 205 Η ΜΕΣΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' (843-1081)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο μάθημα θα εξεταστούν η κρατική οργάνωση και η διοίκηση του βυζαντινού κράτους κατά τη μέση βυζαντινή περίοδο. Θα γίνει αναφορά και στα πολιτικά γεγονότα της περιόδου, τη βυζαντινή πολιτιστική επίδραση, τις σχέσεις με τη Δύση μέσω της μελέτης σχετικών πηγών. Θα παρουσιαστούν η λαμπρή περίοδος της μακεδονικής δυναστείας, η συμβολή των επιγόνων του Βασιλείου Β' στην κρίση του 11ου αιώνα, οι εξελίξεις που οδήγησαν στο σχίσμα του 1054, αλλά και η ενίσχυση της νορμανδικής απειλής στον νότο της Ιταλίας, που προκάλεσε σοβαρά προβλήματα στον ανελλθόντα το 1081 στον θρόνο Αλέξιο Κομνηνό.

Μαθησιακοί στόχοι:

Κατανόηση των αλλαγών που επήλθαν στο status της βυζαντινής αυτοκρατορίας από τα μέσα του 9ου αιώνα στο πλαίσιο της ανάπτυξης νέων ισχυρών πολιτικών οργανισμών στην Δύση, των αξιώσεων των δυτικών ηγεμόνων και της Παπικής Εκκλησίας στη ρωμαϊκή κληρονομιά.

IBY 102 ΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΕΣ ΕΠΙΓΡΑΦΕΣ ΤΗΣ ΗΠΕΙΡΟΥ (Σ)

(ΧΡ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Στο πλαίσιο του σεμιναρίου θα εξεταστούν οι επιγραφές ως ομάδα ιστορικών πηγών για την ιστορία της ευρύτερης περιοχής της βυζαντινής Ηπείρου αλλά και των πρώιμων χρόνων της οθωμανικής κατάκτησης. Θα δοθούν υποχρεωτικές σεμιναριακές εργασίες, οι οποίες θα παρουσιαστούν και προφορικά. (Εκπαιδευτική εκδρομή).

Αντικειμενικός σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση ικανότητας ανάγνωσης των επιγραφών και χρήσης τους ως πηγών για την ιστορία και την ιστορία της τέχνης.

IBY 242 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΒΕΝΕΤΙΑ. ΜΙΑ ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΑ ΠΕΡΙΠΛΟΚΗ ΣΧΕΣΗ (Σ)

(Π. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΣ)

Καταλυτικής σημασίας για την εξέλιξη της πορείας του Βυζαντίου και της οικονομικής του ζωής υπήρξε η επαφή του με τη Βενετία, η οποία από μία ασήμαντη πόλη έγινε η θαλασσοκράτειρα

δύναμη που ρύθμιζε την τύχη κρατών όπως το Βυζάντιο, κατά την ύστερη εποχή. Στα πλαίσια του σεμιναρίου αυτού, θα εξετασθούν όλες οι πτυχές και οι φάσεις της «μεταμόρφωσης» των συνθηκών αυτών. Θα επιχειρήσουμε να προσεγγίσουμε τις ιστορικές πηγές, αλλά και τον τρόπο με τον οποίο αναπτύχθηκε η πολιτιστική άνθηση της Βενετίας, με τις Βυζαντινές επιρροές και την αφαίρεση αντικειμένων, όπως τα άλογα που βρίσκονται έξω από την εκκλησία του Αγίου Μάρκου. Κατακλείδα ελπίζουμε να αποτελέσει σχεδιαζόμενη εκπαιδευτική εκδρομή στη Βενετία και στη Ραβέννα. Η απαλλακτική των φοιτητών αναμένεται να πραγματοποιηθεί με την εκπόνηση γραπτής εργασίας, μία προφορική εκδοχή της οποίας αναμένεται να παρουσιασθεί στα πλαίσια του σεμιναρίου, ίσως στα πλαίσια μίας κοινής ημερίδας με τους συναδέλφους της Βυζαντινής ιστορίας.

IBY 210 ΒΥΖΑΝΤΙΟ ΚΑΙ ΔΥΣΗ ΤΟΝ 10ο ΑΙΩΝΑ (Σ)

(Α. ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ)

Στο σεμινάριο θα διερευνηθούν οι πολιτισμικές και άλλες επαφές που αναπτύχθηκαν ανάμεσα στο ανατολικό φραγκικό κράτος και το Βυζάντιο κατά τον 10ο αιώνα. Θα μελετηθούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την αυλή των Οθώνων πριν και μετά τον γάμο της βυζαντινής πριγκίπισσας Θεοφανώς με τον διάδοχο του γερμανικού θρόνου, Όθωνα Β', το 972. Θα εξεταστούν οι σχέσεις του Βυζαντίου με την παπική εκκλησία κατά τον 10ο αιώνα, καθώς και οι σχέσεις της τελευταίας με τους Σάξονες ηγεμόνες. Μέσω της «οθωνικής ιστοριογραφίας» θα αναζητηθεί η «εικόνα» του Βυζαντίου στην αυλή των Οθώνων, ενώ θα μελετηθεί η «ιταλική» πολιτική τους, καθώς και ο ανταγωνισμός τους με το Βυζάντιο για τη βυζαντινή επιρροή νότια Ιταλία και τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο.

Μαθησιακοί στόχοι:

Κατανόηση της θεώρησης της ρωμαϊκής αυτοκρατορικής ιδέας από Εκκλησία και Κράτος στη Δύση, και ανάδειξη της σε παράγοντα που καθόρισε τις ανταγωνιστικές σχέσεις Βυζαντίου και Γερμανικής αυτοκρατορίας όσον αφορά τον ρωμαϊκό αυτοκρατορικό τίτλο και την κυριαρχία στη νότια Ιταλία.

IBY 114 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗΝ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑ: ΑΝΤΙΦΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΜΦΙΔΡΟΜΕΣ ΕΠΙΡΡΟΕΣ

(Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ)

Αντικείμενο του μαθήματος είναι η μελέτη της αλληλεπίδρασης μεταξύ πολιτικών ιδεολογιών και συλλογικών ταυτοτήτων στην Βυζαντινή κοινωνία. Στην μακραίωνη ιστορία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας πολιτικές, θεολογικές και κοινωνικές εντάσεις αποτυπώθηκαν σε ρητορικές φορησμένες ιδεολογικά. Πολύ συχνά το ιδεολογικό πλαίσιο καθόριζε τον τρόπο με τον οποίο διάφορες ομάδες (κοινωνικές, θρησκευτικές, εθνοτικές κ.α.) αντιλαμβάνονταν την ύπαρξή τους μέσα στα πλαίσια του κράτους, αλλά και του Χριστιανικού κόσμου. Η αλληλεπίδραση ιδεολογίας και συλλογικών ταυτοτήτων πολλές φορές γίνεται αισθητή μέσω σημασιακών αλλαγών στους όρους με τους οποίους δηλώνεται τόσο η ταυτότητα όσο και η ετερότητα. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα μελετήσουν επιλεγμένα κείμενα στα οποία θα διαφαίνονται διαφορετικές ιδεολογικές ατζέντες και διαφορετικές θεωρήσεις συλλογικών ταυτοτήτων σε μία δεδομένη περίοδο της Βυζαντινής ιστορίας. Επίσης, θα εξοικειωθούν με τον τρόπο που οι σύγχρονοι ιστορικοί της βυζαντινής ιστορίας προσεγγίζουν τα ζητήματα ταυτότητας και ιδεολογίας. Στο μάθημα θα δοθούν σε όσους ενδιαφέρονται σεμιναριακές εργασίες.

IBY 253 Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΙΚΟΝΟΜΑΧΙΑΣ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣΛΗΨΗ ΤΗΣ ΣΤΟΝ ΑΝΑΤΟΛΙΚΟ ΚΑΙ ΔΥΤΙΚΟ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΚΟΣΜΟ (8ος-9ος ΑΙ.) (Σ)

(Π. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ)

Η θεολογική διαμάχη σχετικά με την λατρευτική χρήση των ιερών εικόνων διαδραμάτισε κεντρικό ρόλο στις ιστορικές εξελίξεις του ογδόου και ενάτου αιώνα. Η πρώτη περίοδος της εικονομαχίας (δεκαετία 730- 787) συνέπεσε με την πτώση του εξαρχάτου της Ραβέννας (751) και την στροφή της παποσύνης προς τους Φράγκους. Στο τέλος της δεύτερης περιόδου της εικονομαχίας (814-842) ο Χριστιανικός/Ρωμαϊκός κόσμος είχε πια διχοτομηθεί μεταξύ δύο αυτοκρατόρων και δύο εκκλησιαστικών κέντρων (Ρώμης-Κωνσταντινούπολης). Στο εσωτερικό πάλι της αυτοκρατορίας, η διαμάχη των εικόνων είχε αποκτήσει τόσο πολιτική όσο και κοινωνική διάσταση. Η τελική επικράτηση των ομάδων που τάχθηκαν υπέρ της λατρευτικής χρήσης των εικόνων συνοδεύτηκε από μία χειραγώγηση της ιστορικής μνήμης καθορίζοντας τον τρόπο με τον οποίο οι λεγόμενοι εικονομάχοι θα γίνονταν γνωστοί στους επόμενους αιώνες. Στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές

και οι φοιτήτριες θα μελετήσουν επιλεγμένα κείμενα στα οποία θα διαφαίνεται η πρόσληψη αυτής της διαμάχης τόσο στον Δυτικό όσο και στον Ανατολικό Χριστιανικό κόσμο, θα εξοικειωθούν με τις απόψεις των σύγχρονων ιστορικών, και τέλος θα κληθούν να αξιολογήσουν τον ρόλο της εικονομαχίας στις ιστορικές εξελίξεις του ογδόου και ενάτου αιώνα. Στο μάθημα θα δοθούν σε όσους ενδιαφέρονται σεμιναριακές εργασίες.

ΙΜΑ 100 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΛΑΩΝ ΤΗΣ ΣΤΕΠΑΣ: ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ, ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΙ (5^{ος}-15^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Χ. ΜΑΛΑΤΡΑΣ)

Οι μετακινήσεις των λαών της Στέπας που έλαβαν χώρα κατά την Ύστερη Αρχαιότητα και τον Μεσαίωνα διαδραμάτισαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση του γεωπολιτικού και πολιτισμικού χάρτη τόσο της εποχής, όσο και του σήμερα. Στο συγκεκριμένο μάθημα θα μελετηθούν η προέλευση των λαών της Στέπας (π.χ. Ούννοι, Άβαραι, Βούλγαροι, Ρως, Ούγγροι, Πετσενέγοι και Κουμάνοι), η πολιτική, κοινωνική και στρατιωτική τους οργάνωση, καθώς και η μετανάστευσή τους προς την περιοχή του Εύξεινου Πόντου και των Βαλκανίων. Ιδιαίτερη έμφαση θα δοθεί στα ενδογενή και εξωγενή κίνητρα που συνέβαλαν στις μετακινήσεις τους, στους μετασχηματισμούς που προκλήθηκαν από την εγκατάστασή τους εντός και εκτός των συνόρων των μεγάλων αυτοκρατοριών της εποχής (πρωτίστως της Βυζαντινής και δευτερευόντως της Αγία Ρωμαϊκής), καθώς και στις πολιτισμικές, εμπορικές, διπλωματικές και στρατιωτικές αλληλεπιδράσεις τους με τις αυτοκρατορίες αυτές. Στο μάθημα θα δοθούν σεμιναριακές εργασίες σε όσους ενδιαφέρονται.

ΙΜΑ101 Ο ΔΡΟΜΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΙΟΥ ΩΣ ΚΑΤΑΛΥΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ: ΣΥΓΚΛΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΚΛΙΣΕΙΣ (7^{ος} -15^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Χ. ΜΑΛΑΤΡΑΣ)

Ο χερσαίος και θαλάσσιος δρόμος του μεταξιού αποτέλεσε τον κύριο σύνδεσμο μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Ο δρόμος του μεταξιού διασχίζονταν από εμπόρους, τεχνίτες, μοναχούς και ιεραπόστολους, διπλωμάτες, νομάδες και στρατιώτες, και είχε τεράστια οικονομική, εμπορική, πολιτική, στρατιωτική και γεωστρατηγική σημασία. Ο ρόλος του δρόμου του μεταξιού στη διακίνηση και ανταλλαγή πρώτων υλών, προϊόντων (καθημερινής χρήσης και πολυτελείας), τεχνοτροπιών (π.χ. υαλοτεχνία, μεταξουργία, κατασκευή στρατιωτικού εξοπλισμού) και κουλτούρων (θρησκευτική, πολιτική, πολεμική), υπήρξε τόσο καταλυτικός που ορισμένες φορές μας επιτρέπει να χαρακτηρίσουμε τις δύο τελευταίες ως «ευρασιατικές». Στο μάθημα θα μελετηθούν τα παραπάνω φαινόμενα με έμφαση κυρίως στις συγκλίσεις και αποκλίσεις ανάμεσα στην Ανατολή και Δύση δηλ. τις μεγάλες αυτοκρατορίες, όσον αφορά τη χρήση, υιοθέτηση και μετασχηματισμό προϊόντων, τεχνοτροπιών και κουλτούρων που διακινήθηκαν μέσω αυτού του δρόμου, αλλά και την αντιμετώπιση των προκλήσεων (στρατιωτικών, οικονομικών, διπλωματικών, πολιτικών) που συνεπαγόταν η διασύνδεση του δρόμου του μεταξιού. Στο μάθημα θα δοθούν σεμιναριακές εργασίες σε όσους ενδιαφέρονται.

ΙΒΑ 302 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΒΑΛΚΑΝΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

(Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Μάθημα σε μορφή παραδόσεων. Οι παραδόσεις εμπλουτίζονται με παρουσίαση, μελέτη και ανάλυση αντιπροσωπευτικών πηγών.

Σκοπός του μαθήματος: μέσα από την ιστορική προσέγγιση των βαλκανικών κρατών από τον 6ο αιώνα έως το τέλος του 19ου αιώνα οι φοιτητές να εξοικειωθούν, αρχικά, με τα σημαντικά γεγονότα της υπό μελέτη περιόδου, ενώ μέσα από τη μελέτη των πηγών να αναπτύξουν παράλληλα την κριτική τους ικανότητα ως προς την αξιολόγηση των πληροφοριών που εμπεριέχονται σε αυτές.

Διάγραμμα μαθημάτων: η εξέλιξη των *Βαλκανικών Σπουδών* μέχρι σήμερα, «παρουσίαση» του χώρου της βαλκανικής χερσονήσου, η βυζαντινή εξουσία στην περιοχή, η εμφάνιση και εγκατάσταση των Σλάβων, ο εκχριστιανισμός των Σλάβων και το σλαβικό αλφάβητο, η εθνογένεση των βαλκανικών λαών, το μεσαιωνικό βουλγαρικό κράτος, το σερβικό κράτος των Νεμάνια, η πολιτική του Βυζαντίου απέναντι στα νεοσύστατα κράτη, κροατικό και αλβανικό κράτος, ρουμανικά κρατικά

μορφώματα, η οθωμανική κατάκτηση της βαλκανικής χερσονήσου και η κατάσταση στην περιοχή μέχρι το τέλος του 19ου αιώνα.

ΙΒΑ332 Η ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΣΤΑ ΒΑΛΚΑΝΙΑ

(Α. ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Στα μέσα του 14ου αιώνα οι Οθωμανοί διαπεραιώθηκαν στον ευρωπαϊκό χώρο, καθώς οι περιοχές της περιοχής της βαλκανικής χερσονήσου απετέλεσαν τον επόμενο στόχο κατάκτησης. Οι αποδυναμωμένοι Σέρβοι, Βούλγαροι και Αλβανοί δε μπορούσαν να προβάλλουν αποτελεσματική αντίσταση, ενώ ακόμη και πιο οργανωμένες προσπάθειες με τη σύμπραξη των κρατών της κεντρικής Ευρώπης απέτυχαν παταγωδώς (μάχη του Έβρου-1371, μάχη του Κοσσυφοπεδίου-1389, σταυροφορία της Νικόπολης-1396, σταυροφορία της Βάρνας-1444 κ.ά.). Έχοντας σταθεροποιήσει την εξουσία τους στη βαλκανική χερσόνησο το 1529 έφθασαν απειλητικά μέχρι τα τείχη της Βιέννης, την οποία, όμως, απέτυχαν να κατακτήσουν.

Αντικείμενο του μαθήματος είναι να καταδειχθεί: α) η πορεία της οθωμανικής προώθησης στη βαλκανική χερσόνησο, β) ο ρόλος της Θράκης και της Μακεδονίας ως μόνιμων στρατιωτικών βάσεων στο πρώτο στάδιο των επιχειρήσεων, γ) ο τρόπος κατάκτησης των σημαντικών αστικών κέντρων, δ) η αντίσταση των Σέρβων, Βουλγάρων και Αλβανών απέναντι στον οθωμανικό επεκτατισμό, ε) οι μάχες που έλαβαν χώρα στα Βαλκάνια, τα αποτελέσματα και οι συνέπειές τους, στ) οι σχέσεις των βαλκανικών κρατών με το Βυζάντιο και η προσπάθεια δημιουργίας ενός «αντι-οθωμανικού» συνασπισμού για την ειδίωξη των Οθωμανών από τον ευρωπαϊκό χώρο, ζ) οι συνέπειες της κατάκτησης, η) οι δημογραφικές μεταβολές στη βαλκανική χερσόνησο, θ) η συνύπαρξη του χριστιανικού και του μουσουλμανικού στοιχείου, ι) οι κοινωνικοί θεσμοί και η οικονομία των υπόδουλων βαλκανικών λαών.

**Β. ΤΟΜΕΑΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΝΕΩΤΕΡΩΝ ΧΡΟΝΩΝ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022-2023***

ΚΩΔ.	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΙΝΕ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ		
361	Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Ιστορία.	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	Β' (Υπ.)
102	Οι Εβραίοι στην οθωμανική αυτοκρατορία και στο ελληνικό έθνος-κράτος.	Λ. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
110	Κοινωνικές διεκδικήσεις και φοιτητικές κινητοποιήσεις στην Ελλάδα (19ος-20ος)	Γ. ΣΟΥΒΛΗΣ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
386	Δημόσιες Τελετές και Εθνικές Επέτειοι στην Ευρωπαϊκή Νεοτεριότητα.	Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
413	Η Ήπειρος κατά τη νεότερη και σύγχρονη περίοδο (τέλη 18 ^{ου} – 20 ^{ου} αι.).	Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
343	Η ελληνική χερσόνησος την περίοδο της οθωμανικής κυριαρχίας, ΙΙ (18ος–αρχές 19ου αι.)	Γ. ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
382	Νεοελληνικός Διαφωτισμός και προεπαναστασιακά ιδεολογικά ρεύματα–ζυμώσεις	Γ. ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΕΠ	ΝΕΩΤΕΡΗ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΑ		
414	Διανοούμενοι και κοινωνικές διεκδικήσεις: Διαπροσωπικά, θεσμικά και πολιτικά διλήμματα (19 ^{ος} -20 ^{ος} αι.)	Γ. ΣΟΥΒΛΗΣ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
464	Η Ευρώπη στο Β' Παγκόσμιο Πόλεμο	Α. ΜΑΧΑΪΡΑ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)
465	Έθνη και εθνικισμός στην Ευρώπη 19 ^{ος} -20 ^{ος} αι.	Λ. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ	ΣΤ', Η', (Επ. Υπ.)

* Οι διδάσκοντες/ουσες του Τομέα Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων, που προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία»

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΙΝΕ 361 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Περίληψη: Εισαγωγικό μάθημα στη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βασικοί άξονες αποτελούν: α) η περιοδολόγηση της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, β) η ιστοριογραφική ανάλυση των εννοιών που χρησιμοποιεί η ιστορική επιστήμη για να ορίσει την νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία ως «ιστορία του νέου ελληνισμού», «ιστορία του κατακτημένου ελληνικού έθνους», «βενετοκρατία», «τουρκοκρατία», «οθωμανική κυριαρχία», «ιστορία του ελληνικού κράτους», «σύγχρονη ιστορία» κ.ο.κ..

Ταυτόχρονα στο μάθημα παρουσιάζεται η έννοια της ιστορικής πηγής, του αρχείου και εξετάζεται συνοπτικά η κριτική μέθοδος και η επεξεργασία των πηγών. Παρουσιάζονται και συζητούνται σώματα πηγών της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, βασικά εργαλεία έρευνας (βιβλιογραφίες, περιοδικά) και τα κύρια γενικά ιστορικά έργα (λ.χ. Ιστορία του Νέου Ελληνισμού του Α. Βακαλόπουλου, Ιστορία του Ελληνικού Έθνους, Ιστορία του Νέου Ελληνισμού 1770–2000 σε επιμέλεια Β. Παναγιωτόπουλου, Ιστορία της Ελλάδας του 20ού αιώνα σε επιμέλεια Χ. Χατζηιωσήφ, κ.ο.κ.).

Στο μάθημα περιλαμβάνονται επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία και βιβλιοθήκες.

Μαθησιακοί στόχοι: Εξοικείωση με την ιστορία της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας, εξοικείωση με την επιστήμη της ιστορίας, γνώση του γενικότερου ιστορικού πλαισίου της νεότερης και σύγχρονης ελληνικής ιστορίας.

Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος.

Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων:

Μαθήματα 1-3

Εισαγωγή: Τι είναι «νεότερη ιστορία», «νεότερη ελληνική ιστορία», «ιστορία του νέου ελληνισμού», «σύγχρονη ιστορία», «σύγχρονη ελληνική ιστορία», «ιστορία του ελληνικού κράτους». Ζητήματα περιοδολόγησης και ιστοριογραφίας. Η «αντικειμενικότητα» στην ιστορία.

Μαθήματα 4-8

Πηγές και βιβλιογραφία: Τι είναι πηγή; Κατηγορίες και είδη πηγών. Τι είναι αρχείο; Αρχειακοί φορείς. Πως φυλάσσονται τα αρχεία και ποιοι κανόνες τα διέπουν; Διεύρυνση των πηγών για την ιστορική έρευνα. Η κριτική μέθοδος (εσωτερική και εξωτερική κριτική), τα ερωτήματα, η επεξεργασία των πηγών. Οι πηγές και ο κόσμος των αρχείων στην Ελλάδα. Βασικά σώματα πηγών για τη νεότερη και σύγχρονη ελληνική ιστορία. Βιβλιογραφίες και βοηθήματα.

Μαθήματα 9-12

Ζητήματα περιοδολόγησης και ιστοριογραφίας: Ορολογία, περιοδολόγηση και βασικά ιστοριογραφικά ζητήματα (Οθωμανική κυριαρχία, βενετική κυριαρχία, Διαφωτισμός, Ελληνική Επανάσταση, Ελληνικό κράτος, εις σύγχρονη εποχή Τριούπη/Βενιζέλου, Βαλκανικοί Πόλεμοι, Μεσοπόλεμος, Α' και Β' Παγκόσμιος Πόλεμος, Δεκαετία 1940, Μεταπολεμικός κόσμος). Πηγές.

Μάθημα 13ο

Επισκόπηση

Βιβλιογραφία

Το μάθημα βασίζεται σε βιβλιογραφικό οδηγό, σε εγχειρίδιο μέσω του «Εύδοξος», σε ψηφιοποιημένα άρθρα ανοιχτής πρόσβασης, σε ηλεκτρονικά εγχειρίδια ανοιχτής πρόσβασης.

Ηλεκτρονικά εγχειρίδια

1. Δημήτρης Παπασταματίου, Φωκίων Κοτζαγεώργης, *Ιστορία του νέου ελληνισμού κατά τη διάρκεια της οθωμανικής πολιτικής κυριαρχίας*, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4721>.
2. Ελπίδα Βόγλη, *Τι πρέπει να γνωρίζει ο ιστορικός για την επιστήμη και το επάγγελμά του*, Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015. <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/3821>

ΙΝΕ 102 ΟΙ ΕΒΡΑΙΟΙ ΣΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΘΝΟΣ-ΚΡΑΤΟΣ

(Α. ΠΑΠΑΣΤΕΦΑΝΑΚΗ)

Περίληψη: Το μάθημα εξετάζει τη θέση των Εβραίων στην πολυεθνική Οθωμανική Αυτοκρατορία και στη νεοελληνική κοινωνία από την Επανάσταση του 1821 μέχρι την επαύριο του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου. Θα παρουσιαστεί η κοινωνική και οικονομική δραστηριότητα, η πολιτισμική ταυτότητα των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας και θα αναλυθούν κομβικά

γεγονότα της ιστορίας των Εβραίων στα δύο κρατικά μορφώματα (όπως οι σφαγές κατά την περίοδο της Επανάστασης, οι Βαλκανικοί Πόλεμοι, η ενσωμάτωση των Εβραίων της Θεσσαλονίκης και των Ιωαννίνων, το Ολοκαύτωμα και η εφαρμογή της τελικής Λύσης στην Ελλάδα, η μεταπολεμική ανασυγκρότηση και η μετανάστευση στο Ισραήλ και τις ΗΠΑ). Ερμηνευτικά, η έμφαση θα δοθεί στην ανάδειξη της εσωτερικής ποικιλομορφίας που διακρίνει την ιστορική διαδρομή των Εβραίων της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και της Ελλάδας. Θα διερευνηθούν ειδικότερα οι σχέσεις των εβραϊκών πληθυσμών με την οθωμανική εξουσία και το ελληνικό κράτος και με τις υπόλοιπες εθνο-θρησκευτικές κοινότητες· οι ποικίλες όψεις της συμβίωσης· το μεταβαλλόμενο περιεχόμενο του ελληνικού αντισημιτισμού και οι πολλαπλές εκδοχές της αφομοίωσης· και, τέλος, η θέση του Ολοκαυτώματος στην ελληνική συλλογική μνήμη.

Στόχοι του μαθήματος

α) να εισάγει τον φοιτητή στη πολυδιάστατη ιστορία των Εβραίων, β) να τον βοηθήσει να κατανοήσει όρους όπως «αντισημιτισμός», «ρατσισμός», «Ολοκαύτωμα», γ) να τον βοηθήσει να κατανοήσει και ερμηνεύσει ιστορικά φαινόμενα, η ισχύς των οποίων είναι ακόμα εξαιρετικά ζωντανή στη συλλογική μνήμη (Ολοκαύτωμα) και δ) να τον εισάγει στη λογική της ιστορικής έρευνας στη σύγχρονη ιστορία (μέσω της χρήσης –γραπτών, προφορικών, οπτικοακουστικών- πηγών και βιβλιογραφίας).

Τρόπος Εξέτασης

Γραπτή εξέταση αποτελούμενη από ερωτήσεις διαβαθμισμένης δυσκολίας που θα περιλαμβάνουν: α) Κατανόηση και ανάλυση ιστορικής πηγής β) Ορισμούς εννοιών και ιστορικών όρων γ) Ερώτηση ανάλυσης και σύνθεσης. Προαιρετικές εργασίες. Οι φοιτητές και οι φοιτήτριες ενθαρρύνονται να αναλάβουν μικρές εργασίες 2.500-3.000 λέξεων. Οι εργασίες θα βασίζονται στην παρουσίαση και ανάλυση δύο- τριών βασικών κειμένων. Αποβλέπουν στην εξοικείωση των φοιτητών με τους τρόπους ανάγνωσης ενός ιστορικού κειμένου, τη διαπραγμάτευση ενός ιστορικού θέματος και τη συγγραφή μιας ιστορικής ανάλυσης. Η εργασία θα προσμετράται στην τελική βαθμολογία με έως και 3 βαθμούς, εφόσον η επίδοση στις γραπτές εξετάσεις είναι τουλάχιστον πέντε (5).

- Εκπαιδευτική επίσκεψη στην εβραϊκή συνοικία στα Ιωάννινα
- Επισκέψεις σε ιστορικά αρχεία/βιβλιοθήκες

Διάγραμμα παραδόσεων

1. Εισαγωγή: Οι Εβραίοι στον ελληνικό χώρο: ιστοριογραφικά ζητήματα. Η εβραϊκή διασπορά: παρουσίαση και συζήτηση του όρου. Όψεις του αντιεβραϊσμού και του αντισημιτισμού.
2. Η εβραϊκή παρουσία στον ελλαδικό χώρο κατά την Αρχαιότητα. Η εβραϊκή παρουσία κατά τον Μεσαίωνα.
3. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, 15ος-18ος αιώνας.
4. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία, 18ος-19ος αιώνας. Οι Εβραίοι στο νεοελληνικό Διαφωτισμό και στην Ελληνική Επανάσταση.
5. Οι Εβραίοι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία και τη Μεσόγειο, 19ος αιώνας.
6. Οι Εβραίοι στην Ελλάδα του 19ου αιώνα. Η εμφάνιση του πολιτικού αντισημιτισμού.
7. Οι Βαλκανικοί Πόλεμοι και η ενσωμάτωση των Εβραίων των Νέων Χωρών.
8. Μειονότητα, αφομοίωση και διαμόρφωση της ελληνοεβραϊκής κουλτούρας.
9. Ο αντισημιτισμός στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου. Ο φυλετικός αντισημιτισμός.
10. Το ναζιστικό καθεστώς και η γενοκτονία των Εβραίων της Ευρώπης.
11. Το Ολοκαύτωμα: Η εξόντωση των Εβραίων της Ελλάδας. Η συμμετοχή των Εβραίων στην Αντίσταση.
12. Μετά τον πόλεμο: επιστροφή, ανασυγκρότηση, μετανάστευση. Το Ολοκαύτωμα: μνήμη και μαρτυρία. Πηγές για την ιστορία του Ολοκαυτώματος: οπτικοακουστικές μαρτυρίες, κινηματογραφικές αποτυπώσεις, απομνημονεύματα. Οι μουσειακές αναπαραστάσεις.
13. Οι Έλληνες Εβραίοι σήμερα: μνήμη, τραύμα, νοσταλγία. Όψεις του αντισημιτισμού στη σύγχρονη Ελλάδα.

ΙΝΕ 110 ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ (20^{ος} ΑΙΩΝΑΣ)

(Γ. ΣΟΥΒΛΗΣ)

Το μάθημα εξετάζει την παρουσία της φοιτητικής νεολαίας στο ελληνικό πανεπιστήμιο και κυρίως στον δημόσιο χώρο εκτός πανεπιστημίου, στο πεδίο δηλαδή των συλλογικών διεκδικήσεων, από τον 19^ο αιώνα μέχρι και τον 20^ο αιώνα. Θα διερευνηθούν οι τρόποι με τους οποίους οι φοιτητές απέκτησαν πολιτική συνείδηση και κινητοποιήθηκαν με βάση ευρύτερα πολιτικά, διανοητικά και κοινωνικά ζητήματα, αξιοποιώντας τόσο την πανεπιστημιακή τους κατάσταση όσο και το κοινωνικό τους κύρος. Η

δημόσια εκδήλωση φοιτητικής διαμαρτυρίας χαρακτηριζόταν από μία ασυνέχεια μεταξύ του 19^{ου} αι. και των μεσοπολεμικών χρόνων από τη μια μεριά και της μεταπολεμικής περιόδου από την άλλη. Η συλλογική πολιτική δράση κατά την πρώτη περίοδο ήταν μια μάλλον περιθωριακή και ασυνεχής παρέμβαση απέναντι στις ευρύτερες πολιτικές και κοινωνικές εξελίξεις, σε αντίθεση με την επίδραση που άσκησε το φοιτητικό κίνημα στις πολιτικοκοινωνικές εξελίξεις από τη δεκαετία του 1950 και μετά. Το μάθημα θα πρέπει να προτείνει μία περιοδολόγηση της ιστορίας του ελληνικού φοιτητικού κινήματος. Στο πλαίσιο του μαθήματος μπορούν να εξεταστούν και να αναλυθούν συγκεκριμένες φοιτητικές κινητοποιήσεις, π.χ. τα «Ευαγγελικά» του 1901, τα «Συνταγματικά» του 1911, η σημασία της υποστήριξης του δημοτικισμού, η συμβολή του φοιτητικού κινήματος στη διχοτομία εθνοφροσύνης και αριστεράς κατά τον Μεσοπόλεμο, πανεπιστήμιο και αντίσταση, πανεπιστήμιο και εμφύλιος, το 1-1-4, τα χαρακτηριστικά του αντιδικτατορικού φοιτητικού κινήματος, το φοιτητικό κίνημα στα πρώτα χρόνια της Μεταπολίτευσης κ.ο.κ.

INE 386 ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΤΕΛΕΤΕΣ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΕΣ ΕΠΕΤΕΙΟΙ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΝΕΟΤΕΡΙΚΟΤΗΤΑ.

(Α. ΜΑΝΔΥΛΑΡΑ)

Γενικές επισημάνσεις-Σκοπός του μαθήματος:

Το ότι οι γιορτές αποτελούν πια, δικαιωματικά, αντικείμενο της ιστορίας, το οφείλουμε στην παρακίνηση της λαογραφίας, της εθνολογίας και της ανθρωπολογίας. Η επαφή με αυτές τις επιστήμες έμαθε στον ιστορικό να ενδιαφέρεται για το όπλο που προσφέρει στην ανθρώπινη ύπαρξη η τελετουργικότητα, ακόμα κι όταν είναι ανώνυμη, ακόμα κι όταν δεν έχει σαφή κανονισμό ή συνειδητή συνοχή. Ταυτοχρόνως, η ψυχανάλυση μας διδάξε το ενδιαφέρον που μπορεί να έχει το φαινομενικά «ασήμαντο».

Αφετηρία του μαθήματος είναι η ευρεία ερευνητική παραγωγή ανθρωπολογικών και πολιτισμικών προσεγγίσεων γύρω από τις έννοιες και τις πρακτικές της «τελετουργίας», της «επιτέλεσης» και των «συμβόλων» οι οποίες εμπλούτισαν την ιστορική έρευνα των «εθνικών συμβόλων και επετείων» των νέων, δημόσιων «επινοημένων παραδόσεων»: οι τελευταίες, σύμφωνα με τον ιστορικό Eric Hobsbawm, συγκροτήθηκαν στα περισσότερα ευρωπαϊκά κράτη κατά τον 19ο και τις αρχές του 20ου αιώνα. Μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα θεσμοθέτησης δημόσιων τελετών και εθνικών επετείων στην Βρετανία, την Γερμανία, το Βέλγιο, τη Γαλλία, το Ισραήλ, την Ιταλία και την Ελλάδα του 19ου και του 20ου αιώνα, θα μελετηθούν διάφοροι δημόσιοι εορτασμοί ως πεδία συγκρότησης εθνικών ταυτοτήτων, κληρονομιάς, μνήμης και κοινής ιστορίας.

Σε ένα δεύτερο επίπεδο το μάθημα διερευνά τις τελετουργίες και τη λαϊκή κουλτούρα παλαιότερων εποχών όπως π.χ. τις παραδοσιακές τελετουργικές συμπεριφορές της Γαλλικής και της Αγγλικής μοναρχίας (βλ. το πρωτοποριακό έργο του Marc Bloch, *Les rois thaumaturges*), τις δημόσιες τελετές στην Κέρκυρα κατά τη Βενετική κυριαρχία (βλ. τη μελέτη της Αλίκης Νικηφόρου, *Δημόσιες Τελετές στην Κέρκυρα κατά την περίοδο της Βενετικής Κυριαρχίας, 14ος – 18ος αιώνας*), ή τις γιορτές, τα πανηγύρια και τα καρναβάλια του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης (όπως έχουν διερευνηθεί από τον Μιχαήλ Μπαχτίν στο περιφημο βιβλίο του *Ο Ραμπελαί και ο Κόσμος του. Για τη λαϊκή κουλτούρα του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης*).

Συνοπτικό Διάγραμμα Διαλέξεων

1. Έννοιες και όροι: τα «ανοιχτά σύνορα» των προσεγγίσεων.
2. Η μελέτη της τελετουργίας μέσα από διαφορετικές προσεγγίσεις (Θρησκευτική ανθρωπολογία – Διαρθρωτική λειτουργικότητα – Πολιτισμικές Σπουδές).
3. Κράτος και Συμβολική Εξουσία: η κοινωνιολογική προσέγγιση του Pierre Bourdieu.
4. Τα σύμβολα του Έθνους – Κράτους, 19ος – 20ός αιώνας.
5. Η «επινοήση της παράδοσης»: δημόσιες τελετές και εθνικές επετείοι, 19ος – 20ός αιώνας (παραδείγματα από ευρωπαϊκές χώρες).
6. Το άχρονο παρόν: δυναστικές, εθνικές και θρησκευτικές εορτές στο ελληνικό βασίλειο, 1833-1862.
7. Ο Βαυαρός ηγεμόνας, το Έθνος, το Κράτος: δυναστικό πρωτόκολλο και εθνικό θέαμα της Απόλυτης Μοναρχίας, 1833 – 1837.
8. «Χαίρε Ελλάδα! Ο Κύριος μετά Σου»: οι ετήσιοι εορτασμοί της 25ης Μαρτίου 1821.
9. Το δημόσιο προφίλ του Οθώνειου Πανεπιστημίου: οι τελετές.
10. Η «παράξενη και περιττή περιέργεια του Marc Bloch»: από την ιστορία στην ιστορική ανθρωπολογία.
11. Η κουλτούρα του γέλιου, του πανηγυριού και της πλατείας στο κέντρο των ευρωπαϊκών κοινωνιών του Μεσαίωνα και της Αναγέννησης: Ο Ραμπελαί του Μιχαήλ Μπαχτίν.

12. Οι Βενετοί, η Κέρκυρα και οι δημόσιες τελετουργίες.

13. Από τη Δύναμη του Ιερού στην Εξουσία του Στερεότυπου (αυτονόητου/φαινομενικά ασήμαντου): σχόλια για της τελετουργίες της σύγχρονης εποχής.

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις.

ΠΝΕ 413 Η ΗΠΕΙΡΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΝΕΟΤΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΠΕΡΙΟΔΟ (ΤΕΛΗ 18^{ΟΥ} – 20^{ΟΣ} ΑΙ.)

(Ν. ΑΝΑΣΤΑΣΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αναλύει τα χαρακτηριστικά της κοινωνικής, οικονομικής και πολιτικής ιστορίας κατά τους νεότερους χρόνους και εστιάζει την προσοχή του στην ανάλυση των μεταβαλλόμενων ή σταθερών δομών της πραγματικότητας στον Ηπειρωτικό χώρο. Ειδικότερα, καλύπτεται χρονικά η περίοδος από τα τέλη του 18ου αιώνα έως περίπου τα μέσα του 20ού αιώνα.

Αναλυτικότερα, στο μάθημα εξετάζονται, κατά θεματικό τρόπο, ζητήματα, τα οποία σχετίζονται με την πορεία του Ηπειρωτικού ελλητισμού, την κοινοτική οργάνωση, την λειτουργία των θεσμών καθώς και την διαμορφούμενη εσωτερική και εξωτερική πολιτική τόσο κατά την Οθωμανική περίοδο όσο και μετά την ένταξη της Ηπείρου στο σύγχρονο ελληνικό κράτος. Επιπρόσθετα, θα μας απασχολήσουν θέματα, τα οποία αφορούν την καθοριστική παρουσία του Αλή Πασά στην Ήπειρο, τη συμβολή των Ηπειρωτών στον αγώνα της Ανεξαρτησίας και τις εσωτερικές εξελίξεις στο βιλαέτι των Ιωαννίνων.

Στην ίδια κατεύθυνση θα αναλυθούν ζητήματα σχετικά με τις εκπαιδευτικές εξελίξεις, την πολιτιστική ζωή και τη λογοσύνη στην Ήπειρο στο πλαίσιο του Ελληνικού κράτους. Εξετάζονται επίσης θέματα που αφορούν την προσφυγική ή υπερπόντια μετανάστευση, τις σταθερές και τις μεταβολές στην οικονομία και την αντιμετώπιση κοινωνικών φαινομένων, όπως αυτό της ληστείας. Ακόμα, θα αναλυθεί η συμμετοχή και παρουσία των Ηπειρωτών κατά του Βαλκανικούς πολέμους, τον ελληνοϊταλικό πόλεμο, την κατοχή και τις εμφύλιες συγκρούσεις.

Στους φοιτητές προβάλλεται σχετικό ιστορικό αρχχειακό υλικό (βίντεο) για την περίοδο από το Ιστορικό Κινηματογραφικό Αρχείο της ΕΡΤ, ενώ θα υπάρξουν επισκέψεις στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, στο Ίδρυμα Ιωσήφ και Εσθήρ Γκάνη, στο ιστορικό Αρχείο του Δήμου Ιωαννιτών και στο Κάστρο και το νησί των Ιωαννίνων.

Μαθησιακοί στόχοι: Στόχος του μαθήματος είναι να εισαχθούν οι φοιτητές στη θεωρητική συζήτηση για την τοπική ιστορία και τα ιστορικά δεδομένα τριών, περίπου αιώνων, στον Ηπειρωτικό χώρο. Ομοίως, να μυηθούν στην βασική για το θέμα βιβλιογραφία, στην κριτική προσέγγιση των πηγών (που παρουσιάζονται και αναλύονται κατά τις παραδόσεις) και στην τεχνική της συγγραφής μιας ιστορικής εργασίας. Το μάθημα περιλαμβάνει εξέταση στο θεωρητικό μέρος και προαιρετική εκπόνηση εργασίας. Τρόπος εξέτασης: Γραπτές εξετάσεις στο θεωρητικό μέρος. Ενθαρρύνεται επίσης η εκπόνηση εργασίας η οποία, εφόσον κριθεί επαρκής μπορεί να βελτιώσει την τελική βαθμολογία κατά ένα ή δύο βαθμούς. Συνοπτικό διάγραμμα παραδόσεων:

1ο μάθημα: Η Ήπειρος κατά τους νεότερους χρόνους. Από την υποταγή στους Οθωμανούς στις αρχές του 19ου αιώνα. Κοινοτικός βίος, δημογραφικές εξελίξεις και πνευματική δημιουργία.

2ο μάθημα: Ο βίος και η πολιτεία του Αλή Πασά στην Ήπειρο. Η εξωτερική πολιτική του Αλή Πασά. Οι Ηπειρώτες και η αποστασία του.

3ο μάθημα: Η συμβολή των Ηπειρωτών στον αγώνα της Ανεξαρτησίας. Η Φιλική Εταιρεία και η Ήπειρος. Εσωτερικές εξελίξεις στο βιλαέτι των Ιωαννίνων.

4ο μάθημα: Η περίοδος από την απελευθέρωση της Ελλάδας έως το Συνέδριο του Βερολίνου (1878). Εσωτερικές εξελίξεις, κοινοτική οργάνωση, οικονομία και παιδεία.

5ο μάθημα: Εδαφικές ανακατατάξεις στην Ήπειρο κατά τη διάρκεια της Ανατολικής κρίσης. Ο Ηπειρωτικός ελλητισμός από το Συνέδριο του Βερολίνου έως το 1913. Η εκπαίδευση στην Ήπειρο κατά την ύστερη Τουρκοκρατία.

6ο μάθημα: Από την Οθωμανική περίοδο στο Ελληνικό κράτος: πολιτικές και κοινωνικές διαστάσεις για την περιοχή των Ιωαννίνων. Οι Βαλκανικοί πόλεμοι 1912 – 1913. Η οργάνωση του Κράτους στην απελευθερωμένη Ήπειρο.

7ο μάθημα: Η Ήπειρος στα πλαίσια του Ελληνικού κράτους. Η περίοδος του Μεσοπολέμου. Η οργάνωση της δημόσιας διοίκησης και της εκπαίδευσης. Ηπειρώτες λόγιοι και έντυπη παραγωγή. Οι εξελίξεις στην οικονομία.

8ο μάθημα: Παραβατικές συμπεριφορές και καταστολή κατά τον Μεσοπόλεμο στην Ήπειρο. Το φαινόμενο της ληστείας. Ζητήματα ελευθερίας της έκφρασης και ποινικοποίησης της πολιτικής ζωής.

9ο μάθημα: Η Ήπειρος στα χρόνια της μεγάλης υπερατλαντικής Μετανάστευσης. Οι Ηπειρώτες στις ΗΠΑ. Ανάλυση πηγών από το Αμερικανικό αρχείο του Ellis Island. Ανθρωπογεωγραφία των εξ Ηπείρου μεταναστών.

10ο μάθημα: Ο Ελληνοϊταλικός πόλεμος και οι επιχειρήσεις στο Ηπειρωτικό μέτωπο. Ιταλοί και Γερμανοί στην Ήπειρο και η καταστροφή της Εβραϊκής κοινότητας των Ιωαννίνων.

11ο μάθημα: Η δεκαετία του 1940. Κατοχή, αντίσταση και εμφύλιος στον Ηπειρωτικό χώρο.

12ο μάθημα: Η Ήπειρος κατά την μεταπολεμική περίοδο. Πολιτικές εξελίξεις, οικονομικά δεδομένα, πνευματικός βίος, έντυπη παραγωγή. Η ίδρυση της Εταιρείας Ηπειρωτικών Μελετών και του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

13ο μάθημα: Γενική σύνοψη και τελικά συμπεράσματα. Παρουσίαση των εργασιών από τους φοιτητές. Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπονται εκπαιδευτικές εκδρομές εκτός Ιωαννίνων (Πάρκο Εθνικής Συμφιλίωσης - Καστοριά ή Άρτα) και επισκέψεις στην Εταιρεία Ηπειρωτικών Μελετών, στο Ίδρυμα Ιωσήφ και Εσθήρ Γκανή, στο ιστορικό Αρχείο του Δήμου Ιωαννιτών και στο Κάστρο και το νησί των Ιωαννίνων.

ΙΝΕ 343 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ, ΙΙ (18^{ος}–αρχές 19^{ου} ΑΙ.)

(Γ. ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα αυτό είναι, χρονολογικά, συνέχεια αυτού που θα διδαχθεί κατά το Χειμερινό εξάμηνο· καλύπτει δηλαδή την περίοδο από τις αρχές του 18ου αι. ως το 1821. Μέσα στο γενικότερο πλαίσιο των πολιτικο–στρατιωτικών γεγονότων και αλλαγών που λαμβάνουν χώρα στην Οθωμανική Αυτοκρατορία την περίοδο αυτή, θα εξετασθούν οι διάφορες εξελίξεις και αλλαγές στη διοίκηση (αποδυνάμωση κεντρικής διοίκησης και ενδυνάμωση τοπικών αξιωματούχων), στη γαιοκτησία (πέραςμα από τα τιμάρια στα τσιφλίκια), στη φορολογία κ.λπ., καθώς και στο πιο αναπτυγμένο και διεθνοποιημένο εμπόριο, που διεξάγεται στην ελληνική χερσόνησο κατά την εν λόγω περίοδο. Στο ίδιο γνωστικό αντικείμενο εντάσσονται η παιδεία και ο κοινοτικός θεσμός, που αναπτύσσονται αυτή την περίοδο περισσότερο, το φαινόμενο του κλεφταρματολισμού, οι νέες πληθυσμιακές μετακινήσεις, τα διάφορα κινήματα της περιόδου (ιδίως τα Ορλωφικά του 1770), το επαναστατικό όραμα του Ρήγα Βελεστινλή και η ίδρυση της Φιλικής Εταιρείας.

Στόχος του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες σ' όλες τους τις διαστάσεις τα πιο σημαντικά γεγονότα αυτής της περιόδου, με κριτική προσέγγισή τους, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν τις σχέσεις αλληλεξάρτησης ανάμεσα στις πολιτικές μεταβολές και τα κοινωνικο–οικονομικά φαινόμενα.

ΙΝΕ 382 ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΑΦΩΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΡΟΕΠΙΑΝΑΣΤΑΤΙΚΑ ΙΔΕΟΛΟΓΙΚΑ ΡΕΥΜΑΤΑ–ΖΥΜΩΣΕΙΣ

(Γ. ΤΖΕΔΟΠΟΥΛΟΣ)

Αντικείμενο αυτού του μαθήματος είναι ο νεοελληνικός Διαφωτισμός –έναν όρο που εισήγαγε στην ιστοριογραφία μας ο Κ. Θ. Δημαράς–και οι ιδεολογικές ζυμώσεις–συγκρούσεις που συντελούνται στην ελληνική χερσόνησο στα τέλη του 18ου και στις αρχές του 19ου αι. Ο Διαφωτισμός, ένα πανευρωπαϊκό κίνημα, με κύρια χαρακτηριστικά του την πίστη στον ορθό λόγο και στην ιδέα της επιστημονικής προόδου, τον αντιληγριαλισμό και την τάση αποδέσμευσης από την εκκλησιαστική αυθεντία, που εξέφραζε ταυτόχρονα και μία νέα πολιτική ανατρεπτική αντίληψη, επηρέασε με τα ιδεώδη του φωτεινά πνεύματα του υπό

οθωμανική κυριαρχία ελλαδικού χώρου. Στο πλαίσιο του μαθήματος θα εξεταστούν οι κυριότεροι εκφραστές του νεοελληνικού Διαφωτισμού (Ρήγας, Κοραΐς, Μοισιόδωκας, Καταρτζής κ. ά.), τα κανάλια μέσα από τα οποία διαχέονται οι ιδέες τους (σχολεία, βιβλία κ.λπ.), οι ιδεολογικές ζυμώσεις και οι αντιδράσεις που προκάλεσαν, καθώς και η ιδιαιτερότητά του νεοελληνικού Διαφωτισμού σε σχέση με το γενικότερο φαινόμενο. Από την πλουσιότετη εκδοτική δραστηριότητα της εποχής, θα επιλεγούν βασικά κείμενα (έργα του Κοραΐ, Μοισιόδωκα, Ρήγα, Ελληνική Νομαρχία, Πατρική Διδασκαλία και Αδελφική Διδασκαλία,

Ρωσοαγγλόγγαλος, κ. ά.), τα οποία έπαιξαν σημαίνοντα ρόλο στις ιδεολογικές ρήξεις των προ–επαναστατικών κοινωνιών και συνεισέφεραν στην, υπό συγκρότηση, ταυτότητα των ελληνόφωνων χριστιανών της Οθωμανικής αυτοκρατορίας. Θα συζητηθούν οι όροι που χρησιμοποιήθηκαν για τη δήλωσή της ταυτότητας αυτής (Γραικός, Έλληνας, Ρωμιός, κ.ά.).

ΙΕΠ 414 ΔΙΑΝΟΟΥΜΕΝΟΙ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΔΙΕΚΔΙΚΗΣΕΙΣ: ΔΙΑΠΡΟΣΩΠΙΚΑ, ΘΕΣΜΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ ΔΙΔΗΜΜΑΤΑ (19^{ος}–20^{ος} ΑΙ.)

(Γ. ΣΟΥΒΛΗΣ)

Το μάθημα κινείται σε δύο ερευνητικές κατευθύνσεις. Ι. στην αναζήτηση των όρων που επέτρεψαν την ανάδειξη των διανοουμένων στον δημόσιο χώρο στο τέλος του 19^{ου} αιώνα, με επίκεντρο την υπόθεση

Dreyfus. Παρακολουθούμε το πέρασμα από τον ουμανιστή ή τον επιστήμονα των πανεπιστημίων των νεότερων χρόνων, από τον ειδήμονα ή τον τεχνοκράτη των πανεπιστημιακών εξειδικεύσεων του 19^{ου} αιώνα, στον διανοούμενο, δηλαδή σε μια δημόσια φιγούρα που χαράσσει ιδεολογικές κατευθύνσεις και ασκεί επιρροή σε μεγάλα κοινωνικά ζητήματα. II. Στη συγκρότηση των διανοουμένων σε μια διακριτή και αναγνωρισμένη κοινωνική δύναμη που συντελεί στην ανάπτυξη διανοητικών, θεσμικών/χρηματοδοτικών και ιδεολογικών δικτύων (κυρίως μεταξύ δυτικής Ευρώπης και ΗΠΑ) κυρίως στη μεταπολεμική περίοδο. Στη δεύτερη ενότητα εξετάζονται θέματα όπως η μαζικοποίηση των πανεπιστημίων και ο φοιτητικός συνδικαλισμός που μετατοπίζεται από διεκδικήσεις για τη φοιτητική μέριμνα στο πλαίσιο του κράτους πρόνοιας σε κοινωνικές εξεγέρσεις για τα μεγάλα θέματα του καιρού του.

ΙΕΠ 464 Η ΕΥΡΩΠΗ ΣΤΟ Β' ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΠΟΛΕΜΟ

(Α. ΜΑΧΑΙΡΑ)

Ως το τέλος του 1941 η Ευρώπη από τα Πυρηναία μέχρι την καρδιά της ευρωπαϊκής Ρωσίας και από το Βόρειο Ακρωτήριο μέχρι την Κρήτη, με εξαίρεση τις ουδέτερες χώρες (Σουηδία, Ελβετία), είχε καταληφθεί από τους Γερμανούς. Στο μάθημα εξετάζουμε την πολιτική της Γερμανίας στην κατεχόμενη Ευρώπη, πολιτική που παρουσίαζε αξιοσημείωτη ανομοιομορφία, με σημαντικότερη διαφορά εκείνη της συμπεριφοράς των αρχών κατοχής μεταξύ δυτικής και ανατολικής Ευρώπης. Ξεκινούμε εξετάζοντας τα ασαφή σχέδια του Χίτλερ για τη «Νέα Ευρωπαϊκή Τάξη» που διαμορφώνονται σταδιακά από τη δεκαετία του 1930: περιοχές εποικισμού για τους Γερμανούς αγρότες, περιοχές τροφοδοσίας της ηπείρου της οποίας τον οικονομικό έλεγχο θα έχει η Γερμανία, ζώνες που τιμητικά εντάσσονταν στο γερμανικό έθνος και προηγμένα κράτη της δυτικής Ευρώπης, που θα μπορούσαν υπό όρους να απολαμβάνουν κάποια μορφή ανεξαρτησία. Εξετάζουμε τους δρόμους μέσω των οποίων οι Γερμανοί διαπίστωσαν το «εβραϊκό πρόβλημα», τη σταδιακή εξέλιξη της πολιτικής τους προς την «τελική λύση» και την αντίσταση και τη διαμαρτυρία των ανθρώπων που ενεπλάκησαν στην πραγματοποίηση του σχεδίου εξολόθρευσης. Προσπαθούμε να χαρτογραφήσουμε τις μορφές αντίστασης που διαμορφώθηκαν στις κατεχόμενες χώρες: χειρονομίες απείθειας, προσωπικές διαμαρτυρίες, δολιοφθορά, παράνομες οργανώσεις που δρούσαν στον αστικό χώρο, ανταρτοπόλεμος μικρής ή μεγαλύτερης κλίμακας και αντίστοιχα τους γερμανικούς μηχανισμούς καταστολής. Στο πλαίσιο αυτό προσεγγίζουμε τις σχέσεις μεταξύ των Συμμάχων, τα δίκτυα απόδρασης που διαμορφώνονται και τις διαδρομές των ευρωπαϊκών πληθυσμών εντός και εκτός Ευρώπης. Τέλος εξετάζουμε τις επιπτώσεις που είχε η νέα διαίρεση του Ψυχρού Πολέμου στην πρόσληψη των όρων «δωσιολογισμός» και «αντίσταση» στην κατεχόμενη Ευρώπη.

ΙΕΠ 465 ΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΘΝΙΚΙΣΜΟΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ 19ος – 20ος ΑΙΩΝΑΣ

(Α. ΦΛΙΤΟΥΡΗΣ)

Το μάθημα εξετάζει την συγκρότηση και εξέλιξη των εννοιών του «έθνους» και του «εθνικισμού» από την Γαλλική Επανάσταση και ως το τέλος του 20ου αι στην Ευρώπη. Πιο συγκεκριμένα εξετάζονται οι μεταβάσεις από τα κράτη των νεότερων χρόνων στις νέες εθνικές πατρίδες, η γέννηση του αγγλικού και γαλλικού έθνους, η εθνικο-αστικές επαναστάσεις του 19ου αι. και ο ρόλος της εκπαίδευσης στην διαμόρφωση της εθνικής συνείδησης, οι απόψεις περί έθνους των Χέρντερ και Ρενάν, ο εθνικός πυρετός του 19ου αι. και η «Ανοιξη των λαών», το έθνος απέναντι στον επαναστατικό διεθνισμό, οι πόλεμοι των ευρωπαϊκών εθνών (Α' και Β' Παγκόσμιος). Παράλληλα θα εξεταστεί η προσπάθεια υπερεθνικής θέσμησης των ευρωπαϊκών κοινωνιών μεταπολεμικά και η σύγχρονη κριτική απέναντι στην υποχώρηση της ιδέας του έθνους ως παράγοντα ύπαρξης των υφιστάμενων κρατών της ηπείρου.

Στόχος: Η κατανόηση της εξελικτικής πορείας των εθνών της Ευρώπης δια μέσου της διάδοσης των εθνικιστικών ιδεών και η επίδρασή τους στην διαμόρφωση του σύγχρονου ευρωπαϊκού πολιτισμού και της ευρωπαϊκής ταυτότητας.

Διάγραμμα:

1. Εισαγωγή – εννοιολογική προσέγγιση του όρου «έθνος»
2. Από την φεουδαρχική Δύση και την αυτοκρατορική Ανατολή στην Ευρώπη των νεότερων χρόνων
3. Από τα μεσαιωνικά κράτη στις σύγχρονες πατρίδες
4. Η εθνικοποίηση των κοινωνιών
5. Η γένεση του σύγχρονου έθνους: θεωρητικές προσεγγίσεις επί χάρτου
6. Ο πυρετός των εθνικισμών κατά τον 19ο αι'.
7. Εθνικισμός και επανάσταση
8. Εθνικοί-εμφύλιοι πόλεμοι
9. Από τις ιδεολογικές πατρίδες στα αποσχιστικά κινήματα

10. Παραδείγματα υπερθνικισμóυ, διεθνισμóυ και νεοεθνικισμóυ

11. Συμπεράσματα

Τρόπος εξέτασης: γραπτές εξετάσεις

Γ. ΤΟΜΕΑΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022-23

ΚΩΔ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ	ΕΞΑΜΗΝΟ
ΑΠΡ	ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
505	Το Αιγαίο και η Μεσόγειος κατά τη 2 ^η χιλιετία π.Χ.	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	Δ' (Υ) Αρχαιολογίας
520	Ανασασιαφική-Αρχαιολογία Πεδίου στην Ήπειρο	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Η' (Επ. Υπ.) Αρχαιολογίας
579	Νησιωτικά κέντρα του Αιγαίου της 2 ^{ης} Χιλιετίας	Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
519	Νεολιθικός Πολιτισμός	Ε. ΚΑΛΟΓΗΡΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
200	Αρχαίο περιβάλλον και παλαιοοικονομία	Δ. ΜΥΛΩΝΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΑΚΑ	ΚΛΑΣΙΚΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
602	Κλασική Τέχνη (Γενική επισκόπηση)	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	Δ' (Υ) Αρχαιολογίας
690	Μνημειακή Τοπογραφία Αρχαίας Αθήνας και Αττικής	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
687	Θέματα Αρχαίας Ελληνικής Ζωγραφικής	Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.) (Σ) Αρχαιολογίας
682	Πλαστική	Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
668	Τοπογραφία – Πολεοδομία των Ρωμαϊκών χρόνων	Κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
200	Παλαιοπεριβάλλον και ανθρώπινη δραστηριότητα	Δ. ΜΥΛΩΝΑ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΑΒΥ	ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ		
701	Εισαγωγή στη Βυζαντινή Αρχαιολογία και Τέχνη	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	Β' (Υ)
706	Εισαγωγή στην παλαιοχριστιανική και βυζαντινή μνημειακή ζωγραφική	Φ. ΛΥΤΑΡΗ	Δ' (Υ) Αρχαιολογίας
779	Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή Καππαδοκία	Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
780	Νομισματική και Σφραγιστική του Βυζαντινού κράτους	Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
737	Μνημειακή Ζωγραφική της Μεταβυζαντινής περιόδου	Φ. ΛΥΤΑΡΗ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
ΙΝΤ	ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ		
804α	Εισαγωγή στη Θεωρία, την Ιστορία και τη Μέθοδο της Ιστορίας της Τέχνης. Επισκόπηση: από την Αναγέννηση στον 18ο αι.	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	Β' (Υ)

842	Η υπέρροχη ιστορία της πραγματικότητας στη δυτική τέχνη: εικόνες, θεάματα και τεχνολογία των Ρεαλισμών από τον 18ο στον 21ο αιώνα.	Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)
822	Μοντερνισμός και Μοντέρνα Ζωή (1855–1905)	Α. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ	Δ' (Υ) Αρχ. ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.) Ιστ.
832	Ιστορία των πρωτοποριών: μανιφέστα, κινήματα και καλλιτέχνες στις εικαστικές και εφαρμοσμένες τέχνες του α' μισού του 20 ^{ου}	Α. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ.)

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΑΠΡ 505 ΤΟ ΑΙΓΑΙΟ ΚΑΙ Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ 2^η ΧΙΛΙΕΤΙΑ π.Χ.

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Στο μάθημα γίνεται επισκόπηση των πολιτισμών του Αιγαϊκού χώρου, με αναφορές στις σχέσεις με τους άλλους πολιτισμούς και στις ευρύτερες εξελίξεις στη Μεσόγειο κατά τη 2η χιλιετία π.Χ. Εξετάζονται ζητήματα ιστορικής γεωγραφίας, πολιτιστικών δομών, γραφής, διοίκησης και εμπορίου, και αναλύεται η μορφή και η έκταση των επαφών μεταξύ των ανακτορικών πολιτισμών του Αιγαίου και του ευρύτερου χώρου της Κεντρικής και Ανατολικής Μεσογείου.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Δυνατότητα προαιρετικής εργασίας και παρουσίασή της στο μάθημα.

Εμπαιδευτικές επισκέψεις σε θέσεις της Εποχής του Χαλκού των Κυκλάδων και της Κρήτης.

ΑΠΡ 520 ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ-ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΠΕΔΙΟΥ ΣΤΗΝ ΗΠΕΙΡΟ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ – Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ – Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Το μάθημα είναι επιλογής και απευθύνεται σε τεταρτοετείς φοιτητές κατεύθυνσης Αρχαιολογίας. Στόχος του μαθήματος είναι να μυήσει τους φοιτητές στη μεθοδολογία της ανασκαφής τόσο θεωρητικά όσο και πρακτικά, στο πεδίο, μέσω της συμμετοχής τους στις ανασκαφικές εργασίες στον αρχαιολογικό χώρο της Δουρούτης εντός της Πανεπιστημιούπολης, υπό τη διεύθυνση των διδασκόντων.

Η άσκηση στο πεδίο συνδυάζεται με σειρά παραδόσεων στο αμφιθέατρο, όπου θα συζητηθούν διεξοδικά τα στάδια από την σύλληψη ενός αρχαιολογικού ερωτήματος, το σχεδιασμό και υλοποίηση μιας αρχαιολογικής έρευνας (είτε πεδίου, είτε συστηματική/σωστική) έως και τη μελέτη και δημοσίευση των αποτελεσμάτων της στο υπάρχον πλαίσιο νόμου και επιστημονικής δεοντολογίας. Οι παραδόσεις θα εστιάσουν στην επιφανειακή έρευνα, τις τεχνικές συστηματικής και σωστικής ανασκαφής, τις υποβρύχιες έρευνες, αλλά και στη χρήση νέων τεχνολογιών στις σύγχρονες έρευνες πεδίου. Γεωφυσικές, γεωτρητικές και γεωχημικές έρευνες, χρήση δορυφορικών συστημάτων, τηλεπισκόπηση και αεροφωτογράφιση, εκτεταμένη ή/και επισταμένη επιφανειακή έρευνα θα συζητηθούν πριν τη διδασκαλία της μεθοδολογίας που υιοθετείται στην ανασκαφική έρευνα ανάλογα με τον τύπο της ανασκαφής (χερσαία, υποβρύχια, σωστική, συστηματική, ανασκαφή σε σπήλαιο). Έμφαση θα δοθεί στις ανασκαφικές και άλλες αρχαιολογικές έρευνες στην Ήπειρο, με άξονα τις οποίες θα διδαχθούν οι κύριες προϊστορικές, κλασικές και ρωμαϊκές θέσεις (οικισμοί, ιερά, νεκροταφεία) στην περιοχή.

Στόχοι

Το μάθημα επιδιώκει να φέρει σε επαφή και να εξοικειώσει τους φοιτητές με τη μεθοδολογία και τις τεχνικές της ανασκαφής πεδίου τις οποίες και θα θέσουν σε εφαρμογή. Θα κατανοήσουν τη σημασία του αρχαιολογικού συγκειμένου ή συνάφειας (context) και αυτή της πρωτογενούς έρευνας στο πεδίο, ενώ θα αποκτήσουν τις απαραίτητες γνώσεις για το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει την έρευνα αυτή.

Επιπλέον, θα διδαχθούν τη διαχείριση των ευρημάτων που προκύπτουν από την συστηματική ανασκαφή (συλλογή, αποθήκευση, καταγραφή, σχεδίαση, φωτογράφιση).

Τρόπος Εξέτασης

Η τελική βαθμολογία για το μάθημα λαμβάνει υπόψιν την επίδοση στη γραπτή εξέταση, αλλά και την απόδοση στο πεδίο κατά τη διάρκεια της ανασκαφής (1 εβδομάδα για κάθε φοιτητή).

Για την συμμετοχή στην ανασκαφή, μετά το τέλος των πρώτων πέντε παραδόσεων στο αμφιθέατρο, απαιτείται η επιτυχής απόδοση σε μια γραπτή πρόοδο-εργασία.

Απευθύνεται αποκλειστικά σε φοιτητές κατεύθυνσης αρχαιολογίας 8^{ου} εξαμήνου.

ΑΠΡ 579 ΝΗΣΙΩΤΙΚΑ ΚΕΝΤΡΑ ΤΟΥ ΑΙΓΑΙΟΥ ΤΗΣ 2^{ης} ΧΙΛΙΕΤΙΑΣ

(Α. ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ)

Το μάθημα προσφέρεται σε φοιτητές που έχουν λάβει βασικές γνώσεις στους πολιτισμούς του Αιγαίου της Εποχής του Χαλκού και επιχειρεί τη γνωριμία τους με τα νησιά του Αιγαίου και τον πολιτισμό τους κατά την 3η και -κυρίως- κατά τη 2η χιλιετία π.Χ., οπότε και στα περισσότερα από αυτά αναπτύχθηκαν σημαντικά πρωτο-αστικά κέντρα. Με βασικά παραδείγματα το Παλαμάρι στη Σκύρο, την Κολώνα στην Αίγινα, την Αγία Ειρήνη στην Κέα, τη Φυλακωπή στη Μήλο, το Ακρωτήρι στη

Θήρα και την Ιαλυσό στη Ρόδο, το μάθημα συζητεί έννοιες, όπως "νησιωτικότητα", "κυκλαδικό υπόβαθρο", "ανακτορικοί πολιτισμοί", "εμινωισμός" και "εμυκηναϊσμός" στους πολιτιστικούς ορίζοντες των νησιών, επιδιώκοντας την καλύτερη κατανόηση της σχέσης τους με την ηπειρωτική χώρα, την Κρήτη και την Ανατολική Μεσόγειο κατά τη Μέση και Ύστερη Εποχή του Χαλκού. Το μάθημα αποτελεί την αφορμή οι φοιτητές να εμβαθύνουν στην ειδική βιβλιογραφία της Αιγαιακής προϊστορίας. Προαιρετικά μπορούν να αναλάβουν και να συνθέσουν εργασίες επάνω σε πρωτότυπα θέματα και καιρία ερωτήματα της έρευνας.

Εμπαιδευτικές επισκέψεις σε θέσεις της Εποχής του Χαλκού των Κυκλάδων και της Κρήτης.

ΑΠΡ 519 ΝΕΟΛΙΘΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

(Ε. ΚΑΛΟΓΗΡΟΠΟΥΛΟΥ)

Το μάθημα εξετάζει τη Νεολιθική περίοδο στην Ελλάδα (ηπειρωτική χώρα και νησιά), περιλαμβάνοντας τα στοιχεία των σύγχρονων πολιτισμών της Ανατολίας και των Βαλκανίων που διαμόρφωσαν τη Νεολιθική του Αιγαίου. Ο φοιτητής θα διδαχθεί την τοπογραφία, την αρχιτεκτονική και την οργάνωση του χώρου των οικισμών, θα γνωρίσει την κεραμική, τη λιθοτεχνία και τη μικροτεχνία, και θα μελετήσει πτυχές των νεολιθικών κοινωνιών, όπως η οικονομία, η τεχνολογία, η θρησκεία και οι ταφικά έθιμα.

Εμπαιδευτική εκδρομή σε νεολιθικές θέσεις της Ηπείρου.

ΑΠΡ 200 ΑΡΧΑΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΟΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

(Δ. ΜΥΛΩΝΑ)

Το μάθημα επιχειρεί να προσεγγίσει τη πολύπλευρη σχέση του ανθρώπου με το φυσικό περιβάλλον στην αρχαιότητα μέσω της μελέτης των βιοαρχαιολογικών καταλοίπων (οστά, σπόροι, γύρη κ.α.), τα οποία, στην Ελλάδα, μέχρι πριν λίγα χρόνια αποτελούσαν παραγνωρισμένα αρχαιολογικά ευρήματα. Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές τις δυνατότητες των προσεγγίσεων της αρχαιολογίας του περιβάλλοντος, να αποκτήσουν εξοικείωση με τις τεχνικές πεδίου και τη σχετική βιβλιογραφία, ώστε να την εντάξουν στο μέλλον, εύκολα και αποτελεσματικά, στην αρχαιολογική τους πρακτική. Επίσης το μάθημα θα παρέχει βασικές γνώσεις σε όσους φοιτητές επιλέξουν να εντρυφήσουν περαιτέρω στο θέμα.

Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές θα κατανοήσουν τις βασικές αρχές της αρχαιολογίας του περιβάλλοντος, των πιο κοινών της μεθόδων και των δυνατοτήτων της κάθε μίας, μέσα από παραδείγματα έρευνας στην Ελλάδα και αλλού. Θα εξεταστούν ζητήματα που αφορούν στη διατήρηση των βιοαρχαιολογικών καταλοίπων στο αρχαιολογικό αρχείο και στις μεθόδους συλλογής τους, και θα παρουσιαστούν οι μέθοδοι και τα ερευνητικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη τους. Επίσης θα επιχειρηθεί να αναδειχθούν ζητήματα παλαιοοικονομίας και τα σχετικά με αυτήν θεωρητικά μοντέλα που καθόρισαν την έρευνα μέχρι σήμερα, με απώτερο στόχο την προσέγγιση και την κατανόηση μοτίβων ανθρώπινης συμπεριφοράς στις προϊστορικές κοινωνίες. Το μάθημα θα αναφερθεί επίσης στην ιστορία της αρχαιολογίας του περιβάλλοντος και σε μελέτες που σφράγισαν τη φυσιογνωμία της, αλλά κυρίως θα εστιάσει στα θέματα που την απασχολούν σήμερα. Επίσης θα γίνουν συνδέσεις με παράλληλους ερευνητικούς χώρους, όπως η Περιβαλλοντική Ιστορία, η Οικολογία και η έρευνα γύρω από θέματα αειφορίας, καταδεικνύοντας τη σημασία της αρχαιολογίας του περιβάλλοντος σήμερα.

Η εξέταση του μαθήματος θα γίνει γραπτώς και όσοι φοιτητές ενδιαφέρονται θα έχουν την δυνατότητα να ενισχύσουν τον βαθμό τους με την εκπόνηση μικρής εργασίας.

ΑΚΛ 602 ΚΛΑΣΙΚΗ ΤΕΧΝΗ (ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ)

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Αντικείμενο του μαθήματος αποτελεί η τέχνη και ο υλικός πολιτισμός της κλασικής περιόδου εν γένει. Ειδικότερα, εξετάζονται αντιπροσωπευτικά έργα αρχιτεκτονικής, γλυπτικής, αγγειογραφίας, μεγάλης ζωγραφικής, πηλοπλαστικής και μεταλλοτεχνίας από το 480 ως το 336 π.Χ. Παράλληλα με τη μελέτη και το σχολιασμό των αρχαιολογικών καταλοίπων και των τεχνέργων της κλασικής περιόδου συνεξετάζονται κείμενα της αρχαίας ελληνικής και λατινικής γραμματείας σε μια προσπάθεια να αναζητηθούν πληροφορίες για τις ιστορικές, κοινωνικές, θρησκευτικές και πολιτικές συνθήκες της εποχής.

Σκοποί

Στόχος του μαθήματος είναι, εκτός από την εξοικείωση με τα μνημεία της κλασικής περιόδου, οι φοιτητές του 4ου εξαμήνου Αρχαιολογικής κατεύθυνσης να ασκηθούν στη χρήση των αρχαιολογικών δεδομένων ως εργαλείων μελέτης της σύγχρονης κοινωνίας και να προσεγγίσουν θεωρητικά ζητήματα ερμηνείας του φαινομένου του κλασικού, μέσα από την παρουσίαση της βασικής και ειδικής βιβλιογραφίας.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

Προβλέπεται εκπαιδευτική επίσκεψη στο Αρχαιολογικό Μουσείο Ιωαννίνων όπως και τριώρη εκπαιδευτική άσκηση στο Μουσείο Εκμαγείων.

ΑΚΛ 690 ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ ΚΑΙ ΑΤΤΙΚΗΣ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το αντικείμενο του μαθήματος είναι η ιστορία και εξέλιξη της πόλης των Αθηνών αλλά και της Αττικής από τις απαρχές της κατοίκησης από τους Νεολιθικούς χρόνους έως και το τέλος της Ρωμαϊκής περιόδου. Εξετάζεται η οικιστική και πολεοδομική ανάπτυξη τόσο της πόλης όσο και της περιφέρειάς της στην πορεία του χρόνου, η δραστηριότητα στην Αγορά, αλλά και η εξέλιξη των σημαντικότερων νεκροπόλεων, και ιερών της. Η μελέτη της τοπογραφίας της Αττικής θα γίνει σε άμεση συνάρτηση με το ιστορικό υπόβαθρό της και τη συνδυαστική χρήση ιστορικών πηγών, επιγραφικών μαρτυριών και σχετικών τεχνέργων.

Το μάθημα επιδιώκει καταρχήν να εισάγει τους φοιτητές στην έννοια και σημασία της τοπογραφίας για την αρχαιολογική έρευνα. Επιπλέον, οι φοιτητές θα γνωρίσουν τους σημαντικότερους αρχαιολογικούς χώρους και μνημεία της Αθήνας και της Αττικής κατανοώντας την εξέλιξη τους στο χρόνο.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή στην Αθήνα και επίσκεψη στους αρχαιολογικούς χώρους Ακρόπολης, Αγοράς, Κεραμεικού, Ολυμπίου αλλά και στην Αττική (Σούνιο, Λαύριο, Πειραιάς).

ΑΚΛ 687 ΘΕΜΑΤΑ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗΣ (Σ)

(Κ. ΚΑΘΑΡΙΟΥ)

Η Ζωγραφική, την οποία σύμφωνα με τις πηγές θαύμαζαν περισσότερο από κάθε άλλη μορφή τέχνης στην Αρχαιότητα, διαδραμάτισε έναν εξέχοντα ρόλο στη διαμόρφωση των κοσμοθεωριακών αντιλήψεων των αρχαίων Ελλήνων αλλά και της ιδέας της τελειότητας και της υποδειγματικότητας της αρχαίας τέχνης και της υστεροφημίας εντέλει του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού.

Στο πλαίσιο του σεμιναριακού μαθήματος εξετάζονται ζητήματα που αφορούν την εξέλιξη της Ζωγραφικής από τους Πρώιμους Ιστορικούς Χρόνους έως και την Ελληνιστική Εποχή (χρωστικές ύλες, τεχνικές ζωγραφικής, τεχνοτροπικές τάσεις, εικονογραφικές επιλογές και τέλος, περιεχόμενο και λειτουργία των έργων ζωγραφικής). Τα έργα της ελληνικής μνημειακής ζωγραφικής (σωζόμενα και μη) μελετώνται ενταγμένα στο κοινωνικοπολιτικό τους πλαίσιο, παράλληλα με τις μαρτυρίες των αρχαίων γραμματειακών πηγών και τις αντανάκλασεις τους σε άλλες μορφές τέχνης, όπως ήταν η αγγειογραφία και το ψηφιδωτό. Με ζητούμενο την πληρέστερη κατανόησή της γίνεται, επίσης, μια επισκόπηση της μνημειακής ζωγραφικής στον ελλαδικό χώρο κατά την Εποχή του Χαλκού αλλά και κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους (1^{ος}-3^{ος} αι. μ.Χ.), ενώ παρουσιάζονται με κριτική διάθεση οι μεθοδολογικές αρχές της σύγχρονης έρευνας. Ένα τμήμα του μαθήματος παραδίδεται με τη μορφή διαλέξεων, ενώ στη συνέχεια παρουσιάζονται οι εργασίες που εκπονούνται από τους φοιτητές, στους οποίους προσφέρεται η δυνατότητα να εμβαθύνουν σε επιμέρους τομείς μέσα από τις επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία αλλά και την πραγματοποίηση ενός βιωματικού εργαστηρίου που θα αφορά υλικά και τεχνικές των αρχαίων.

Σκοπός του μαθήματος είναι οι φοιτητές μέσα από τη συνδυαστική μελέτη υλικών καταλοίπων, των αντανάκλασεων τους σε άλλες μορφές τέχνης αλλά και των γραπτών μαρτυριών: α) να γνωρίσουν σημαντικά έργα της αρχαιοελληνικής ζωγραφικής όπως και τη ζωή και το έργο μεγάλων ζωγράφων της αρχαιότητας, β) να τα εντάξουν τα έργα αυτά στο κοινωνικό και πολιτικό πλαίσιο της εποχής τους, γ) να κατανοήσουν και στη συνέχεια να είναι σε θέση να συζητήσουν για τη Μεγάλη Ζωγραφική και τη διαμόρφωσή της ως αυτόνομου καλλιτεχνικού είδους και, τέλος, δ) μέσω της εκπόνησης εργασίας να εξοικειωθούν με τη μεθοδολογία της επιστημονικής έρευνας και να εξασκηθούν στην προφορική και γραπτή παρουσίαση τεκμηρίων, ιδεών και επιχειρημάτων.

Το μάθημα προσφέρεται στους φοιτητές-τριες κατεύθυνσης Αρχαιολογίας, οι οποίοι αναλαμβάνουν υποχρεωτικά εργασία, την οποία παρουσιάζουν καταρχήν προφορικά στο μάθημα, ενώ στη συνέχεια την παραδίδουν και σε γραπτή μορφή.

ΑΚΛ 682 ΠΛΑΣΤΙΚΗ

(Α. ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΔΟΥ)

Το μάθημα είναι επιλογής και απευθύνεται σε τριτοετείς και τεταρτοετείς φοιτητές και των δύο κατευθύνσεων. Στόχος του μαθήματος είναι να παρουσιάσει αναλυτικά την εξέλιξη της αρχαίας ελληνικής πλαστικής από την Πρώιμη Εποχή του Σιδήρου (ειδωλοπλαστική) έως και το τέλος της Κλασικής περιόδου.

Εξετάζονται, ζητήματα τεχνολογίας, τεχνικής, τεχνοτροπίας, εργαστηρίων και εικονογραφίας. Η έμφαση δίνεται όχι στις όποιες καλλιτεχνικές όψεις της πλαστικής, αλλά στη χρήση των γλυπτών διαχρονικά και στη σημασία τους για τη μελέτη των αρχαίων ελληνικών κοινωνιών. Εκτός από τα ελεύθερα γλυπτά, θα μελετηθούν τα ειδώλια, ταφικά και αναθηματικά ανάγλυφα, αλλά και τα αρχιτεκτονικά γλυπτά και οι συμβολισμοί τους.

Το μάθημα επιδιώκει να εμβαθύνει στις γνώσεις πλαστικής που οι φοιτητές έχουν αποκτήσει από τα εισαγωγικά μαθήματα. Οι φοιτητές θα αποκτήσουν τα εργαλεία για τη μελέτη, χρονολόγηση και ερμηνεία πλαστικών έργων.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

Παρέχεται η δυνατότητα εκπόνησης γραπτής εργασίας μικρής έκτασης (20% τελικής βαθμολογίας).

Προβλέπεται επίσκεψη στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο και το Μουσείο της Ακρόπολης.

ΑΚΛ 668 ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑ ΤΩΝ ΡΩΜΑΪΚΩΝ ΧΡΟΝΩΝ

(Κ. ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ)

Το μάθημα εστιάζει στην πολεοδομία και τη μνημειακή τοπογραφία των σημαντικότερων πόλεων της Ιταλίας και της Ελλάδας κατά τη ρωμαϊκή αυτοκρατορική περίοδο. Θα αναλυθούν ο πολεοδομικός σχεδιασμός σε συνεξέταση με τα κτήρια, τόσο ως προς τα είδη, όσο και ως προς τις λειτουργίες τους - θρησκευτικά και διοικητικά κτήρια των ρωμαϊκών πόλεων, ιερά συγκροτήματα και ναοί, αγορές, θέατρα και αμφιθέατρα, υδραγωγεία, νυμφαία, θέρμες, θριαμβικά τόξα, ιδιωτικές οικίες και ταφικά οικοδομήματα. Με την ολοκλήρωση των

μαθημάτων οι φοιτητές αναμένεται να έχουν αποκτήσει εξειδικευμένες γνώσεις σχετικά με την τοπογραφία και τα αρχιτεκτονικά μνημεία των ιταλικών και κυρίως των ελληνικών πόλεων κατά τους αυτοκρατορικούς χρόνους.

ΑΚΛ 200 ΠΑΛΙΟΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

(Δ. ΜΥΛΩΝΑ)

Στο μάθημα θα εξεταστούν οι σχέσεις των ανθρώπων με το φυσικό περιβάλλον στον Ελλαδικό χώρο κατά τους ιστορικούς χρόνους, με ιδιαίτερη έμφαση σε ζητήματα οικονομίας και λατρείας, υπό το πρίσμα της αρχαιολογίας του περιβάλλοντος.

Θα αναλυθούν κεντρικά ζητήματα αρχαίας οικονομίας και περιβάλλοντος, ειδικότερα το θέμα του φυσικού χώρου και του τοπίου, της γεωργίας, της κτηνοτροφίας, της αλιείας και της εκμετάλλευσης των άγριων πηγών τροφής. Θα εξεταστεί η οργανική σχέση των παραπάνω με την λατρεία μέσα από θεσμοθετημένες τελετουργίες και πρακτικές και θα συζητηθεί η κοινωνική διάσταση των αλληλεπιδράσεων με τον φυσικό κόσμο, ειδικά στον τομέα της «κουζίνας» και της διατροφής. Κεντρικός άξονας του μαθήματος θα είναι η διεπιστημονική προσέγγιση των υπό εξέταση επιμέρους θεμάτων, με την σύμπραξη αρχαιολογίας, ιστορίας, εθνογραφίας, οικολογίας και βιολογίας.

Στόχος του μαθήματος είναι να κατανοήσουν οι φοιτητές την σπουδαιότητα της αρχαιολογίας του περιβάλλοντος και των παλαιο-οικονομικών προσεγγίσεων στην Κλασική αρχαιολογία καθώς και την συμπληρωματικότητα των αρχαιολογικών και ιστορικών δεδομένων. Στόχος είναι επίσης να αποκτήσουν εξοικείωση με τις αρχαιολογικές τεχνικές πεδίου αλλά και με την παράλληλη χρήση διαφορετικού τύπου πηγών, και να γνωρίσουν την σχετική βιβλιογραφία, ώστε να την εντάξουν στις μελέτες τους και να την αξιοποιήσουν και σε άλλα μαθήματα Κλασικής αρχαιολογίας και Αρχαίας Ιστορίας.

Πιο συγκεκριμένα οι φοιτητές θα μελετήσουν και θα μάθουν να αξιολογούν διαφορετικού τύπου δεδομένα γύρω από τον φυσικό κόσμο και την οικονομία της Κλασικής Ελλάδας και θα ενημερωθούν για ζητήματα ζωικών και φυτικών πόρων, αγροκτηνοτροφικής τεχνολογίας και τεχνολογίας μεταποίησης. Θα εντυπώσουν στο ζήτημα της διασύνδεσης καθημερινών οικονομικών πρακτικών όπως η καλλιέργεια, η σφαγή των ζώων, το κυνήγι και η τροφοσυλλογή με την κοσμοθεωρία των αρχαίων Ελλήνων μέσω τελετουργιών, θρησκευτικών πρακτικών αλλά και του δημόσιου λόγου.

Η εξέταση του μαθήματος θα γίνει γραπτώς και όσοι φοιτητές ενδιαφέρονται θα έχουν την δυνατότητα

να ενισχύσουν τον βαθμό τους με την εκπόνηση μικρής εργασίας.

ΑΒΥ 701 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΗ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Το μάθημα αναλύει τους βασικούς σταθμούς εξέλιξης της βυζαντινής τέχνης στους περισσότερους από δέκα αιώνες της ύπαρξής της. Κατά τη διάρκεια των παραδόσεων θα αναδειχθεί η ιδιαίτερη φυσιογνωμία της κληρονομιάς του Βυζαντίου μέσα από αναφορές στις γραπτές πηγές, τις τεχνικές και τα υλικά των έργων. Εκτενή αναφορά θα γίνει στις ρωμαϊκές και ανατολικές απαρχές, στις επιρροές από τον αραβικό κόσμο και γενικότερα στα εξωγενή δάνεια που εμπλούτιζαν την βυζαντινή παράδοση κατά τη διάρκεια της ιστορίας της. Ιδιαίτερο βάρος θα δοθεί στην ανάλυση και παρουσίαση έργων-σταθμών της εκκλησιαστικής και κοσμικής τέχνης του Βυζαντίου από την παλαιοχριστιανική μέχρι και την παλαιολόγεια περίοδο.

ΑΒΥ 706 ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΜΝΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

(Φ. ΛΥΓΑΡΗ)

Στο μάθημα εξετάζεται η μνημειακή ζωγραφική κατά την Παλαιοχριστιανική και Βυζαντινή περίοδο. Μελετώνται οι τεχνικές, τα ανά εποχή εικονογραφικά προγράμματα, η εικονογραφία και η τενοτροπία των διαφόρων παραστάσεων/συνόλων. Αρχικά παρουσιάζονται σημαντικότερα ψηφιδωτά δάπεδα από το 319 μέχρι το 628. Ακολουθεί η παρουσίαση μοναδικών παραστάσεων ή συνόλων μνημειακής ζωγραφικής από την Παλαιοχριστιανική εποχή (θέματα, διαμόρφωση νέας εικονογραφίας και τενοτροπίας), την εποχή της Εικονομαχίας (ανεικονικές διακοσμήσεις κυρίως στην Ελλάδα και απλή αναφορά στην Καππαδοκία), τη Μεσοβυζαντινή περίοδο (διαμόρφωση του εικονογραφικού προγράμματος από το β' μισό του 9ου αι. κ.ε, τενοτροπικά ρεύματα) και την Παλαιολόγεια περίοδο (καλλιτεχνικά ρεύματα, σχολές, "επώνυμοι καλλιτέχνες").

ΑΒΥ 779 ΠΑΛΑΙΟΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΚΑΠΠΑΔΟΚΙΑ

(Α. ΜΠΑΜΠΟΥΙΝ)

Μεταξύ του 3ου και 4ου αιώνα η Καππαδοκία - παλαιά ρωμαϊκή επαρχία με πρωτεύουσα την Καισάρεια - αποτέλεσε ένα σημαντικό κέντρο της πρώιμης χριστιανικής περιόδου. Παρόλο που δεν έχουν σωθεί ιστορικές και αρχαιολογικές πηγές για την περιοχή, στην Καππαδοκία διατηρούνται εκατοντάδες μεσαιωνικές εκκλησίες και παρεκκλήσια λαξευμένα στο βράχο κυρίως στην περίοδο του 10ου και 11ου αιώνα. Σε πολλές περιπτώσεις αυτά τα μνημεία διασώζουν σημαντικά στοιχεία του αρχικού τους ζωγραφικού διακόσμου και αποτελούν πολύτιμες μαρτυρίες για την εξέλιξη της βυζαντινής τέχνης της περιόδου. Σε αυτή τη μοναδική καλλιτεχνική κληρονομιά πρέπει να προστεθούν και σημαντικές αρχιτεκτονικές μαρτυρίες, όπως μοναστηριακά συμπλέγματα, οικισμοί και οχυρά. Θεματικές ενότητες των παραδόσεων θα αποτελέσουν η περιγραφή των μνημείων ανά περιοχή, με ιδιαίτερη προσοχή στις εκκλησίες στο Göreme και η παρουσίαση των κύριων ζωγραφικών συνόλων και εικονογραφικών θεμάτων.

Αν υπάρξουν οι προϋποθέσεις, θα οργανωθεί μια εκπαιδευτική εκδρομή στην Καππαδοκία.

ΑΒΥ 780 ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΦΡΑΓΙΣΤΙΚΗ ΤΟΥ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

(Χ. ΣΤΑΥΡΑΚΟΣ)

Περιγραφή του μαθήματος

Παρουσίαση και περιγραφή βυζαντινών σφραγίδων, ιστορία της επιστήμης της Σφραγιστικής, οι συλλογές ανά τον κόσμο, η σφραγίδα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, ιδιαιτερότητες, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις και παραστάσεις, η γλώσσα των βυζαντινών σφραγίδων. Είδη σφραγίδων (μέταλλο και χρήση). Τα σύμβολα, ο συμβολισμός των παραστάσεων. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών.

Παρουσίαση και περιγραφή των νομισμάτων και ιστορία της (βυζαντινής) Νομισματικής, το νόμισμα ως αρχαιολογικό εύρημα και αρχαιολογική/ιστορική ερμηνεία του, τυπολογία και μορφή, απεικονίσεις, παραστάσεις και ο συμβολισμός τους, η γλώσσα των βυζαντινών νομισμάτων. Διακίνηση νομισμάτων και ο ρόλος τους στην οικονομία. Είδη νομισμάτων. Το Νομισματικό Μουσείο Αθηνών. Ασκήσεις ταύτισης και ανάγνωσης των επιγραφών των νομισμάτων.

Εξοικείωση με τη σφραγίδα και το νόμισμα ως αρχαιολογικού ευρήματος και πηγής της Βυζαντινής ιστορίας, ανάπτυξη δυνατοτήτων στην αναγνώριση, ταύτιση, χρονολόγηση, ερμηνεία των σφραγίδων και νομισμάτων, επεξεργασία σφραγιστικών και νομισματικών αρχαιολογικών ευρημάτων, ανάπτυξη

δυνατοτήτων δημοσίευσης σφραγίδων και νομισμάτων
Τρόπος εξέτασης: Γραπτή εξέταση

ΑΒΥ 737 ΜΗΜΕΙΑΚΗ ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ ΤΗΣ ΜΕΤΑΒΥΖΑΝΤΙΝΗΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ (Φ. ΛΥΓΓΑΡΗ)

Στο μάθημα μελετάται η μνημειακή ζωγραφική την εποχή μετά την Άλωση της Κωνσταντινούπολης, και συγκεκριμένα τον 16ο και 17ο αιώνα. Παρουσιάζονται οι δύο βασικές σχολές του 16ου αι. (Κρητική σχολή και Σχολή της Βορειοδυτικής Ελλάδας) με τους σημαντικότερους εκπροσώπους τους μέσα από μνημειακά σύνολα του 16ου, καθώς και η εξέλιξή τους κατά τον 17ο αιώνα. Όσον αφορά στον τελευταίο αιώνα μελετώνται και νέα ρεύματα και συνεργεία που εμφανίζονται σε διάφορες περιοχές (π.χ. ζωγράφοι από το Λινοτόπι) και η σχέση των ρευμάτων/συνεργείων αυτών με τις προαναφερθείσες ζωγραφικές σχολές του 16ου αιώνα. Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή.

ΙΝΤ 804α ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΘΕΩΡΙΑ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΗ ΜΕΘΟΔΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ. ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ ΣΤΟΝ 18^ο ΑΙ.

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Σκοπός του μαθήματος είναι η δημιουργία προϋποθέσεων για την έρευνα, την ερμηνεία και την ουσιαστική προσέγγιση της καλλιτεχνικής δημιουργίας. Εξετάζονται οι ορισμοί της τέχνης και η τεκμηρίωση του αντικείμενου της ιστορίας της τέχνης. Αναλύονται οι βασικές επαγγελματικές πρακτικές των ιστορικών της τέχνης και οι θεμελιώδεις έννοιες της ιστορίας της τέχνης. Παρουσιάζεται μία ιστοριογραφική αναδρομή στις καταβολές και τη γενεαλογία της ιστορίας της τέχνης ως επιστήμης – οι ιστορικές της σχέσεις με την αρχαιολογία, τις συλλογές σπάνιων και αξιοπερίεργων αντικειμένων, τις αρχαιολογικές ανασκαφές, την ειδημοσύνη, και κατόπιν την ιστορία με τη μοντέρνα της έννοια, τη φιλοσοφία και τις άλλες επιστήμες όπως ο χώρος οδεύει προς τη σχετική του αυτονομία στον 19ο και 20ο αι. Θα εξεταστούν επίσης αναλυτικά οι περίοδοι της ιστορίας της τέχνης και τα βασικά καλλιτεχνικά ρεύματα της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης από την Αναγέννηση μέχρι τον 18ο αι. Τέλος θα παρουσιαστούν οι βασικές ιστορικές και σύγχρονες μέθοδοι που αναπτύχθηκαν και εφαρμόζονται στο χώρο της ανάλυσης της τέχνης – μορφολογία, εικονολογία, πολιτιστική και κοινωνική ιστορία, φεμινισμός, μετα-αποικιοκρατικά μοντέλα. Προβάλλονται φωτεινές διαφάνειες και χρησιμοποιούνται θεμελιώδη ιστορικά και θεωρητικά κείμενα.

Σκοποί

- να έλθουν οι φοιτητές σε επαφή με τα βασικά εργαλεία και την ορολογία της τρέχουσας ιστορίας της τέχνης ως επιστημονικού κλάδου
- να εξοικειωθούν με την υπάρχουσα πολλαπλότητα των προσεγγίσεων και των ερμηνειών κατά την επεξεργασία των εικόνων και των έργων τέχνης
- να γίνει κατανοητή η πολυδιάστατη οντότητα του έργου τέχνης ως υλικού αντικείμενου ως ιστορικού τεκμηρίου αλλά και ως παράγοντα διαμορφωτικού της ιστορίας Να παρουσιαστεί η ιδιαιτερότητα του κλάδου, και να αξιολογηθούν κριτικά τόσο οι διαφορές του με την παραδοσιακή ιστορία και την αρχαιολογία, όσο και οι σημερινές του συγκλίσεις με τις υπόλοιπες ιστορικές σπουδές Να δοθεί μία πρώτη ιστορική επισκόπηση της νεώτερης ευρωπαϊκής τέχνης κατά τα πρώτα της βήματα μετά την Αναγέννηση
- να παρουσιαστεί η ιστορία του χώρου, οι διαφορετικές και ιστορικά συγκεκριμένες του μεταμορφώσεις ανάλογα με τις κοινωνικές προτεραιότητες των ομάδων που τον καλλιέργησαν
- να κατανοηθεί με βάση το παράδειγμα της ιστορίας της τέχνης η ιστορική σχετικότητα των επιστημονικών κλάδων, οι ριζικές τους αλλαγές ανά περίοδο και άρα οι ίδιοι οι κοινωνικοί και ιστορικοί μηχανισμοί συγκρότησης της γνώσης και των επιστημών
- να αξιολογηθεί η αλληλοσυμπληρωματικότητα αλλά και οι συγκρούσεις μεταξύ των διαφορετικών μεθόδων, προσεγγίσεων και ερμηνειών των έργων τέχνης, και
- να γίνει φανερός ο τρόπος με τον οποίο αντανακλούν τις προτεραιότητες και τις αλήθειες κάθε φορά της εκάστοτε ερμηνευτικής γωνίας

Τρόπος Εξέτασης

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά

INT 842 Η ΥΠΕΡΟΧΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗ ΔΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ: ΕΙΚΟΝΕΣ, ΘΕΑΜΑΤΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΡΕΑΛΙΣΜΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ 18ο ΣΤΟΝ 21ο ΑΙΩΝΑ

(Α. ΣΑΡΑΦΙΑΝΟΣ)

Στο μάθημα αυτό θα παρουσιαστεί η πλούσια ιστορία της ρητορικής του πραγματικού στην τέχνη και την καλλιτεχνική κριτική και θεωρία την περίοδο της νεωτερικότητας. Η παρόρμηση για το πραγματικό και τα ασταμάτητα αιτήματα κοινού και καλλιτεχνών για περισσότερη πραγματικότητα στην τέχνη πήραν πολλές διαφορετικές σημασίες και ακόμη περισσότερες οπτικές μορφές. Αυτές οι εξελίξεις θα συσχετιστούν με μία σειρά από μεγάλες τομές και αναδιατάξεις στην κοινωνική και πολιτική οικονομία των αισθήσεων κατά τη μοντέρνα εποχή όπως παρουσιάζονται μέσα από κείμενα και έργα μεγάλων καλλιτεχνών και κριτικών της εποχής.

Θα εξεταστούν μία σειρά από εξελίξεις που καλύπτουν τόσο την περίοδο του 18^{ου} αιώνα με τη νέα του διψα για προσομοιώσεις και σκληρές μιμήσεις του πραγματικού ως πηγές του Υπέροχου, όσο και την ειρηνητική ποικιλία νατουραλισμών και ρεαλισμών που εμφανίζονται σε Ευρώπη και Αμερική στον κατεξοχήν αιώνα των εντυπώσεων της πραγματικότητας, τον 19ο αιώνα. Νέες οπτικές τεχνολογίες όπως το πανόραμα, το διόραμα και η φωτογραφία ή νέες χρήσεις της τέχνης των εκμαγείων θα αναλυθούν διεξοδικά όπως επίσης θα εξεταστούν και σύγχρονες εξελίξεις που σημαδεύονται καθημερινά από αυτές τις παραδόσεις – από την pop art, τον φωτορεαλισμό, την τέχνη της επιτέλεσης (performance) και την τέχνη της γης (land art), μέχρι τον Olafur Eliasson και τις περιβαλλοντικές του κατασκευές ή τις τεχνολογίες της εικονικής και της ενισχυμένης πραγματικότητας και τις πολλές τους καλλιτεχνικές χρήσεις. Φυσικά δεν θα λείπουν από τις περιηγήσεις μας οι μεγάλοι ήρωες της πραγματοκρατίας και των νέων κριτικών της σημασιών τόσο στην πρωτοποριακή όσο και την πειραματική τέχνη του πρώτου και δεύτερου μισού του 20ου αιώνα αντίστοιχα.

Σκοποί

- να έλθουν οι φοιτητές σε επαφή με τη βασικότερη διεκδίκηση της νεότερης ευρωπαϊκής τέχνης στην αναμέτρησή της με το πραγματικό
- να εξοικειωθούν με τις πολλαπλές ιστορικές μεταμορφώσεις του ρεαλισμού στη νεωτερική περίοδο και τα σημαντικότερα κινήματα και καλλιτέχνες της μοντέρνας και σύγχρονης τέχνης
- να αναπτύξουν μια ενημερωμένη κριτική εργαλειοθήκη για την κατανόηση του κρίσιμου ζητήματος της σχέσης της τέχνης με τη ζωή και της καλλιτεχνικής αναπαράστασης με την οπτική πραγματικότητα και τα αντικείμενά της, όπως επίσης και για την κατανόηση της παραδοσιακής και νεότερης πολυπλοκότητας των φιλοδοξιών της μίμησης
- να γίνει κατανοητή η σοκαριστική και ριζοσπαστική γενεαλογία των νεωτερικών ρεαλισμών όπως επίσης και η ιδιαίτερη πολιτική και κοινωνική του ταυτότητα ως οπτικού εργαλείου διατάραξης της τάξης στα καλλιτεχνικά πράγματα (και όχι μόνον).

INT 822 ΜΟΝΤΕΡΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΖΩΗ (1855–1905)

(Α. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ)

Το μάθημα εξετάζει την πυκνή σε ιστορικά και καλλιτεχνικά γεγονότα περίοδο του β' μισού του 19ου αιώνα, ως τις αρχές του 20ού. Οι τεχνολογικές εξελίξεις που συντελούν στη ραγδαία αλλαγή του τρόπου ζωής στη δυτική Ευρώπη και τη Βόρεια Αμερική, η πορεία του μοντερνισμού ως συνειδητή, πια, επιλογή των καλλιτεχνών να αντιταχθούν στις επιλογές της ακαδημαϊκής τέχνης και η επίδραση των οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών στην τέχνη είναι ζητήματα που θα επιχειρηθεί να απαντηθούν στο πλαίσιο των μαθημάτων. Θα εξεταστούν κινήματα όπως ο ρεαλισμός, ο εμπρεσιονισμός, τα μετεμπρεσιονιστικά ρεύματα, οι παράλληλες ανεξάρτητες καλλιτεχνικές τάσεις, στα εικαστικά, αλλά και στις εφαρμοσμένες τέχνες, τα οποία όχι μόνο σημάδεψαν την τέχνη της περιόδου, αλλά προετοίμασαν αναπόδραστα το έδαφος για την εμφάνιση των πρωτοποριών στο α' μισό του 20ού αιώνα.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά.

INT 832 ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΩΝ: ΜΑΝΙΦΕΣΤΑ, ΚΙΝΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΚΑΛΙΤΕΧΝΕΣ ΣΤΙΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΕΣ ΤΕΧΝΕΣ ΤΟΥ Α' ΜΙΣΟΥ ΤΟΥ 20ου ΑΙΩΝΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ

(Α. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗ)

Στο μάθημα θα συζητηθούν οι πρωτοπορίες στην τέχνη του πρώτου μισού του 20ού αιώνα: κυβισμός, αφρημένη ζωγραφική, φουτουρισμός, ορφισμός, ντανταϊσμός, σουρεαλισμός, κονστρουκτιβισμός και

άλλες τάσεις της ρωσικής και της σοβιετικής πρωτοπορίας, κριτικός ρεαλισμός στην Ευρώπη και την Αμερική, και σοσιαλιστικός ρεαλισμός στη Σοβιετική Ένωση. Θα εξεταστούν σε αντίστιξη οι ποικίλες αντιμοντερνιστικές εκστρατείες και δραστηριότητες, στη ναζιστική Γερμανία και τις άλλες φασιστικές χώρες αλλά και η επιθυμία για «επιστροφή στην τάξη» σε δημοκρατικές χώρες όπως η Γαλλία στη διάρκεια του μεσοπολέμου. Το μάθημα θα συμπεριλαμβάνει εκτός από απεικονίσεις εικαστικών έργων και ένα ευρύ φάσμα υλικού από το θέατρο, τον χορό, τον κινηματογράφο, τη μουσική, την ποίηση, την αρχιτεκτονική, καλλιτεχνικές εκθέσεις, αφίσες, αθλητικές εκδηλώσεις, μαγιέτες και ουτοπικά σχέδια από τις πόλεις του μέλλοντος και του παρόντος. Παράλληλα με το μάθημα θα διοργανωθούν κινηματογραφικές προβολές ταινιών που θεωρούνται καλλιτεχνικά ορόσημα στην πολιτιστική ιστορία της εποχής. Οι προβολές θα συμπληρωθούν και από παράλληλες προβολές μίας επιλογής από πρόσφατες ταινίες που πραγματεύονται βιογραφίες καλλιτεχνών και άλλα θέματα από την ιστορία της τέχνης του 20ού αιώνα. Αν οι συνθήκες το επιτρέψουν θα επιδιωχθεί εκπαιδευτική εκδρομή στο Μουσείο Μοντέρνας Τέχνης στη Θεσσαλονίκη, όπου φιλοξενείται η συλλογή Κωστάκη, εξαιρετικό δείγμα της λεγόμενης Ρωσικής Πρωτοπορίας ή/και στην Αθήνα, στη συλλογή μοντέρνας τέχνης του Ιδρύματος Βασίλη και Ελίζας Γουλανδρή.

Το μάθημα εξετάζεται γραπτά. Θα απαιτηθεί η εκπόνηση εργασιών

Δ. ΤΟΜΕΑΣ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ 2022–2023*

ΚΩΔ ΛΑΟ	ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ	ΔΙΔΑΣΚΩΝ/ΟΥΣΑ	ΕΞΑΜΗΝΟ
496	Έθνη, εθνοτικές ομάδες και ταυτότητες. Η περίπτωση των Βαλκανίων.	Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
465	Η ιστορία των παραμυθιών	Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
455	Υλικός πολιτισμός	Κ. ΣΤΑΡΑ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)
457	Πολιτισμική διαχείριση	Κ. ΣΤΑΡΑ	Στ', Η' (Επ. Υπ.)

*Οι διδάσκοντες του Τομέα Λαογραφίας, οι οποίοι προσφέρουν ένα μάθημα ανά εξάμηνο, διδάσκουν και στα σεμινάρια του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών Σπουδών «Νεότερος και Σύγχρονος Κόσμος: Ιστορία, Λαογραφία, Ανθρωπολογία».

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

ΛΑΟ 496 ΕΘΝΗ, ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΟΜΑΔΕΣ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΛΚΑΝΙΩΝ

(Β. ΝΙΤΣΙΑΚΟΣ)

Αρχικά γίνεται μια εννοιολογική προσέγγιση στους βασικούς όρους του τίτλου και του περιεχομένου του μαθήματος. Εξετάζονται οι όροι *έθνος*, *εθνοτική ομάδα*, «φυλή», *έθνος-κράτος*, *εθνική και εθνοτική ταυτότητα*, *εθνικισμός*, *εθνοτισμός*, *εθνισμός*, *εθνογένεση* με βάση την τρέχουσα και την επιστημονική τους χρήση και με επισκόπηση της σχετικής βιβλιογραφίας.

Σε μια δεύτερη ενότητα παρουσιάζονται οι θεωρίες για το έθνος αναλυτικά και με βάση την ανθρωπολογική και γενικότερη βιβλιογραφία. Με αφετηρία τις δύο γνωστές και αντίθετες μεταξύ τους πολιτικές θεωρίες, την *ουσιακρατική* και τη *βουλησιαρχική*, εξηγούνται οι πολιτικές διαστάσεις του ζητήματος με συγκεκριμένες αναφορές σε παραδείγματα από τη σύγχρονη πολιτική ζωή και στη συνέχεια εξετάζονται με κριτικό τρόπο οι βασικές επιστημονικές θεωρίες στο χώρο των κοινωνικών επιστημών γύρω από το έθνος και τα συναφή με αυτό ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, εκτός από την *ουσιακρατική* και την *βουλησιαρχική*, παρουσιάζονται, με παραδείγματα και παραπομπές στη σχετική βιβλιογραφία, η *οικονομιστική*, η *πολιτισμική*, η *εγκλεκτιστική* και η *ολιστική* θεωρία.

Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα Βαλκάνια με σκοπό μια γενικότερη εισαγωγή στην ιστορία και την εθνογραφία αυτού του χώρου. Μέσα από μια ανθρωπογεωγραφική προσέγγιση εξετάζεται το ζήτημα της οριοθέτησης και της ενότητας του χώρου, η έννοια της *βαλκανικότητας* σε σχέση με τη γενικότερη συζήτηση περί κατασκευής της εικόνας των Βαλκανίων εκ μέρους της Δύσης και τα σχετικά ζητήματα εθνο-πολιτισμικής ταυτότητας των λαών που ανήκουν σ' αυτό το χώρο. Έτσι παρουσιάζονται ο τόπος και άνθρωποί του με ανθρωπογεωγραφικούς και ανθρωπολογικούς όρους και μέσα από μια ιστορική βεβαίως οπτική.

Σε ξεχωριστή ενότητα εξετάζεται η περίοδος της οθωμανικής κυριαρχίας στα Βαλκάνια, με έμφαση στο σύστημα των *μιλλέτ*, προκειμένου να κατανοήσουν οι φοιτητές τις δυσκολίες μετάβασης από αυτό το σύστημα στα νεωτερικά έθνη-κράτη. Με βάση ιστορικές μελέτες αλλά και κείμενα περιηγητών παρουσιάζεται η κατάσταση πριν από το έθνος με αναφορές στα εθνογραφικά δεδομένα της εποχής.

Η διαδικασία μετάβασης από την οθωμανική κυριαρχία στα έθνη-κράτη αποτελεί αντικείμενο μιας επόμενης ενότητας, στην οποία ως βασικός στόχος ορίζεται η κατανόηση εκ μέρους των φοιτητών των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών διαστάσεων αυτού του φαινομένου με άξονα την έννοια της νεωτερικότητας και της συναφούς με αυτή εθνικής ιδεολογίας και γενικότερα του εθνικού φαινομένου. Εδώ καταβάλλεται προσπάθεια να συνδεθούν οι θεωρίες για το έθνος και τον εθνικισμό με την ανάλυση και ερμηνεία των συγκεκριμένων διαδικασιών στο χώρο των Βαλκανίων. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σχέση εθνοτικών και εθνικών ταυτοτήτων στο πλαίσιο συγκρότησης των εθνών κρατών και της χάραξης των συνόρων. Σε αυτό το πεδίο η συζήτηση άπτεται του θεωρητικού ζητήματος των *ορίων* ανάμεσα στις εθνοτικές ομάδες και τις ταυτότητες, σε σχέση με το ζητούμενο της εδαφικής οριοθέτησης των εθνών.

Στα επόμενα μαθήματα το ενδιαφέρον μας επικεντρώνεται σε ζητήματα συνόρων και ταυτοτήτων με βάση την περίπτωση της Ελλάδας και της σχέσης της με τα κράτη που συνορεύει. Έτσι, γίνονται αναφορές στη Θράκη και στα ζητήματα που αφορούν τις ελληνο-τουρκικές και ελληνο-βουλγαρικές σχέσεις, με έμφαση πάντοτε στα ζητήματα των εθνοτικών/εθνικών ταυτοτήτων, στη Μακεδονία και στα ανάλογα θέματα, και στην Ήπειρο, που τίθεται το ζήτημα των ελληνο-αλβανικών σχέσεων, με έμφαση στο «Βορειοηπειρωτικό» ζήτημα και το «ζήτημα των Τσάμηδων».

Στο πλαίσιο της παραπάνω ενότητας παρουσιάζονται και αναλύονται σχετικά κείμενα, τα οποία φωτίζουν όλα αυτά τα ζητήματα με έναν διαφορετικό τρόπο, καθώς γίνεται προσπάθεια τα κείμενα αυτά να προέρχονται από διάφορες πλευρές, έτσι ώστε οι φοιτητές να αντιληφθούν, με βάση τις συγκριτικές προσεγγίσεις, με ποιον τρόπο χρησιμοποιούνται οι «πηγές», τα αρχεία κ.λπ και πώς συγκροτούνται οι διάφορες εθνικές αφηγήσεις. Όλο αυτό το θέμα συνδέεται με το ολόένα και περισσότερο αναπτυσσόμενο πεδίο της *αρχαϊκής εθνογραφίας*, με την οποία έμπρακτα εξοικειώνονται οι φοιτητές. Στο βαθμό που ο χρόνος το επιτρέπει, γίνεται και ανάλυση περιεχομένου διακηρύξεων ή άλλων προγραμματικών κειμένων επιμέρους εθνικών κινήματων στο χώρο της Βαλκανικής, στα οποία αποτυπώνονται τα τυπικά χαρακτηριστικά των εθνικών ιδεολογιών, όπως για παράδειγμα η συγκρότηση του γραμμικού εθνικού χρόνου με βάση την κοινή καταγωγή από έναν αρχαίο πρόγονο και η διεκδίκηση ενός ομοιογενούς εθνικού ζωτικού χώρου.

Στόχοι:

Να κατανοήσουν οι φοιτητές το εννοιολογικό περιεχόμενο και την αναλυτική χρησιμότητα των όρων *έθνος*, *εθνοτική ομάδα* και τα παράγωγά τους. Να προσεγγίσουν, με βάση τα παραπάνω εννοιολογικά και

αναλυτικά εργαλεία και με όρους ιστορικότητας, το ζήτημα της *βαλκανικότητας*. Να αντιληφθούν τη διαδικασία μετάβασης από την πολυ-εθνοτική οθωμανική αυτοκρατορία στα έθνη-κράτη. Να γνωρίσουν τα εθνογραφικά «δεδομένα» του χώρου και τις χρήσεις στο πλαίσιο των εθνικών κινήσεων. Να εξοικειωθούν με την ανθρωπολογική προσέγγιση και την εθνογραφική μέθοδο γενικά αλλά και ειδικότερα με την αρχαϊκή εθνογραφία. Να γνωρίσουν τόσο την ανθρωπολογική όσο και την ιστορική βιβλιογραφία, αλλά και τα περιηγητικά κείμενα που μας βοηθούν να κατανοήσουμε την κατάσταση στα Βαλκάνια κατά την περίοδο της μετάβασης από την αυτοκρατορία στο έθνος-κράτος.

Οι φοιτητές μπορούν να ειπυρήσουν προαιρετικές εργασίες και να τις παρουσιάσουν στο μάθημα. Αυτές λαμβάνονται σοβαρά υπόψη για την τελική αξιολόγησή τους. Η εξέταση είναι προφορική. Οι φοιτητές έχουν επίσης τη δυνατότητα να συμμετέχουν σε αποστολή για άσκηση στην επιτόπια έρευνα.

ΛΑΟ 465 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΥΘΙΩΝ

(Μ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ)

Περίληψη:

Το μάθημα διατρέχει την ιστορία των παραμυθιών και προσεγγίζει το παραμύθι ως ιδιαίτερο αφηγηματικό είδος, αντικείμενο προφορικών παραδόσεων και πολιτισμών αφενός, αντικείμενο της εκδοτικής παραγωγής και της βιομηχανίας του θεάματος, αφετέρου. Παρουσιάζονται οι κύριες θεωρίες που έχουν διατυπωθεί για την προσέγγιση και την ερμηνεία του παραμυθιού καθώς και η ευρύτερη σχέση του παραμυθιού με τις μυθολογίες, τις τελετουργίες, το συλλογικό φαντασιακό και τις σύγχρονες χρήσεις του. Μέσα από ειδικά παραδείγματα εξετάζονται ζητήματα, όπως το συμβολικό φορτίο των παραμυθιών, οι κοινωνικές στρατηγικές, το κοινωνικό και επιτελεστικό πλαίσιο της αφήγησης, οι προσαρμογές του παραμυθιού ως μυθοπλαστικής πρακτικής στα σύγχρονα μέσα επικοινωνίας.

Μαθησιακοί στόχοι του μαθήματος:

α) Εισαγωγή στη διεπιστημονική προσέγγιση ενός ειδικού γνωστικού αντικειμένου, όπως είναι το παραμύθι, και της διαχρονικής σπουδαιότητάς του ως φορέα πολιτισμικής ιστορίας. Ανάπτυξη θεωρητικών υποδομών και σύνδεσή τους με την ειδική ορολογία του αντικειμένου.

β) Εισαγωγή στη χρήση ταξινομικών συστημάτων αρχαιοθέτησης και βιβλιογραφίας.

γ) Σύνδεση του αντικειμένου, μέσα από τη μυθοπλασία, με τις σύγχρονες εκδοχές του στη βιομηχανία του θεάματος.

Τρόπος Εξέτασης:

Γραπτές εξετάσεις στο τέλος του εξαμήνου βάσει της ύλης του μαθήματος.

Συνοπτικό Διάγραμμα Παραδόσεων:

1. Εισαγωγή, αντικείμενο και στόχοι του μαθήματος, ορισμοί και βιβλιογραφία.

Α' Μέρος: Ιστορικό και Θεωρητικό Πλαίσιο. 2) Για την ιστορία των παραμυθιών. 3) Τα παραμύθια σήμερα: παλιές και νέες εκδοχές. 4) Το προφορικό πλαίσιο της αφήγησης: λογοτεχνικό κείμενο ή επιτέλεση; 5) Η παρακαταθήκη της νεοτεριότητας. 6) Παγκοσμιότητα και τοπικότητα. 7) Σύγχρονες διεπιστημονικές προσεγγίσεις.

Β' Μέρος: Γνωστά παραμύθια ως παραδείγματα ιστορικής και θεωρητικής προσέγγισης (με παράλληλη προβολή επιλεγμένων κινηματογραφικών ταινιών). 8) Η κοκκινισκουφίτσα και ο κακός λύκος: ένα παράδειγμα ανθρωπολογικής ανάλυσης. 9) Το παραμύθι και η συγκρότηση της κοινωνικής ταυτότητας. 10) Αναπαραστάσεις του κόσμου και συμβολισμοί στο παραμύθι. 11) «Κι έζησαν αυτοί καλά κι εμείς καλύτερα»: έρωτας και γάμος στο παραμύθι. 12) Συμπεράσματα και ανακεφαλαίωση του μαθήματος.

ΛΑΟ 455 ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

(Κ. ΣΤΑΡΑ)

Η επιστήμη της Λαογραφίας στην αρχική της φάση ενδιαφέρθηκε περισσότερο για τα «μνημεία του λόγου» για συγκεκριμένους ιστορικούς λόγους. Ο υλικός βίος και πολιτισμός αναδείχθηκε αργότερα ως ένα από τα βασικά αντικείμενά της. Σήμερα κατέχει κεντρική θέση στη θεματολογία της. Στον υλικό πολιτισμό εντάσσονται θέματα όπως το φυσικό και δομημένο περιβάλλον, οι πρωτογενείς παραγωγικές δραστηριότητες, το οικιστικό πλαίσιο, η κατοικία, η βιοτεχνία, η διατροφή και η ενδυμασία. Σημειώνεται ότι αυτό το πεδίο αποτελεί και σημείο «συνάντησης» της Λαογραφίας με την Κοινωνική Ανθρωπολογία. Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική εκδρομή και επισκέψεις.

ΛΑΟ 457 ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ

(Κ. ΣΤΑΡΑ)

Το συγκεκριμένο αντικείμενο συγκροτήθηκε ως επιστημονικό πεδίο έρευνας και διδασκαλίας τις τελευταίες δεκαετίες σε διεπιστημονική βάση. Αναφέρεται σε γενικές γραμμές στη διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς, τόσο στην υλική όσο και την άυλη διάστασή της, πάντως ως ολότητας. Τα

τελευταία χρόνια δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στην «άυλη πολιτισμική κληρονομιά». Στα πλαίσια του μαθήματος προβλέπεται εκπαιδευτική ειδρομή και επισκέψεις.

ΕΑΡΙΝΟ ΕΞΑΜΗΝΟ 2022–23

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ

Κωδ.	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΝΕΦ 100	Εισαγωγή στη Νέα Ελληνική Λογοτεχνία	Νέα Ελληνική Φιλολογία	Α. Σαμίου	Β' (Υ)
ΛΑΤ 100	Λατινικά: Ρωμαϊκή Βιογραφία	Λατινική Φιλολογία	Α. Καλλέργη	Δ' (Υ)
ΑΡΧ 103	Ομήρου Ιλιάδα	Κλασική Φιλολογία	Χ. Ζέκας	ΣΤ' (Υ)
ΜΕΦ 113	Βυζαντινοί Ιστορικοί και Χρονογράφοι: Το έργο του Αγαθία του Σχολαστικού	Βυζαντινή Φιλολογία	Α. Αλεξάκης	Δ' (Υ) Ιστορίας

ΠΡΟΣΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΟ ΤΜΗΜΑ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

Α.Α	Μαθήματα	Γνωστικό Αντικείμενο	Διδάσκων	Όριο φοιτητών
ΦΠΠ 175	Διδακτική της Γλώσσας: Το γλωσσικό μάθημα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Θεωρία και πράξη της διδασκαλίας	Διδακτική	Γκαρραβέλας Κ.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 169	Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης	Παιδαγωγικά	Ζάγκος Χ.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 179	Συγκριτική Παιδαγωγική	Παιδαγωγικά	Κολυμπάρη Σ.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 176	Ιστορία της Εκπαίδευσης II	Παιδαγωγικά	Νέγρη Α.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 182	Επιστήμες της Εκπαίδευσης II	Παιδαγωγικά		ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 180	Θεωρίες αγωγής και κοινωνικοποίησης	Παιδαγωγικά	Κολυμπάρη Σ.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 106	Πολιτισμός και Εκπαίδευση: Σύμβολα και τελετουργίες στο σχολείο	Παιδαγωγικά		ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 162	Παιδαγωγικά συμπεράσματα θεωριών κινήτρων	Παιδαγωγικά	Μίχου Α.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 183	Κοινωνιολογική θεωρία: Εκπαιδευτικές προεκτάσεις	Παιδαγωγικά	Ζάγκος Χ.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)
ΦΠΠ 181	Εισαγωγή στην παιδαγωγική	Παιδαγωγικά	Γκαρραβέλας Κ.	ΣΤ', Η' (Επ. Υπ)

**ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ
ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ**

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ	ΙΔΙΟΤΗΤΑ	ΤΟΜΕΑΣ/ ΓΝΩΣΤΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ	ΤΗΛ.	E-MAIL
Αλεξανδρίδου Αλεξάνδρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία	05126	aalexandr@uoi.gr
Αναστασόπουλος Νικόλαος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05186	nanastas@uoi.gr
Αντωνόπουλος Παναγιώτης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Μεσαιωνική Ευρωπαϊκή Ιστορία	05119	pantonop@uoi.gr
Βλαχόπουλος Ανδρέας	Αν. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Προϊστορική Αρχαιολογία	05107	agvlach@uoi.gr
Βλαχοπούλου Ελένη	ΕΔΙΠ		5135	elvlachopoulou@uoi.gr
Δασούλας Θεοφάνης	ΕΔΙΠ		05146	fdasoulas@uoi.gr
Ζάννης Άγγελος	Επ. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Επιγραφική	05174	azannis@uoi.gr
Καθάριου Κλεοπάτρα	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/ Κλασική Αρχαιολογία	05127	kkathariou@uoi.gr
Κοντογιώργη Αναστασία	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαιολογίας/Ιστορίας της Τέχνης		akontogiorgi@uoi.gr
Κουλακιώτης Ηλίας	Αν. Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05279	koulakio@uoi.gr
Μανδουλαρά Άννα	Επ. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05242	amandyl@uoi.gr

Μαντάς Απόστολος	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05129	amantas@uoi.gr
Μαχαιρά Άννα	Αν. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05223	amahaira@uoi.gr
Μπαμπουϊν Αντρέα	Λέκτορας	Αρχαιολογίας/ Βυζαντινή Αρχαιολογία	05131	ababuin@uoi.gr
Μπέλλος Λάμπρος	ΕΤΕΠ		05124 07232	Impellos@uoi.gr
Νιτσιάκος Βασίλειος	Καθηγητής	Λαογραφίας	05153	bnitsiak@uoi.gr
Παναγοπούλου Αγγελική	Λέκτορας	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05224	apanagop@uoi.gr
Παπαδήμα Αικατερίνη	Γραμματεία/ Προϊσταμένη		07231	kpapadim@uoi.gr
Παπαστεφανάνη Λήδα	Αν. Καθηγήτρια	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ελληνική Ιστορία	05137	lpapast@uoi.gr
Παπαχριστοφόρου Μαριλένα	Αν. Καθηγήτρια	Λαογραφίας	05112	mpapach@uoi.gr
Σαραφιανός– Μπογιατζής Αριστείδης	Επ. Καθηγητής	Αρχαιολογίας/ Ιστορία της Τέχνης	05240	asarafia@uoi.gr
Σταυράκος Χρήστος	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05148	chstavra@uoi.gr
Συγκέλλου Ευστρατία	Επ. Καθηγήτρια	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Βυζαντινή Ιστορία	05120	esynkellou@uoi.gr
Τζαμτζής Ιωάννης	Καθηγητής	Αρχαίας & Μεσαιωνικής Ιστορίας/ Ρωμαϊκή Ιστορία	05123	itzamtzi@uoi.gr

Τσιαντής Κώστας	Δ. Υπάλληλος		07232	ktsiantis@uoi.gr
Φασούλας Νίκος	Δ. Υπάλληλος		07180	nfasoula@uoi.gr
Φατούρου Όλγα	Δ. Υπάλληλος	Λαογραφίας	05161	ofaturu@uoi.gr
Φλιτούρης Λάμπρος	Επ. Καθηγητής	Ιστορίας Νεωτέρων Χρόνων/ Νεότερη Ευρωπαϊκή & Παγκόσμια Ιστορία	05104	lflitour@uoi.gr

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΟΔΗΓΟΥ ΣΠΟΥΔΩΝ

Νίκος Αναστασόπουλος
Άγγελος Ζάννης
Άνη Κοντογιώργη

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Λάμπρος Μπέλλος

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ:

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων
Φιλοσοφική Σχολή
Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας
451 10 Πανεπιστημιούπολη, Δουρούτη,
Ιωάννινα